

*Załącznik
do Uchwały Nr XLII/367/2022
Rady Miasta Lubawa
z dnia 29 czerwca 2022 r.*

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022-2026

LUBAWA 2022

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Ramy formalno-prawne i aksjologiczne strategii.....	4
1.1. Podstawy prawne.....	4
1.2. Uwarunkowania strategiczne i programowe	5
1.3. Metodologia opracowania strategii	10
2. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta Lubawa.....	12
2.1. Ogólna charakterystyka Miasta	12
2.2. Ludność	13
2.3. Warunki życia.....	16
2.3.1 Rynek pracy.....	16
2.3.2 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna	17
2.3.3 Usługi społeczne.....	19
2.4. Aktywność społeczna i obywatelska	32
2.5. Budżet Miasta.....	37
2.6. Wyzwania lokalnej polityki społecznej.....	38
2.6.2. Bezrobocie.....	42
2.6.3 Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie.....	44
2.6.4 Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych.....	47
2.7. Problemy i potrzeby społeczne w opinii lokalnych liderów.....	50
3. Strategiczna wizja projektowanych zmian	57
3.1. Wizja i misja Miasta Lubawa w sferze społecznej.....	57
3.2. Cele i kierunki działań.....	59
4. Wdrażanie i monitoring strategii	75
4.1. Zarządzania realizacją strategii – podstawowe założenia	75
4.2. Monitoring wdrażania strategii.....	77
4.3. Wskaźniki realizacji zadań i rezultatów	77
4.4. Metody i narzędzia monitoringu	85
4.5. Ramy finansowe strategii	86

Wykaz skrótów

APS – aktywna polityka społeczna

DPS – Dom Pomocy Społecznej w Lubawie

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KRS – Krajowy Rejestr Sądowy

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOK – Miejski Ośrodek Kultury w Lubawie

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawie

MOZ – Miejski Ośrodek Zdrowia w Lubawie

MZI – Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Lubawie

OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Lubawie

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna w Lubawie

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie

PES – podmioty ekonomii społecznej

POZ – podstawowa opieka zdrowotna

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Iławie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Iławie

RP – Rzeczpospolita Polska

SRPS – strategia rozwiązywania problemów społecznych

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubawie

UE – Unia Europejska

UM – Urząd Miasta Lubawa

WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej w Lubawie

Wstęp

Zarządzanie strategiczne oparte jest na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych i umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W zakresie polityki społecznej na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest więc wyrazem lokalnej polityki społecznej i w szerokim znaczeniu jest działalnością zmierzającą do poprawiania standardów życia wszystkich mieszkańców lokalnej wspólnoty samorządowej, a nie tylko grup marginalizowanych. Tak rozumiana polityka społeczna obejmuje zagadnienia z dziedziny zatrudnienia (w tym przeciwdziałania dyskryminacji i nierównościom na rynku pracy), edukacji, kultury, wypoczynku, ochrony zdrowia czy zabezpieczenia potrzeb materialnych i mieszkaniowych. Nowoczesna ochrona socjalna mieszkańców wspólnoty lokalnej wymaga integracji działań podejmowanych przez różne podmioty na szczeblu lokalnym, zarówno przez władze i jednostki organizacyjne gminy, jak również partnerów samorządu takiej jak: instytucje publiczne, organizacje obywatelskie, przedsiębiorcy i osoby fizyczne.

Strategia określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrażanie w znaczny sposób przyczynia się do rozwiązywania wielu problemów społecznych oraz minimalizuje skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument ten stanowi podstawę do realizacji trwałych wzorów interwencji społecznych przyczyniających się do poprawy warunków życia mieszkańców, zwłaszcza tych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a także ma na celu doprowadzić do integracji społecznej.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2022-2026. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym oraz umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

1. Ramy formalno-prawne i aksjologiczne strategii

1.1. Podstawy prawne

Strategia rozwiązywania problemów społecznych opracowywana jest na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2021 poz. 2268 ze zm.), które wskazuje jednocześnie elementy składowe tego dokumentu takie jak diagnoza sytuacji społecznej, prognoza zmian w okresie objętym strategią, a także określenie celów strategicznych, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji i ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań. Ponadto, w świetle ww. ustawy, SRPS powinna w szczególności sposób uwzględniać programy pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także inne, mające na celu integrację osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Obszar lokalnej polityki społecznej kształtują również inne akty normatywne w randze ustawy, wśród których należy wymienić w szczególności ustawy:

- 1) Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.)
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.),
- 3) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2022r., poz. 447),
- 4) Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2022r., poz. 615),
- 5) Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 877),
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021r., poz. 1249),
- 7) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020r., poz. 2050 ze zm.),
- 8) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2022r., poz. 690),
- 9) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2020r. poz. 176 ze zm.),
- 10) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2021r. poz. 573 ze zm.),

- 11) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2021r., poz. 2021),
- 12) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.),
- 13) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2020r. poz. 685 ze zm.),
- 14) Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. – Prawo energetyczne (t. j. Dz. U. z 2021r., poz. 716 ze zm.),
- 15) Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t. j. Dz. U. z 2020r., poz. 1297),
- 16) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz. U. z 2019r., poz. 2407 ze zm.),
- 17) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe (t. j. Dz.U. z 2021r. poz. 1082)
- 18) Ustawa z dnia 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t. j. Dz. U. z 2020r. poz. 194).
- 19) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych (t. j. Dz. U. z 2020r. poz. 2085).
- 20) Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej (t. j. Dz. U. z 2022r. poz. 633 ze zm.),
- 21) Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2021r. poz. 1285 ze zm.),
- 22) Ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (t. j. Dz. U z 2020r. poz. 1329)
- 23) Ustawy z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (t. j. Dz. U z 2019r/ poz. 1390)
- 24) Ustawa z dnia 17 grudnia 2021r. o dodatku osłonowym (t. j. Dz.U. z 2022r. poz. 1)
- 25) Ustawa z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022r. poz. 583 ze zm.)

Podczas realizacji strategii znajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

1.2. Uwarunkowania strategiczne i programowe

Uwarunkowania strategiczne i programowe lokalnej polityki społecznej znajdują swoje źródła w dokumentach strategicznych różnych szczebli: międzynarodowego, europejskiego, krajowego, regionalnego oraz lokalnego. Stanowią one kierunkowe wytyczne dla działań

jednostek samorządu terytorialnego, zapewniając spójność działań i realizację nadrzędnych celów polityki poszczególnych szczebli, od których zależy przede wszystkim celowość i efektywność działań, a także możliwość pozyskiwania publicznych pieniędzy na ich realizację.

Na szczeblu międzynarodowym należy zwrócić uwagę w szczególności na *Agendę na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030*, przyjętą w dniu 25 września 2015 roku przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych. Stanowi ona plan transformacji w dziedzinach o kluczowym znaczeniu dla ludzkości, tj.: ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo, mając na celu wyeliminowanie ubóstwa i głodu, ochronę planety przed degradacją oraz podejmowanie pilnych działań w zakresie zmian klimatu; zapewnienie wszystkim ludziom możliwości korzystania z dobrodziejstw dostatniego i satysfakcjonującego życia oraz to, aby postęp gospodarczy, społeczny i technologiczny przebiegał w zgodzie z naturą; wspieranie pokojowego, sprawiedliwego i inkluzywnego społeczeństwa, wolnego od lęku i przemocy oraz mobilizowanie środków do wdrożenia Agendy 2030 przy udziale wszystkich krajów, interesariuszy i obywateli. W ramach Agendy określono 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Z punktu widzenia polityki społecznej istotne są cele odnoszące się do eliminacji ubóstwa i głodu, zapewnienia wszystkim ludziom zdrowego życia oraz edukację wysokiej jakości, osiągnięcia równości płci, uczynienia miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi i stabilnymi, a także budowy na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji, sprzyjających włączeniu społecznemu. Wiodącą siłą, która doprowadziła do przyjęcia Agendy 2030 była Unia Europejska. Obecnie na jej szczeblu trwa debata nad strategią działań w kierunku zrównoważonej Europy. Europa 2030 będzie stanowić odpowiedź na pilne wyzwania stanowiące zagrożenie dla społeczeństwa, dobrobytu gospodarczego i środowiska naturalnego. Nowa forma trwałego rozwoju gospodarczego ma opierać się na gospodarce obiegu zamkniętego, zrównoważonej produkcji żywności „od pola do stołu”, stosowaniu odnawialnych źródeł energii oraz zagwarantowaniu przemiany sprawiedliwej ze społecznego punktu widzenia – priorytetem muszą pozostać inwestycje społeczne w obszarach edukacji, opieki zdrowotnej i długoterminowej, włączenia społecznego, praw mniejszości, równouprawnienia płci i rozwoju obszarów wiejskich. Działania te są nieodzowne, by wyeliminować ubóstwo, a także zapewnić następnym pokoleniom bezpieczne i zdrowe życie.

Na szczeblu krajowym istotne znaczenie ma *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności*. Główny cel tego dokumentu stanowi poprawa jakości życia Polaków. Jego osiągnięcie będzie możliwe dzięki podjęciu działań w trzech obszarach: konkurencyjności i innowacyjności; równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski

oraz efektywności i sprawności państwa. W 2017 roku Rada Ministrów przyjęła także *Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* stanowiącą aktualizację *Strategii Rozwoju Kraju 2020*. Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym oraz przestrzennym, przedstawiając nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jej główny cel stanowi „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Jest on realizowany poprzez cele szczegółowe, takie jak:

- I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);
- II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);
- III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).

Należy również zwrócić uwagę na *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej* (KPRES). Jego cel główny brzmi „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”. Będzie on realizowany poprzez cele szczegółowe:

- 1) Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.
- 2) Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 3) Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.
- 4) Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.

W świetle KPRES uwolnienie potencjału sektora ekonomii społecznej i solidarnej wymaga podjęcia skoordynowanych działań, dzięki którym rozwijać się będą cechy podmiotów

działających w sektorze, takie jak zdolność do aktywizacji i reintegracji traktowanych podmiotowo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; koncentracja na potrzebach społeczności lokalnych oraz bazowanie na ich zasobach; działania na rzecz dobra wspólnego przez m.in. realizację zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego; a także samodzielność, samopomoc i samowystarczalność. Aspekty te są ważne i w związku z tym niejednokrotnie przywoływane również w strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Istotna jest również implementacja na szczeblu gminnym rozwiązań przewidywanych w ramach *Programu rządowego Dostępność Plus 2018-2025*, ustanowionego Uchwałą nr 102/2018 Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2018 r. Jego główny cel stanowi poprawa dostępności przestrzeni publicznej, produktów i usług w głównych obszarach wsparcia takich jak architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja i usługi. Dostępność dotyczy w szczególności osób na wózkach inwalidzkich, poruszających się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się; osób niewidomych i słabo widzących, osób głuchych i słabo słyszających, osób głuchoniewidomych, osób z niepełnosprawnościami psychicznymi i intelektualnymi, osób starszych i osłabionych chorobami, kobiet w ciąży, osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi, osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego) oraz osób o nietypowym wzroście (w tym również dzieci).

W obszarze polityki senioralnej na uwagę zasługuje *Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – uczestnictwo – solidarność*, przyjęta Uchwałą nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. Cel polityki społecznej wobec osób starszych stanowi podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa. Obszary dotyczące ogółu osób starszych to m.in. kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie, uczestnictwo w życiu społecznym, tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, profilaktyka chorób, promocja zdrowia, zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego, tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej, a także działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze). Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnych osób starszych to w szczególności ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnych osób starszych, zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych, a także system

wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne.

Na początku 2021 roku Rada Ministrów zaprezentowała projekt uchwały w sprawie przyjęcia *Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030*. Wśród głównych priorytetów wskazano przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży; przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu; usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; instytucje pomocy społecznej oraz podmioty ekonomii społecznej – wsparcie dla osób i rodzin; integracja cudzoziemców – rozwój usług społecznych dla migrantów oraz wsparcie integracji na rynku pracy.

Ważne są również zapisy *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*. Jej główny cel stanowi wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce, natomiast służyć mają mu działania wpisujące się w cztery cele szczegółowe, tj. 1) podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych; 2) poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej; 3) wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy oraz 4) redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Na szczeblu wojewódzkim głównym dokumentem strategicznym jest *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Warmińsko-Mazurskie 2030*, przyjęta w dniu 18 lutego 2020 roku do realizacji przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Jej główny cel stanowi spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy, natomiast cele strategiczne to kompetencje przyszłości, inteligentna produktywność, kreatywna aktywność i mocne fundamenty. Wskazywane w niej kierunki działań ściśle wiążące się z polityką społeczną przewidują m.in.

- wspieranie rozwoju inicjatyw służących włączaniu społecznemu, budowaniu więzi społecznych w regionie, w tym międzypokoleniowych (szczególnie angażujące osoby starsze, młodzież, osoby z niepełnosprawnościami, mniejszości narodowe, rodziny nieaktywne mieszkające w małych społecznościach lokalnych);
- rozwój „banków inicjatyw” oraz platform wymiany dobrych praktyk wspierających integrację społeczną;
- wspieranie rozwoju infrastruktury sprzyjającej aktywizacji społecznej i pracy z rodziną, a także infrastruktury kultury, sportowej, rekreacyjnej, edukacyjnej (ośrodki

wychowania przedszkolnego, szkoły, obszary edukacji ekologicznej) oraz zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat 3;

- realizację zintegrowanych programów aktywizacji i integracji (w tym bezrobotnych, bezdomnych i osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa, osób starszych, mniejszości narodowych);
- profilaktykę zdrowotną, realizację programów zdrowotnych oraz promocję zdrowego stylu życia.

W województwie warmińsko-mazurskim rok 2020 stanowił końcowy rok obowiązywania strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej. W związku z tym, iż dokument na okres 2021-2030 jest obecnie opracowywany, nie ma możliwości przywołania jego założeń.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna uwzględniać założenia głównych dokumentów strategicznych powiatu i gminy w zakresie polityki społecznej.

Kluczowym dokumentem strategicznym gminy jest Strategia Rozwoju Miasta Lubawa do 2030 roku przyjęta Uchwałą Nr XLI/361/2022 Rady Miasta Lubawa z dnia 27 maja 2022 r. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa wpisuje się w Strategię Rozwoju Miasta Lubawa poprzez realizację jej celów strategicznych takich jak: rozwój kapitału ludzkiego i społecznego poprzez wykorzystywanie zasobów własnych i środków zewnętrznych w celu przeciwdziałania ubóstwu, bezrobociu oraz zapobieganiu ich skutkom; wspieranie rodzin, osób starszych oraz niepełnosprawnych, przeciwdziałanie uzależnieniom, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, a także dbanie o bezpieczeństwo mieszkańców.

1.3. Metodologia opracowania strategii

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022-2026” jest stworzona z wykorzystaniem najlepszych praktyk w zakresie opracowania strategii i programów publicznych, które były zastosowane już wcześniej w gminie miejskiej Lubawa przy opracowywaniu „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2016-2021”. Stosowane metody zakładają zaangażowanie pracowników samorządu oraz innych lokalnych instytucji publicznych realizujących politykę społeczną. Istotnym aspektem jest udział liderów społecznych i przedstawicieli instytucji i organizacji w zespole zadaniowym powołanym do opracowania tegoż dokumentu. Burmistrz Miasta Lubawa Zarządzeniem nr 157 /2022 z dnia 30 grudnia 2021r. powołał *Zespół zadaniowy ds. opracowania Strategii*

Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022-2026 (skład zespołu stanowi aneks do strategii). W skład zespołu weszło 18 osób, które reprezentowały następujące podmioty:

1. jednostki organizacyjne i pomocnicze gminy miejskiej Lubawa: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawie, Urząd Miasta Lubawa, Szkoła Podstawowa w Lubawie, Przedszkole Miejskie w Lubawie, Żłobek Miejski w Lubawie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubawie, Miejski Ośrodek Zdrowia, MOK, OSiR, LCAS, ŚDS, WTZ,
2. jednostki organizacyjne powiatu: Sąd Rejonowy w Iławie, Powiatowy Urząd Pracy
3. Komisariat Policji w Lubawie;
4. Radę Miasta Lubawa
5. działające lokalnie organizacje pozarządowe

Skład zespołu nie został określony przypadkowo, gdyż znaleźli się w nim przedstawiciele instytucji i organizacji społecznych działających we wszystkich obszarach polityki społecznej na terenie miasta Lubawa. W wyniku współpracy przedstawicieli zespołu zadaniowego wypracowany został niniejszy dokument składający się z dwóch zasadniczych części: diagnozy sytuacji społecznej Miasta Lubawa oraz założeń programowych (wdrożeniowych). Pierwszy z wymienionych elementów został umieszczony w najszerszym rozdziale drugim, który zawiera ogólną charakterystykę Miasta, analizę wybranych czynników determinujących jakość życia mieszkańców oraz dominujących problemów społecznych, wyniki zrealizowanych badań społecznych, problemy i potrzeby społeczne z perspektywy lokalnych liderów, a także wnioski i zalecenia praktyczne. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta została opracowana w oparciu o dane, których najbogatsze źródło stanowił Główny Urząd Statystyczny, w szczególności Bank Danych Lokalnych, a także różne publikacje GUS, zarówno krajowe jak i regionalne, udostępniane przez Urząd Statystyczny w Olsztynie. Wykorzystano również lokalne bazy danych UM, MOPS, PUP, policji i innych instytucji. Analiza danych została przeprowadzona dla przedziału czasowego 2019-2021, z zastrzeżeniem, iż przyjęto zasadę wykorzystywania danych rocznych najbardziej aktualnych na moment opracowywania dokumentu. W przypadku niektórych obszarów diagnozy, takich jak np. demografia oraz rynek pracy przyjęto minimum pięcioletni okres analizy, aby uwypuklić zachodzące procesy.

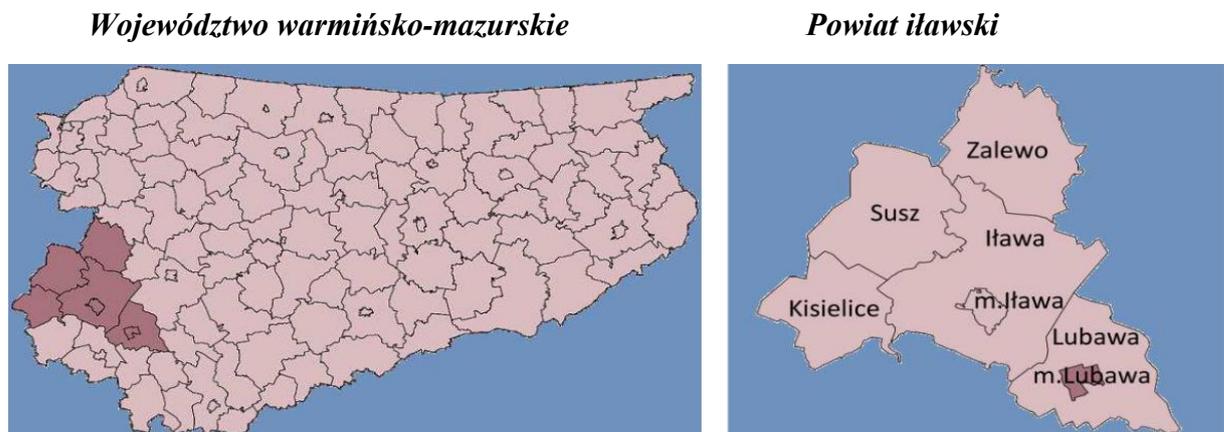
Druga zasadnicza część strategii zawiera wizję projektowanych zmian oraz cele i katalog niezbędnych kierunków działań. Wdrażanie założeń dokumentu uwzględnia regularny monitoring wskaźników, który będzie obrazować efekty podejmowanych działań.

2. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta Lubawa

2.1. Ogólna charakterystyka Miasta

Lubawa jest gminą miejską, położoną w południowo-zachodniej części województwa warmińsko – mazurskiego. Wraz z gminami: Lubawa gmina wiejska, Iława gmina miejska, Iława gmina wiejska, Kisielice, Susz i Zalewo wchodzi w skład powiatu iławskiego. Miasto Lubawa stanowi siedzibę władz gminy miejskiej Lubawa. W całości otoczone jest przez gminę wiejską Lubawa.

Rysunek 1 *Położenie Miasta Lubawa na tle województwa i powiatu*

Źródło: opracowanie własne na podstawie Statystycznego Vademecum Samorządowca 2014.

Statut Miasta z 30 kwietnia 2003 r. dopuszcza możliwość tworzenia jednostek pomocniczych, zwłaszcza osiedli, jednakże takie jednostki nie zostały w Lubawie powołane. Do zakresu działania Miasta Lubawa jako gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów (np. powiatu), przede wszystkim zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej. Organem stanowiącym i kontrolnym Miasta jest Rada Miasta Lubawa, natomiast organem wykonawczym – Burmistrz Miasta Lubawa, który wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Miasta Lubawa i miejskich jednostek organizacyjnych. Lubawa posiada korzystne położenie, w niedużej odległości od dwóch miast powiatowych – Iławy (ok. 17 km) i Nowego Miasta Lubawskiego (ok. 15 km). Do Lubawy prowadzi 7 dróg, które tworzą połączenie z wojewódzką i krajową siecią drogową, umożliwiającą łatwą komunikację samochodową z wieloma miastami regionu, zwłaszcza Iławą, Nowym Miastem Lubawskim, Ostródą czy Lidzbarkiem Welskim. Najważniejszym elementem tej sieci jest droga krajowa nr 15, łącząca dwa miasta – Olsztyn i Toruń. Droga przecina północną część Miasta Lubawa, jednak poza podstawowymi elementami jego struktury (zabudową mieszkalną). Lubawa zajmuje powierzchnię 16,84 km².

Centrum miasta koncentruje się wokół głównego placu miejskiego – Starego Rynku, w rejonie którego zbiega się kilka ulic. W tej części Lubawy dominuje zabudowa mieszkalna wielorodzinna i usługowa; zlokalizowane są banki, obiekty gastronomiczne i sklepy. Śródmieście skupia także obiekty sakralne oraz zabytkowe domy i kamienice z XVIII i XIX wieku. O średniowiecznych korzeniach Lubawy świadczy zachowany w niemal niezmiennym kształcie układ urbanistyczny oraz zlokalizowane w centrum pozostałości murów obronnych Zamku Biskupów Chełmińskich, na których to ruinach wybudowano Lubawskie Centrum Aktywności Społecznej, które funkcjonuje od dnia 18 września 2020 r. Do rejestru zabytków wpisane są również kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela i Św. Michała Archanioła wybudowany na początku XVII wieku, drewniany, barokowy kościół pw. Św. Barbary z oraz zespół klasztorny bernardynów, jak również zlokalizowane na wschodnich krańcach Lubawy Sanktuarium Matki Boskiej Lipskiej z 1870 r. Wszystkie te obiekty mogą stanowić atrakcję turystyczną. Poza centrum Lubawy przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz prężnie rozwijająca się zabudowa wielorodzinna obiekty przemysłowe. Znaczną część terenu Miasta stanowią użytki rolne, zlokalizowane na obrzeżach, które zajmują 1 633,8 ha, tj. ok. 10% jego powierzchni. Natomiast udział gruntów leśnych jest marginalny – 6 ha, co stanowi niecałe 0,4% powierzchni Lubawy.

2.2 Ludność

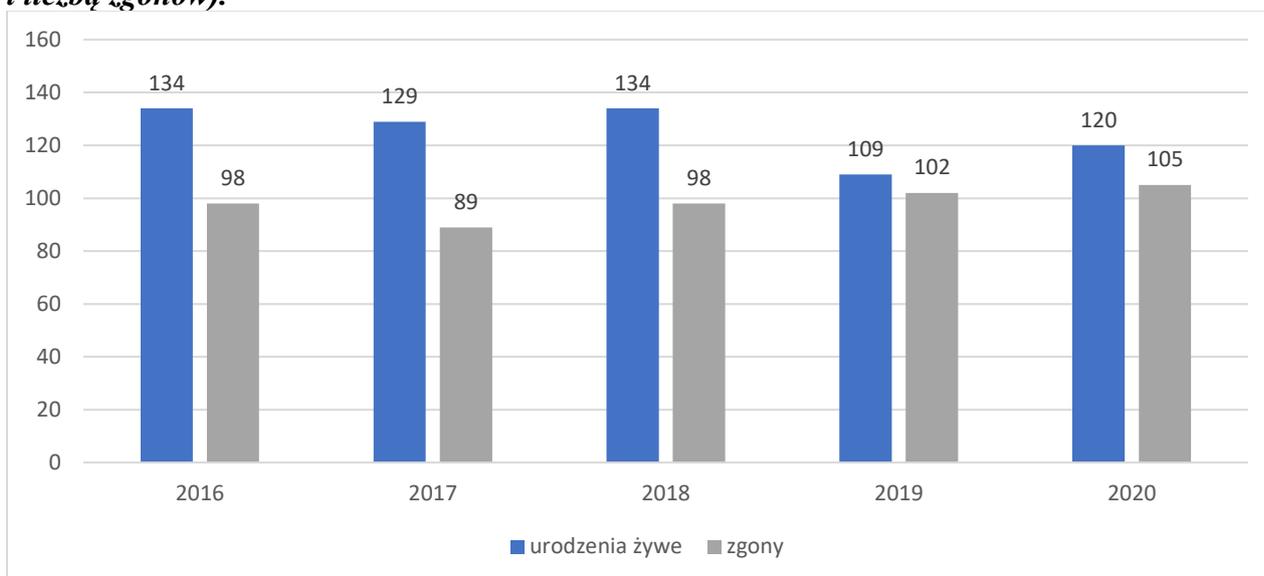
Procesy demograficzne odgrywają istotną rolę w rozwoju społeczno-ekonomicznym. Zachodzące procesy demograficzne są skutkiem głównie dwóch zjawisk: ruchu naturalnego ludności oraz migracji. Ich natężenie ma wpływ m.in. na stan i strukturę ludności, rynek pracy czy system ochrony zdrowia i opieki społecznej. Lubawa jest małym miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 10 374, z czego 51,6% stanowią kobiety, a 48,4% mężczyźni. Gęstość zaludnienia wynosi 616,4 osób/km² znacząco wyższa niż średnia w województwie warmińsko-mazurskim wynosząca 59 osób/km² i przeciętna ogólnokrajowa 123 osób/km². Na stan liczebny mieszkańców gminy oddziałuje szereg czynników. Zasadnicze znaczenie odgrywają: przyrost naturalny, długość życia i saldo migracji. Wielkość przyrostu naturalnego zależy od liczby rodzących się dzieci. W mieście Lubawa w stosunku do 2015 roku obserwuje się rosnącą liczbę ludności. Od 2015 r. liczba mieszkańców zwiększyła się ogółem o 291 osób, tj. 2,9 %. Zmianę liczby ludności w okresach przedstawia tabela poniżej.

Tabela 1 Liczba ludności w mieście Lubawa w latach 2015-2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ludności ogółem	10 083	10 199	10 269	10 381	10 388	10 374
w tym mężczyźni	4 896	4 968	5 005	5 049	5 029	5 022
w tym kobiety	5 187	5 231	5 264	5 332	5 359	5 352

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

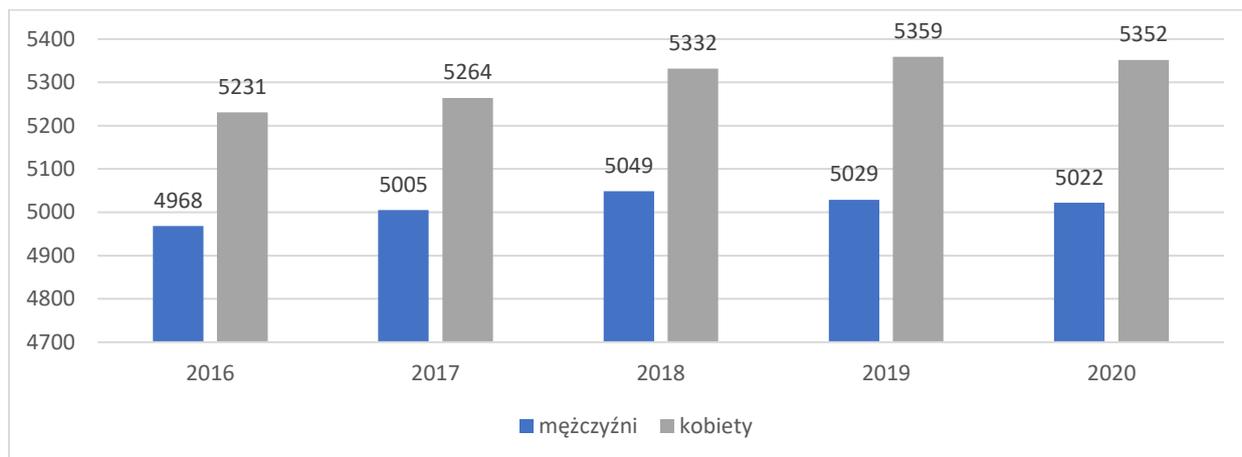
Wykres 1 Liczba zgonów i urodzeń jest jednym z głównych czynników determinujących liczbę mieszkańców przyrostu naturalnego w 2020r. (różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów).

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Struktura ludności

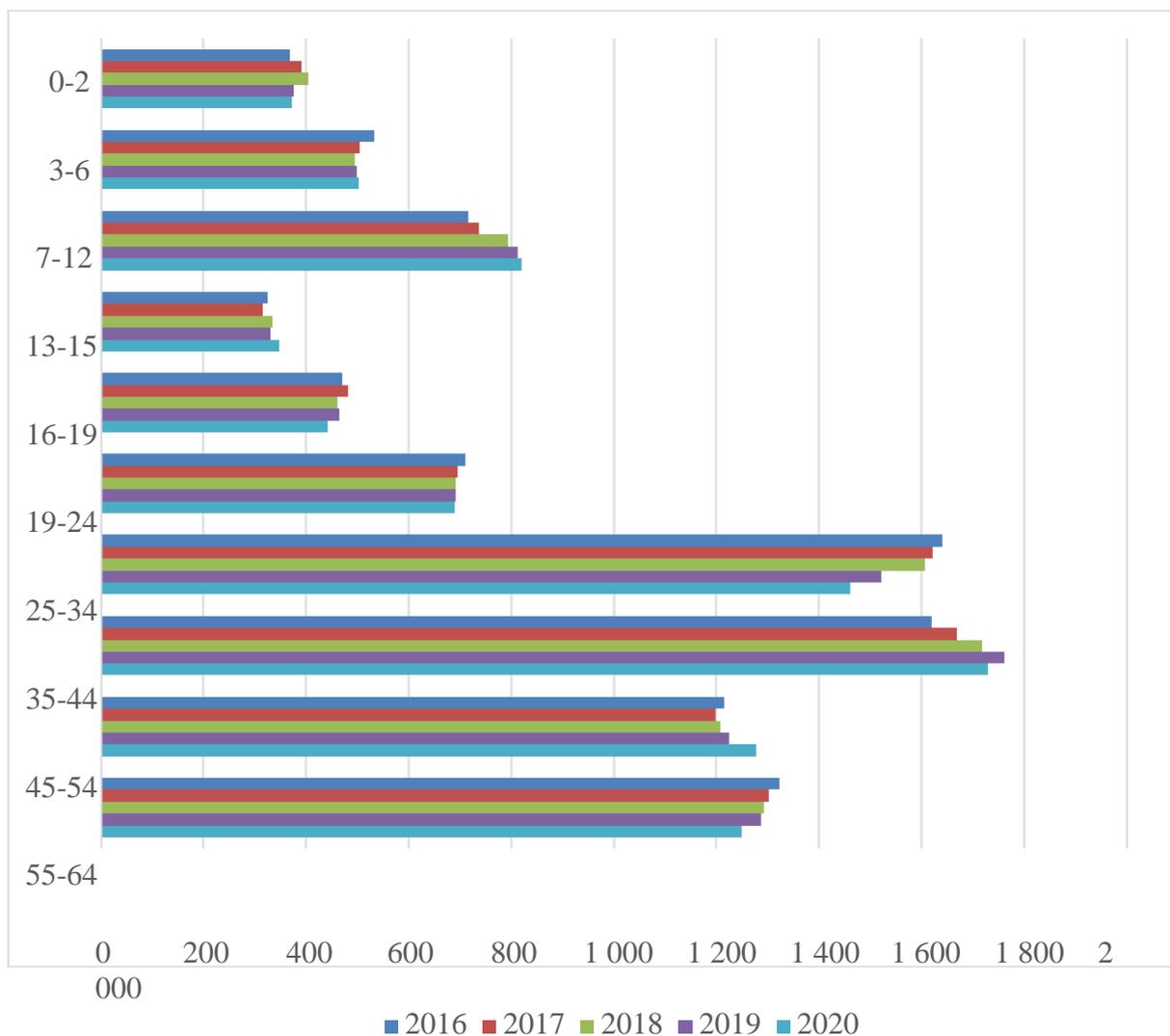
W mieście Lubawa, tak jak w województwie warmińsko-mazurskim, mamy do czynienia z tzw. zjawiskiem feminizacji. W 2020r. wśród mieszkańców miasta Lubawa, przeważały kobiety, stanowiły 51,6% ludności.

Wykres 2 Struktura mieszkańców miasta Lubawa, według płci w latach 2016-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wykres 3 Ludność miasta Lubawa wg grup wieku w latach 2016-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Liczba ludności w podziale na grupy wieku odzwierciedla zachodzące procesy, tj. migracje oraz proces starzenia społeczeństwa.

W mieście Lubawa wskaźnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) w 2020 r. wynosił 107 i był większy niż w województwie (105) i w kraju (107). W porównaniu do roku 2019 wartości wskaźnika nie uległa zmianie, natomiast w porównaniu do 2015r. (106) o 1 punkt procentowy.

W Gminie Miejskiej Lubawa bardzo istotnym, jeśli nie kluczowym obecnie procesem demograficznym, jest „starzenie się” społeczeństwa. Dotyczy ono w istocie nie tylko gminy, ale też całego kraju i państw Europy Zachodniej, w wielu regionach zwłaszcza miejskich zachodząc znacznie szybciej niż na wsi.

Pod względem ekonomicznych grup wieku większość ludności miasta Lubawa w 2020r. stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 59,26% ogółu ludności, osoby w wieku przedprodukcyjnym 22,00%, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym 18,74%. Na przestrzeni lat 2015-2020 obserwować można zjawisko rosnącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 15,58 punktu procentowego w stosunku do 2015r.) oraz rosnącej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o 5,7 punktu procentowego w stosunku do 2015r.).

W 2020r. udział ludności w wieku poprodukcyjnym w procencie ludności ogółem wynosi 18,74% i jest wyższy w stosunku do 2015r. o 2,06 punktu procentowego, natomiast udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 22,0% i jest wyższy o 0,60 punkty procentowe w porównaniu do 2015r.

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym) rośnie od 2015r. i w 2020r. wynosiła 23,2. Wskaźnik ten w porównaniu do 2019r. wzrósł o 1,1 punktu procentowego, natomiast w stosunku do 2015r. o 4,4 punktu procentowego.

2.3 Warunki życia

2.3.1 Rynek pracy

Zgodnie z GUS (2019 r.) na terenie Gminy Miejskiej Lubawa pracuje ogółem 5 318 mieszkańców, w tym 2 229 kobiet (41,91%) i 2229 mężczyzn (58,09%). Liczba osób pracujących ma nieznaczną tendencję spadkową, ale tylko od 2018 roku. W powiecie iławskim, województwie warmińsko-mazurskim i w całym kraju liczba osób utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela 2. Pracujący w mieście Lubawa według płci w latach 2015-2019

Pracujący wg płci	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	osoba	5278	5292	5533	5326	5318
Mężczyźni	osoba	3085	3065	3189	3125	3089
Kobiety	osoba	2193	2227	2344	2201	2229

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w mieście Lubawa w 2019r. wynosiło 3.892,75 PLN, co odpowiadało 90,12% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie warmińsko-mazurskim (4.319,51 PLN) i 75,13% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

2.3.2 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Gospodarka nieruchomościami.

Na dzień 31.12.2021 r. w zasobie nieruchomości na terenie miasta Lubawa znajdowało się łącznie 114,2460 ha gruntów. Dodatkowo w skład zasobu wchodziły grunty zlokalizowane na terenie sąsiednich gmin:

- teren samorządowej bocznicy kolejowej relacji Zajązkowo Lubawskie – Lubawa – Gmina Wiejska Lubawa obręb Mortęgi o powierzchni 4,29 ha oraz Gmina Grodziczno obręb Kuligi o powierzchni 0,87 ha,
- boisko treningowe przy OSiR – Gmina Wiejska Lubawa obręb Fijewo o powierzchni 1,7 ha,
- teren pasa drogowego ulicy Sadowej – Gmina Wiejska Lubawa obręb Fijewo o powierzchni 0,0223 ha.

Ponadto Gmina Miejska Lubawa jest właścicielem 6,3409 ha gruntów oddanych w użytkowanie wieczyste.

Tabela 3 Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	108	108	106
Liczba złożonych wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	30	20	28

Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	9	7	5
-------------------------------------	---	---	---

Źródło : UM Lubawa

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokryć całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W gminie Miejskiej Lubawa takiej pomocy udziela Urząd Miasta Lubawa.

Tabela 4 Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
<i>Liczba gospodarstw domowych</i>	114	96	95
<i>Kwota świadczeń</i>	154.600	178.904	182.022

Źródło: UM Lubawa

W gminie miejskiej Lubawa ilość gospodarstw domowych pobierających dodatek mieszkaniowy utrzymuje się na podobnym poziomie. Kwota wypłaconych świadczeń w 2021 r. nieco wzrosła w stosunku do lat ubiegłych.

Budownictwo mieszkaniowe

W roku 2021 budownictwo mieszkaniowe w Lubawie realizowane było w dwóch formach:

- budownictwo jednorodzinne własnościowe,
- budownictwo wielorodzinne własnościowe - deweloperskie.

W ramach budownictwa jednorodzinnego indywidualnego w 2021 roku oddano do użytkowania - 31 budynków mieszkalnych. Jest to wielkość znacząco wyższa niż w latach poprzednich: w roku 2020 - 19 domów, 7 w 2019 r., w roku 2018r. - 10 budynków i w 2017 r. - 11 budynków. Średnia z ostatnich 10 lat kształtowała się na poziomie około 18 domów na rok. Jeszcze kilku lat wstecz w Lubawie odnotowywany był spadek zainteresowania budownictwem jednorodzinnym na rzecz zainteresowania mieszkaniami w budownictwie wielorodzinnym. Obecnie duże zainteresowanie budownictwem jednorodzinnym wynika ze wzrostu zamożności mieszkańców Lubawy i chęci podwyższenia poziomu zamieszkania, ale także jest to wynik napływu do Lubawy kadry wysoko wykwalifikowanej o wysokich dochodach.

Budownictwo wielorodzinne własnościowe (deweloperskie) w 2021 na rynku lubawskim realizowały dwa podmioty i w tej formie wybudowane zostało 108 mieszkań w 2 budynkach

przy ul. Nowa Sadowa i ul. Kazimierza Wielkiego, ale także 56 mieszkań w Fijewie, które nie są położone administracyjnie w Lubawie, ale w całości podłączone są do infrastruktury miejskiej (drogi, woda, kanalizacja, ciepło). W roku 2020r. oddano do użytkowania 72 mieszkania, w 2019r. - 82 mieszkania, w 2018r. - 111 mieszkań, a w roku 2017r. - 30 mieszkań. Średnia z ostatnich 10 lat wynosiła około 55 mieszkań na rok. W 2021r. realizowano budowę kolejnych 7 budynków o łącznej liczbie 338 mieszkań przy ul. Stanisława Wolskiego, Nowej Sadowej i Fijewie - planowane oddanie do użytkowania w 2022r. Zainteresowanie mieszkaniami w budownictwie wielorodzinnym od dłuższego już czasu utrzymuje się na wysokim poziomie.

W roku 2021r. nie było realizowane budownictwo mieszkaniowe czynszowe przez Lubawskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego. Obecny zasób mieszkaniowy LTBS wynosi 59 lokali mieszkalnych w dwóch budynkach przy ul. Łąkowej (48 lokali) oraz we wspólnotach mieszkaniowych (11 lokali) przy ul. Rynek - 5 i ul. Wolskiego - 6. Obecnie LTBS nie posiada zdolności finansowych na inwestowanie w pozyskanie nowych lokali mieszkalnych na zasadach do udźwignięcia przez potencjalnych nowych lokatorów. W 2021r. miasto nie angażowało się w rządowy program MIESZKANIE+, gdyż nie dysponuje zasobami gruntowymi na ten cel.

Plan zagospodarowania przestrzennego miasta Lubawa zabezpiecza ok. 17 ha terenów pod nowe budownictwo wielorodzinne i około 170 ha pod nową zabudowę jednorodzinną, jednakże tereny te są tylko częściowo uzbrojone i wymagają dalszych nakładów inwestycyjnych.

2.3.3 Usługi społeczne

Usługi społeczne są formą świadczeń o charakterze niematerialnym służących zaspokajaniu potrzeb osób i rodzin, jednak ich jakość i dostępność wpływa na dobrostan całego społeczeństwa. Mają zasadniczo charakter nierynkowy i są finansowane i współfinansowane przez organy administracji publicznej. Do tej grupy należy zaliczyć w szczególności usługi edukacyjne, kulturalne, socjalne, zdrowotne oraz z zakresu bezpieczeństwa publicznego.

OŚWIATA I WYCHOWANIE

Gmina Miejska Lubawa jako organ prowadzący szkoły i placówki oświatowe jest zobowiązana do realizacji zadań oświatowych, do których w szczególności należą (art. 10 ust. 1 ustawy Prawo Oświatowe):

- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki;
- zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym;
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie;
- zapewnienie obsługi administracyjnej, w tym prawnej, obsługi finansowej, w tym w zakresie wykonywania czynności, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 2-6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351), i obsługi organizacyjnej szkoły lub placówki;
- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych;
- wykonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki.

Placówkami w zakresie oświaty i wychowania na terenie miasta Lubawa są:

- *Żłobek Miejski „Akademia Maluszka”*

Żłobek Miejski jest jednostką budżetową, zapewnia 32 miejsca opieki dla dzieci do lat 3 z rodzin zamieszkałych na terenie Lubawy. W przypadku dysponowania wolnymi miejscami Żłobek Miejski może sprawować opiekę nad dziećmi spoza terenu Lubawy. Rekrutacja do żłobka odbywa się przez cały rok w miarę wolnych miejsc zgodnie z kolejnością zgłoszeń. Całkowity koszt funkcjonowania Żłobka w 2021r. wyniósł 693.611,35zł, w tym dotacja Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w ramach Programu MALUCH + w kwocie 61.200,00 zł, co stanowi 8,82%. W placówce zrealizowano dochody w kwocie 204.144,89 zł, które stanowią 29,43%, dotyczą wpłat od rodziców i odsetek bankowych. Do Żłobka Miejskiego w Lubawie „Akademia Maluszka” w roku 2021 uczęszczało 32 dzieci w wieku od 20 tygodnia życia do 3 lat. Najmłodsze dziecko przyjęte do Żłobka było w wieku 9 miesięcy, a najstarsze w wieku 1 roku i 10 miesięcy. Na dzień 31.12.2021 r. w żłobku przebywało: 1 dziecko w wieku do roku, 20 dzieci w wieku od 1 do 2 lat i 11 dzieci w wieku od 2 do 3 lat. Przeciętny miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w żłobku w 2021r. wyniósł 1.806,27 zł. Udział odpłatności rodziców w opłacie za miesięczny pobyt dziecka w żłobku wyniósł 28,7%. W 2021r. utrzymano system zróżnicowanej odpłatności w żłobku, uwzględniający korzystanie

z przysługujących zniżek. Opieka nad dzieckiem w Żłobku jest odpłatna i obejmuje miesięczną opłatę stałą za pobyt dziecka w placówce oraz opłatę za wyżywienie. W zakresie swojej działalności Żłobek Miejski współpracuje zarówno z instytucjami publicznymi, jak i prywatnymi. Należą do nich: Przedszkole Miejskie, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Iławie, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie, Szkoła Podstawowa im M. Kopernika, Ochotnicza Straż Pożarna, Miejski Ośrodek Zdrowia, drukarnia RAMPI w Iławie i inne.

➤ **Przedszkola**

Edukację przedszkolną zapewniają trzy placówki oświatowe (w tym dwie niepubliczne), które zabezpieczają podstawowe potrzeby mieszkańców Lubawy w tym zakresie. Przedszkole Miejskie zlokalizowane jest w dwóch budynkach. Główna siedziba mieści się przy ul. Rzepnikowskiego 9, natomiast dodatkowe oddziały przy ul. Św. Barbary 45. Obydwa niepubliczne przedszkola Smerfolandia i Bajkolandia mieszczą się przy ul. Rzepnikowskiego 26.

Tabela 5 Ilość dzieci w przedszkolach – stan na 30 września 2021 r.

Przedszkole	6 latki	Dzieci od 2,5 do 5 lat	Razem
Przedszkole Miejskie	83	182	265
Przedszkole Niepubliczne „Bajkolandia”	50	120	170
Przedszkole Niepubliczne „Smerfolandia”	0	92	92

Źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej

➤ **Szkoła Podstawowa**

Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika mieści się przy ul. Rzepnikowskiego 7 oraz w budynku przy ul. Św. Barbary 45. Stan techniczny Szkoły Podstawowej oraz urządzeń sportowo - rekreacyjnych uznać należy za dobry. Jednak budynek przy ul. Rzepnikowskiego jest 30 letnim obiektem i wymaga znacznych nakładów finansowych na poprawę substancji budowlanej dla sprawności technicznej i dla optymalizacji kosztów eksploatacji (w 20022r. planowany jest kompleksowy remont i modernizacja tegoż budynku). Szkoła posiada bardzo dobre zaplecze sportowe. Według stanu na 30 września 2021 roku wynikającego z Systemu Informacji Oświatowej w Szkole Podstawowej uczy się 881 uczniów.

➤ **Szkoły ponadpodstawowe:**

Szkoły publiczne :

- Zespół Szkół w Lubawie obejmuje w swej strukturze:

- Liceum Ogólnokształcące z profilami: inżynieryjnym, biologiczno-chemicznym, humanistycznym, matematyczno-geograficznym
- Technikum – w tym technik rachunkowości, technik elektryk, technik rolnik, technik logistyk
- Zawody szkoły branżowej I stopnia – cukiernik, dekarz, elektryk, fryzjer, fotograf, kamieniarz, krawiec, kucharz, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, mechanik – monter maszyn i urządzeń, murarz – tynkarz, operator obrabiarek skrawających, piekarz, sprzedawca, stolarz, ślusarz, tapicer

Szkoły niepubliczne:

- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Lubawie

- Szkoła Policealna w Lubawie (oferta skierowana jest do absolwentów liceów – również do tych którzy nie przystępowali do egzaminu maturalnego, lub nie udało im się go zdać. Aktualnie kształcimy w zawodach: technik bezpieczeństwa i higieny pracy - nauka trwa 1,5 roku, technik administracji - nauka trwa 2 lata,

- Akademicki Zespół Placówek Oświatowych – Liceum Ogólnokształcące w Fijewie)

KULTURA I SPORT

Centrum kulturalnym gminy jest miasto Lubawa, gdzie odbywają się wszystkie wydarzenia i spotkania kół i klubów. Kultywowanie tradycji i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych umacnia identyfikację i przywiązanie do gminy oraz zwiększa poczucie tożsamości. Prowadzone są projekty stawiające na edukację nieformalną dorosłych na miarę potrzeb mieszkańców. Oferta kulturalna w gminie jest istotnym elementem życia społecznego i turystycznego gminy. Jakość i ilość usług kulturalnych oferowanych przez Gminę może stanowić przewagę konkurencyjną w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym.

Placówki w zakresie kultury i sportu:

➤ ***Miejski Ośrodek Kultury w Lubawie***

Głównym organizatorem życia kulturalnego jest Miejski Ośrodek Kultury w Lubawie, który jest samorządową instytucją kultury. Działa w szczególności na podstawie ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz. U. 2001 r. Nr 13, poz. 123, ze zm.), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.

Dz.U. 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), postanowień Statutu, ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 85, poz. 539). Organem założycielskim jako instytucji upowszechniania kultury jest Gmina Miejska Lubawa. Siedziba MOK mieści się w Lubawie przy ul. Rzepnikowskiego 44. Terenem działania jest przede wszystkim Gmina Miejska Lubawa. MOK posiada osobowość prawną i samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową. W skład struktury organizacyjnej MOK wchodzi:

- Miejski Ośrodek Kultury,
- Kino „Pokój”,
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Teofila Ruczyńskiego,
- Lubawskie Centrum Aktywności Społecznej.

Podstawowym celem statutowym MOK jest realizacja zadań własnych Gminy w zakresie działalności kulturalnej polegającej na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury, pozyskiwaniu społeczności lubawskiej do aktywnego uczestnictwa w kulturze i jej współtworzenia, a także stwarzanie warunków do komunikacji społecznej. Zadania MOK realizuje za pomocą: amatorskiego ruchu artystycznego, form indywidualnej i zespołowej aktywności kulturalnej, różnorodnych form edukacji kulturalnej i zajęć oświatowych upowszechniających wiedzę, działalności instruktazowo - metodycznej podnoszącej kwalifikacje pracowników MOK, działalności impresaryjnej, działalności zbierackiej, dokumentacyjnej i wydawniczej, wszechstronnej konsultacji i poradnictwa w zakresie prowadzonej działalności merytorycznej, współpracy środowisk twórczych i instytucji zajmujących się edukacją młodzieży. Ośrodek Kultury w Lubawie funkcjonuje od 1974 r. Od 3 lipca 1992 r. istnieje pod nazwą Miejski Ośrodek Kultury. Dostosowując swoją działalność do coraz nowszych możliwości, służąc lokalnej społeczności, akcentuje tradycję Lubawy i historię Ziemi Lubawskiej oraz promuje twórczość artystyczną, inicjatywy kulturalne, organizując rokrocznie szereg imprez o charakterze zarówno podniosłym, jak i rozrywkowym. Są to konkursy, festiwale, przeglądy, koncerty, w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym, co przyczynia się do kształtowania wizerunku miasta i społeczności na forum powiatu, regionu i kraju. Do struktur Ośrodka Kultury należy również lubawski Uniwersytet Trzeciego Wieku, do którego w 2021 roku należało 120 osób. Uniwersytet Trzeciego Wieku został utworzony w październiku 2013 r, jako forma kształcenia i rozwoju kulturalnego osób dorosłych. Po przerwie związanej z pandemią, w październiku odbyła się uroczysta inauguracja UTW, a tym samym rozpoczął się 9 rok działalności Uniwersytetu. Naszym studentom zaproponowano zajęcia

z rękodzieła i manufaktury, historii, astronomii, psychologii, które odbywały się w Lubawskim Centrum Aktywności Społecznej, a także zajęcia z jogi oraz zajęcia rehabilitacyjno-ruchowe.

W roku 2021 Miejski Ośrodek Kultury kontynuował wydawanie lokalnej gazety „Samorządowa Lubawa”. Gazeta jest bezpłatna, a jej dystrybucja polega na dostarczeniu egzemplarza do każdego mieszkania i domu w Lubawie.

➤ ***Miejska Biblioteka Publiczna***

Miejska Biblioteka Publiczna im. T. Ruczyńskiego w Lubawie powstała w 1948r. Placówka nie tylko wypożycza książki, ale również gromadzi i udostępnia materiały dotyczące historii Lubawy, organizuje imprezy kulturalne, konkursy i akcje upowszechniające czytelnictwo oraz spotkania klubów dyskusyjnych. Oprócz księgozbioru Biblioteka posiada w swych zasobach czasopisma i materiały audiowizualne oraz 6 komputerów z dostępem do Internetu dla czytelników. Poszukiwanie nowych funkcji biblioteki jest naturalną konsekwencją zachowań mieszkańców miasta, tj. spadku liczby czytelników oraz liczby wypożyczeń.

➤ ***Kino „Pokój”***

Kino „Pokój” w Lubawie działa od lat 70-tych. Kino dysponuje salą projekcyjną ze 188 miejscami. Kino wyposażone jest w projektor 3D oraz nowoczesny system dźwiękowy.

➤ ***Lubawskie Centrum Aktywności Społecznej***

W dniu 18 września 2020 r. otwarte zostało Lubawskie Centrum Aktywności Społecznej. Obiekt został wybudowany na odrestaurowanych ruinach dawnego Zamku Biskupów Chełmińskich.

Rysunek 2 Widok na Lubawskie Centrum Aktywności Społecznej w Lubawie

Źródło: zasoby własne WMARR S.A. w Olsztynie

Otwarcie LCAS poprzedzone zostało konferencją w Kinie „Pokój” podsumowującą realizację Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji Sieci Miast Cittaslow Województwa Warmińsko - Mazurskiego. Koszt inwestycji wyniósł ponad 21.400.000,00 zł. Projekt został dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko Mazurskiego na lata 2014-2020 w kwocie ponad 13 milionów 112 tysięcy złotych. 19 września 2020 r. piwnice dawnego zamku Biskupów Chełmińskich zostały otwarte dla zwiedzających, zarówno osób indywidualnych, jak i grup m.in. szkolnych. Lubawskie Centrum Aktywności Społecznej jest wykorzystywane m.in. dla potrzeb przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Są w nim prowadzone zajęcia dla osób, które zakończyły zawodową pracę, np. dla uczestników Uniwersytetu III Wieku. Znajduje się tu również miejsce dla świetlicy środowiskowej. Od 1 października 2020 roku uruchomiono w LCAS Miejski Punkt Pomocy Rodzinie świadczący nieodpłatną pomoc psychologiczną, prawną, terapeutyczną dla mieszkańców miasta Lubawa. W nowym obiekcie użyteczności publicznej swoją siedzibę znajdują stowarzyszenia i organizacje, których działalność związana jest z promocją historii Lubawy, biskupów chełmińskich czy Mikołaja Kopernika. Centrum to również dobre miejsce na Punkt Informacji Turystycznej. Katalog spraw i zajęć, mogą być prowadzone na tym terenie, pozostaje wciąż otwarty. Obiekt jest dostępny dla wszystkich, którzy będą chcieli go zwiedzić. Dla podniesienia atrakcyjności turystycznej na powierzchniach ogólnodostępnych organizowane są wystawy, np. zabytków ruchomych, które zostały wydobyte podczas rewitalizacji rynku i terenu dawnego zamku, a dziedziniec jest udostępniony na cele kulturalne. Z czasem, po okresie trwałości obiektu, będzie można wprowadzić do niego nowe funkcje zgodnie z wolą mieszkańców.

➤ *Muzeum Ziemi Lubawskiej w Lubawie*

Placówka działa przy parafii Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Anny w Lubawie. W zbiorach muzeum prezentowane są eksponaty związane z historią religii na ziemi lubawskiej. W zbiorach znajdują się przymioty kultu religijnego, pochodzące z XVII i XVIII wieku (krzyże, monstrancje, kielichy mszalne oraz inne naczynia liturgiczne), księgi i dokumenty, meble oraz sztuka sakralna (obrazy, rzeźby). Zwiedzanie muzeum odbywa się po uprzednim uzgodnieniu.

➤ *Lokalna prasa*

Na terenie Miasta Lubawa wydawane są dwie lokalne gazety:

„Samorządowa Lubawa” to nowa gazeta na lokalnym rynku prasowym, której wydawcą jest od 2021r. Miejski Ośrodek Kultury. Gazeta skierowana jest przede wszystkim do mieszkańców Lubawy, jest bezpłatna, a jej dystrybucja polega na dostarczeniu egzemplarza do

każdego mieszkania i domu w Lubawie. Wiadomości zawarte w niej dotyczą przede wszystkim lubawskich spraw, związanych z szeroko rozumianym życiem społeczno – gospodarczym miasta.

– „Głos Lubawski” – tygodnik.

➤ ***Ośrodek Sportu i Rekreacji***

Instytucją, która jest odpowiedzialna za rozwój sportu w Gminie Miejskiej Lubawa, jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Lubawie. Celem działania Ośrodka jest realizacja zadań Gminy Miejskiej Lubawa z zakresu kultury fizycznej i sportu, w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych. Ośrodek wykonuje także wybrane zadania z zakresu: dróg gminnych oraz organizacji ruchu drogowego na tych drogach w części zarządzania Strefą Płatnego Parkowania oraz zadania z dziedziny zieleni gminnej i zadrzewień na terenie Parku Miejskiego Łazienki Lubawskie. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Lubawie dąży do zapewnienia mieszkańcom miasta Lubawa, gminom sąsiednim i gościom coraz urozmaiconej formy relaksu, wypoczynku oraz możliwości rywalizacji sportowej w trakcie organizowanych imprez. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Lubawie jest bazą szkoleniową dla miejscowych klubów sportowych. W OSiR Lubawa organizowane są obozy sportowe dla zawodników różnych dyscyplin sportowych, takich jak zapasy, rugby, judo, koszykówka, siatkówka, tenis ziemny. Oprócz ogólnodostępnych imprez sportowych, OSiR organizuje szeroką gamę wydarzeń sportowych, m.in.: Dni Lubawy, Lubawska Dycha, turnieje piłkarskie, obozy sportowe (letnie i zimowe), zajęcia w parku linowym. W administracji OSiR znajduje się także Hala Widowiskowo-Sportowa przy ul. Św. Barbary 45. W sąsiedztwie funkcjonuje boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią syntetyczną, przekształcane w okresie od grudnia do końca lutego w lodowisko. Z uwagi na ograniczenia pandemiczne i pogodę, lodowisko zimą 2020/21 działało tylko przez 12 dni od 12 do 24 lutego. W 2021r. OSiR utrzymywał się z dotacji przedmiotowej w wysokości 1.142 285,00 zł oraz wpływów własnych w wysokości 676.341,48 (netto). Wraz z rozwojem klubów sportowych, zwłaszcza grup dziecięcych i młodzieżowych klubów piłkarskich, we znaki daje brak boisk i szatni. Spadek przychodów jest oczywiście związany z mniejszym wykorzystaniem obiektów OSiR w wyniku pandemii. W roku 2021 OSiR w Lubawie zorganizował następujące wydarzenia:

- Pomorski Futsal Cup – współorganizacja – 250 osób,
- -Mistrzostwa Polski w Rugby 7-osobowe – współorganizacja – 250 osób,
- Kryterium Uliczne o Puchar Burmistrza Lubawy, Memoriał Edmunda Groszkowskiego – współorganizacja – 500 osób,

- Mistrzostwa Województwa Warmińsko-Mazurskiego Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych – współorganizacja – 300 osób,
- Zawody wędkarskie z okazji Dnia Dziecka – 100 osób,
- Spotkanie podsumowujące Wirtualne Wyzwanie Międzyświęteczne – 300 osób,
- Festyn charytatywny dla Alicji Koleckiej – współorganizacja – 1 5010 osób,
- Szkolenie trenerów rugby – współorganizacja – 30 osób,
- Holi, święto kolorów – współorganizacja – 250 osób,
- Rodzinna Akademia Umiejętności w Łazienkach Miejskich – współorganizacja 500 osób,
- Event Cars Show – współorganizacja – 300 osób,
- Zawody wędkarskie dla dzieci i młodzieży – 30 osób,
- Wakacyjne turnieje piłkarskie dla dzieci i młodzieży – 10 osób,
- Koncert “Piosenka jest dobra na wszystko” w Łazienkach Miejskich – współorganizacja – 200 osób,
- koncert zespołu Farben Lehre w Łazienkach Miejskich – współorganizacja - 100 osób,
- Psi patrol, piknik rodzinny w Łazienkach Miejskich – współorganizacja – 500 osób,
- Turniej tenisa stołowego dla dzieci – 15 osób,
- Zlot pojazdów klasycznych i zabytkowych “Retro Show” – 500 osób,
- Otwarte zawody wędkarskie dla seniorów – 20 osób,
- Zawody siatkówki plażowej – 3 osoby,
- Deblowy turniej tenisa ziemnego o Puchar BNP Paribas – 50 osób,
- Przegląd zespołów śpiewaczych w Łazienkach Miejskich – współorganizacja – 150 osób,
- X Lubawska Dycha – 1.200 osób,
- Dni Lubawy – współorganizacja – 10.000 osób,
- Drużynowe Wojewódzkie Zawody WMZ LZS u 14, U16 w lekkiej atletyce – współorganizacja – 300 osób,
- Regionalne Święto Jabłka – Witaminy Szkolne – współorganizacja – 1.000 osób,
- Bałtycka Liga Młodzików w zapasach w stylu klasycznym – współorganizacja – 70 osób,
- Jesienne Zawody Latawcowe o Puchar im. Jana Kowalkowskiego – 250 osób,
- Zawody tenisa stołowego dla uczniów szkół podstawowych – 10 osób,
- Zawody siłowe w wyciskaniu sztangi leżąc – 25 osób.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Gmina Lubawa dbając o bezpieczeństwo i spokój mieszkańców realizuje zadania poprzez działania Policji oraz Ochotniczą Straż Pożarną (OSP).

➤ ***Ochotnicza Straż Pożarna***

Na terenie Gminy Miejskiej Lubawa funkcjonuje jedna jednostka OSP, która zrzeszona jest w Gminnym Związku OSP RP i działają na mocy statutu jako stowarzyszenia.

➤ ***Komisariat Policji***

Stan etatowy na miesiąc grudzień 2021r. komisariatu wynosi 20 etatów policyjnych i 1 etat cywilny (nastąpiła redukcja 1 etatu cywilnego - recepcja), w tym: komendant, kierownik Ognia Patrolowo-Interwencyjnego, 10 funkcjonariuszy Ognia Patrolowo-Interwencyjnego, 4 funkcjonariuszy Zespołu dzielnicowych (2 dzielnicowych miejskich, 2 dzielnicowych wiejskich), 4 funkcjonariuszy zespołu ds. Kryminalnych. W 2021r. Komisariat Policji w Lubawie dysponował 2 radiowozami oznakowanymi marki Opel Astra rok produkcji 2017 i 1 radiowozem nieoznakowanym marki Kia Ceed rok produkcji 2009, który jednak w miesiącu grudniu został wycofany z eksploatacji. W związku z zaistniałą sytuacją tutejsza jednostka Policji aktualnie wykorzystuje użyczony z KPP w Iławie radiowóz nieoznakowany marki Hyundai I 20.

W roku 2021r. odnotowano spadek ilości przestępstw stwierdzonych z 199 w roku 2020 do liczby 147. Zauważalnym jest jednak wzrost przestępstw gospodarczych z 27 w roku 2020 do 46 w roku 2021. Analizując bieżącą sytuację oraz szeroki dostęp do sieci internetowej należy przypuszczać, iż liczba przestępstw o charakterze gospodarczym sukcesywnie będzie wzrastać.

➤ ***Monitoring miejski***

W 2021r. poza przeglądem i naprawą zużytych podzespołów systemu monitoringu miejskiego żadne nowe punkty i kamery monitoringu nie zostały uruchomione i umiejscowione na terenie miasta Lubawa. Łącznie na koniec roku 2021 sieć monitoringu w mieście liczyła 57 kamer.

OPIEKA ZDROWOTNA

Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie miasta odbywa się za pośrednictwem Zakładu Opieki Zdrowotnej - Miejskiego Ośrodka Zdrowia, "Niepublicznego Zakładu Opieki Długoterminowej p.w. „Szpital św. Jerzego", Oddziału Pomocy Doraźnej Szpitala Powiatowego w Iławie – Zespół Wyjazdowy Wypadkowy w Lubawie oraz prywatnych gabinetów lekarskich i stomatologicznych.

➤ ***Podstawowa opieka zdrowotna***

Podstawową opiekę zdrowotną zapewnia Zakład Opieki Zdrowotnej - Miejski Ośrodek Zdrowia zlokalizowany przy ul. Rzepnikowskiego 20. Jest to podmiot publiczny podstawowej opieki zdrowotnej. Pod opieką ZOZ- MOZ w Lubawie jest 12.677 pacjentów. W poradni ogólnej zatrudnionych jest 6 lekarzy internistów, a w poradni pediatrycznej 3 pediatrów. Na jeden pełny etat lekarza w Ośrodku przypada około 2.000 pacjentów. Według wymogów NFZ na jeden etat lekarza może przypadać aktywna lista 2 500 pacjentów. Ponadto ZOZ - MOZ w Lubawie zatrudnia 11 pielęgniarek i 2 położne. Do 4 pielęgniarek środowiskowych zapisanych jest 9.865 pacjentów, do 2 położnych środowiskowych 6.577 pacjentek, a 3 pielęgniarki szkolne obsługują szkołę średnią i podstawową w Lubawie oraz szkoły wiejskie w gminie Lubawa – razem 2.601 osób. Ilość osób przypisanych do każdej osoby z personelu średniego jest zgodna z wymogami NFZ. Rocznie udzielanych jest około 47.000 porad lekarskich (dane za 2021 rok).

W 2017 roku uruchomiono program profilaktycznych szczepień zdrowotnych przeciw grypie na lata 2017- 2021 przeznaczony dla osób starszych. Wprowadzony został w życie Uchwałą Nr XXXI/270/2017 Rady Miasta Lubawa z dnia 24 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego programu szczepień profilaktycznych przeciw grypie "GRYPA 60+". Ze szczepionek w roku 2021 r. skorzystało 380 osób.

24 maja 2017 r. podjęta została Uchwała Nr XXXI/269/2017 Rady Miasta Lubawa w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego programu szczepień profilaktycznych przeciw zakażeniom wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV). We wrześniu 2021 roku rozpoczęto szczepienia w cyklu dwudawkowym (druga dawka podawana jest po 6 miesiącach od przyjęcia pierwszej dawki). Do szczepień z rocznika 2008 przystąpiło 41 dziewcząt i 50 chłopców. Cykl szczepień zakończy się w 2022 r.

➤ ***Specjalistyczna opieka zdrowotna***

Specjalistyczna opieka zdrowotna nie jest zadaniem własnym gminy. Świadczona jest przede wszystkim przez dwie placówki: Powiatowy Szpital im. Władysława Biegańskiego w Iławie oraz Powiatowy Szpital w Nowym Mieście Lubawskim. Na terenie miasta funkcjonuje również Niepubliczny Zakład Opieki Długoterminowej p.w. „Szpital św. Jerzego”, który posiada wpis do Warmińsko - Mazurskiego Centrum Zdrowia Publicznego i zajmuje się przede wszystkim pacjentami starszymi przewlekle chorymi.

➤ ***Ambulatoryjna opieka medyczna***

Od kilku lat bardzo dużym problemem Lubawy był brak usług ambulatoryjnych dla mieszkańców Lubawy. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym, samorząd miasta uruchomił 8 września 2018r. weekendową bezpłatną opiekę medyczną dla mieszkańców miasta w ramach realizacji zadania: Poprawa dostępności mieszkańców Miasta Lubawa do usług

medycznych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej lekarskiej i pielęgniarskiej, która była kontynuowana również w 2021r. W wyniku przeprowadzonego otwartego konkursu ofert realizatorem zadania został Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "ESKULAP" Sp. z o.o. z Nowego Miasta Lubawskiego. Usługa świadczona jest w Miejskim Ośrodku Zdrowia w soboty i niedziele w godz. 10.00 do 18.00.

SYSTEM POMOCY I WSPARCIA

➤ *Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawie*

Pomoc społeczna stanowi ważny system wsparcia osób i grup społecznych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Polityka pomocy społecznej to zinstytucjonalizowany system działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ma na celu udzielenie świadczeń, ale także rozwój usług, które spowodują zmianę ich sytuacji materialnej i społecznej. Jednostką realizującą zadania gminy wynikające z ustawy o pomocy społecznej na terenie miasta Lubawa jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawie. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawie swoim zasięgiem obejmuje teren Gminy Miejskiej Lubawa podzielony na 6 rejonów opiekuńczych, w których pracuje 3 specjalistów pracy socjalnej oraz 3 pracowników socjalnych. Ponadto w 2021r. MOPS zatrudniał 2 asystentów rodziny, posiadających kwalifikacje określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, którzy we współpracy z pracownikami socjalnymi wspierali rodziny w prawidłowym wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Tą formą wsparcia objęto 36 rodziny. Ponadto MOPS zapewnia obsługę Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubawie, stanowiącego element systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. ZI jest metodą pracy oparta na współpracy lokalnych instytucji, podmiotów i służb (m.in. Policji, ośrodka pomocy społecznej, kuratorów, pedagogów szkolnych) oraz na wielopłaszczyznowym podejściu do problemu przemocy. MOPS prowadzi stałą współpracę z jednostkami miejskimi (np. Urzędem Miasta, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Urzędem Pracy, Policją, Sądem, kuratorami, komornikami, szkołami, przedszkolami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami). Współpraca ta odbywa się w toku „rutynowych” zadań, jak i przy okazji wdrażania programów i projektów, w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Należałoby nadmienić, iż MOPS w Lubawie od wielu lat współpracuje z olsztyńskim Bankiem Żywności w ramach pozyskiwania żywności dla osób najbardziej potrzebujących oraz Fundacją Ichthys z Ostródy przy realizacji programów oraz przedsięwziętych spotkań z dziećmi.

Ważnym elementem uzupełniającym działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym była realizacja dwóch projektów o charakterze aktywizacji społecznej pn. „ Rodzinne w Lubawie” oraz „ Kompleksowe usługi aktywizacyjno – integracyjne na rzecz rodzin” które wsparły 18 rodzin z terenu miasta Lubawa (łącznie 70 osób). Uczestnicy projektu mogli skorzystać z następujących form wsparcia: poradnictwo psychologiczne i prawne, zajęcia z animatorem, wyjścia i wyjazdy integracyjne, warsztaty ogólnorozwojowe.

Ponadto na terenie miasta Lubawa funkcjonują placówki zapewniające instytucjonalną pomoc znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej:

➤ **Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi**

Dom jest prowadzony jako zadanie zlecone Gminie Miejskiej Lubawa i realizuje zadania z zakresu administracji rządowej określonych w ustawie o pomocy społecznej i ochronie zdrowia psychicznego. Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubawie jest placówką zapewniającą dzienny pobyt dla 32 osób dorosłych przewlekle psychicznie chorych oraz upośledzonych umysłowo i obejmuje opieką osoby z terenu miasta i gminy Lubawa, skierowane do ŚDS decyzją Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubawie. Działalność ŚDS ukierunkowana jest na zapewnienie wsparcia osobom, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji ze społecznością lokalną. Statutowa liczba miejsc: 32.

➤ **Dom Pomocy Społecznej w Lubawie** (samodzielna jednostka organizacyjna i jednostka budżetowa Powiatu Iławskiego) przeznaczony jest dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Przyjmowane są do niego osoby z terenu powiatu iławskiego oraz innych powiatów. Posiada 37 miejsc w pomieszczeniach mieszkalnych jedno, dwu i trzyosobowych

➤ **Warsztaty Terapii Zajęciowej w Lubawie** prowadzone są przez Stowarzyszenie na Rzecz Ośrodka Aktywności w Lubawie, działający na podstawie ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Placówka prowadzi terapię i rehabilitację swoich podopiecznych w pracowniach, a także zapewnia również pośrednie formy zajęć aktywizujących oraz imprez integracyjnych dla podopiecznych i ich rodzin. Liczba miejsc w placówce wynosi 30 .

➤ **Miejski Punkt Pomocy Rodzinie** prowadzony jest w ramach działań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubawie. Punkt świadczy bezpłatną pomoc specjalistyczną , w tym psychologiczną , prawną, terapeutyczną dla osób i rodzin znajdujących

się w trudnej sytuacji życiowej. Punkt znajduje się w siedzibie Lubawskiego Centrum Aktywności Społecznej, ul. Biskupów Chełmińskich 1.

2.4. Aktywność społeczna i obywatelska

Kluby sportowe i stowarzyszenia

W wykazie organizacji pozarządowych umieszczonych na portalu ngo.pl na terenie Lubawy widnieje zarejestrowanych 14 klubów. Część z nich systematycznie, a część okazjonalnie korzysta z obiektów Ośrodka Sportu i Rekreacji przy organizacji treningów i zawodów sportowych. Z powodu pandemii koronawirusa w zależności od aktualnie obowiązujących rozporządzeń działalność sportowa była okresowo całkowicie zawieszana lub ograniczana.

Kluby sportowe:

1. Automobilklub Lubawski - Kleina Team w Lubawie
adres: 14-260 Lubawa, ul. Grunwaldzka 5.
2. Centrum Sportów Walki "CHAMPION" Lubawa
adres: 14-260, Lubawa, ul. Siostry Antoniny Schneider 3A/5.
3. Lekkoatletyczny Klub Sportowy "LUBAWA" w Lubawie
adres: 14-260 Lubawa, ul. Łąkowa 8.
4. Lubawskie Towarzystwo Tenisowe "Laver" w Lubawie
adres: 14-260 Lubawa, ul. Łąkowa 8.
5. Ludowy Klub Kolarski "ZIEMIA LUBAWSKA" w Lubawie
adres: 14-260 Lubawa, ul. Rzepnikowskiego 44.
6. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy "KOPERNIK" w Lubawie
adres: 14-260 Lubawa, ul. Rzepnikowskiego 7.
7. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy "LUBAWIAK" w Lubawie
adres: 14-260 Lubawa, ul. Gdańska 25.
8. Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy "SOKÓŁ" w Lubawie
adres: 14-260 Lubawa, ul. 19-go Stycznia 25.
9. Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy Motor Lubawa
adres: 14-260 Lubawa, ul. Łąkowa 8.
10. Uczniowski Klub Sportowy "DEBIUT LUBAWA" w Lubawie
adres: 14-260 Lubawa, ul. Rzepnikowskiego 44.
11. Uczniowski Klub Sportowy - Lubawski Klub Taneczny w Lubawie

adres: 14-260 Lubawa, ul. Rzepnikowskiego 44.

12. Lubawska Akademia Piłkarska w Lubawie

adres: 14-260 Lubawa, ul. Łąkowa 8.

13. Lubawski Klub Rajdowy w Lubawie

adres: 14-260 Lubawa, ul. Kazimierza Wielkiego 4/2.

14. Amatorski Klub Biegowy "Lubawa Kocha Biegać"

adres. 14-260 Lubawa, ul. Łąkowa 8.

Z obiektów OSiR korzystają także kluby spoza Lubawy. Systematycznie – KS Construct Lubawa, którego grupy młodzieżowe korzystają z hal sportowych i boisk, a grupa seniorska rozgrywa na terenie Hali Widowiskowo-Sportowej mecze w ramach ekstraklasy futsalu. Kluby same organizują zawody sportowe w ramach współzawodnictwa sportowego.

Burmistrz miasta podczas dorocznej Lubawskiej Gali Sportu nagradza najlepszych zawodników, trenerów i działaczy w roku poprzedzającym. Łączna pula nagród finansowych i rzeczowych wyniosła w 2021 roku 25.061,98 zł.

W 2021r. miasto Lubawa finansowało następujące zadania publiczne z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej:

- Organizacja zajęć rekreacyjno - sportowych w zakresie szkolenia z piłki nożnej dla dzieci i młodzieży w wieku 11-18 lat z miasta Lubawa. Podmiotami realizującymi zadanie był Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy Motor Lubawa – kwota przyznanej dotacji na wsparcie realizacji zadania publicznego wyniosła 30.000 zł oraz Klub Sportowy Construct. Kwota przyznanej dotacji na wsparcie realizacji zadania publicznego wyniosła 20.000 zł;
- Organizacja zajęć rekreacyjno - sportowych w zakresie szkolenia z piłki nożnej dla dzieci i młodzieży w wieku 4-10 lat z miasta Lubawa. Podmiotami realizującymi były Lubawska Akademia Piłkarska – kwota przyznanej dotacji na wsparcie realizacji zadania publicznego wyniosła 4.500 zł oraz Klub Sportowy Construct. Kwota przyznanej dotacji na wsparcie realizacji zadania publicznego wyniosła 5.500 zł;
- Organizacja zajęć rekreacyjno - sportowych w zakresie szkolenia z lekkiej atletyki dla dzieci i młodzieży z miasta Lubawa. Zadanie realizował Lekkoatletyczny Klub Sportowy "LUBAWA". Kwota przyznanej dotacji na wsparcie realizacji zadania publicznego wyniosła 20.000 zł;
- Organizacja zajęć rekreacyjno - sportowych w zakresie szkolenia z zapasów dla dzieci i młodzieży z miasta Lubawa. Zadanie realizował Międzyzakładowy Ludowy Klub

Sportowy "Sokół". Kwota przyznanej dotacji na wsparcie realizacji zadania publicznego wyniosła 25.000 zł;

- Organizacja zajęć rekreacyjno - sportowych w zakresie szkolenia z kickboxingu dla dzieci i młodzieży z miasta Lubawa. Wybrano ofertę Centrum Sportów Walki „Champion”. Kwota przyznanej dotacji wyniosła 20.000 zł;
- Organizacja zajęć rekreacyjno - sportowych w zakresie szkolenia z futsalu - piłki nożnej halowej dla dzieci i młodzieży z miasta Lubawa. Zadanie realizowały: Lubawska Akademia Piłkarska – kwota przyznanej dotacji na wsparcie realizacji zadania wyniosła 3 500 zł oraz Klub Sportowy Constract za kwotę 6.500 zł;
- Organizacja Bałtyckiej Ligi Młodzików w zapasach w stylu klasycznym o Puchar Burmistrza Miasta Lubawa. Kwota przyznanej dotacji dla Międzyzakładowego Ludowego Klubu Sportowego “Sokół” wyniosła 6.000 zł;
- Popularyzacja sportów samochodowych. Kwota przyznanej dotacji dla Lubawskiego Klubu Rajdowego wynosiła 10.000 zł.

Kluby sportowe skorzystały także z dodatkowego wsparcia ze środków finansowych z budżetu na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w wysokości od 3.000 do 8.000 złotych. W ramach finansowania zadań własnych w zakresie tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi sportu, samorząd współfinansował rozgrywki drużyny seniorskiej klubu MLKS Motor Lubawa, wspierając zadanie pn. „Udział klubu sportowego w rozgrywkach ligowych piłki nożnej organizowanych przez PZPN w kategoriach wiekowych seniorów”. Na zadanie przekazano dotację w wysokości 30.000 zł. Na realizację drugiego zadania z zakresu rozwoju sportu przez Gminę Miejską Lubawa pn. „Popularyzacja masowych biegów sportowych” nie wpłynęła żadna oferta. Łącznie dotacje dla klubów sportowych, które organizują imprezy oraz zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych wyniosły w 2021r. 237.000 zł.

O ile zajęcia sportowe odbywają się w głównej mierze na terenie obiektów OSiR, aktywną rekreację fizyczną można uprawiać na terenie całego miasta. Funkcję rekreacyjną sprawuje podległy OSiR Park Miejski Łazienki Lubawskie. Mieszkańcy miasta i przyjezdni korzystają z ławek, alejek, placu zabaw dla dzieci, a także siłowni zewnętrznej i usytuowanego na terenie Łazienek parku linowego. W pozostałych częściach miasta lokują się także inne, drobne inwestycje aktywizujące fizycznie mieszkańców, podnoszące atrakcyjność turystyczną. Z inicjatywy samorządu lub wspólnot mieszkaniowych funkcjonują place zabaw przy ul. Gdańskiej (osiedla „stara” i „nowa” Gdańska), ul. Asta (wraz z siłownią zewnętrzną), ul.

Łąkowej, ul. Piaskowej i przy Szkole Podstawowej im. Kopernik przy ul. Rzepnikowskiego, przy ul. Chrobrego, wraz z siłownią zewnętrzną. Popularnym miejscem spacerów, biegania i przejażdżek rowerowych jest ścieżka pieszo-rowerowa od zalewiska przy ul. Kopernika do sanktuarium w Lipach, o długości 5,4 km w obie strony, stanowiąc dobre miejsce do aktywności ruchowej, a wraz z urokliwie usytuowanym Sanktuarium, także atrakcję turystyczną. Wraz z 520-metrową ścieżką przy ulicy Kazimierza Wielkiego i ul. Gdańskiej łączna długość ścieżek rowerowych na terenie Lubawy sięgnęła 12,2 kilometrów, z czego odcinkiem o długości 5,44 km administruje Wojewódzki Zarząd Dróg w Olsztynie. Nowym miejscem dla rekreacji, powstałym w 2021 roku jest służący dzieciom i młodzieży skatepark przy ul. Gdańskiej. Inwestycja bardzo trafiona, jeśli chodzi o zapotrzebowanie społeczne, choć z uwagi na rozwiązania techniczne generujące hałas urządzenia, kłopotliwa dla okolicznych mieszkańców przez dużą część roku.

Łączne wydatki miasta na kulturę fizyczną wyniosły w 2021r. 1.715.107,35 zł, spośród których wydatki bieżące wyniosły 1.397 417,00 zł, a majątkowe 317.390,35 zł. Stanowi to 2,7 % wydatków miasta w 2021r.

Stowarzyszenia

Zaangażowanie społeczne obywateli oraz ich zainteresowanie działalnością na rzecz organizacji pozarządowych i dobra wspólnego może przyjmować różnorodne formy, np. członkostwo w organizacjach formalnych, uczestnictwo w grupach nieformalnych, wolontariat, filantropia, przekazywanie 1% na rzecz organizacji pożytku publicznego, udział w wyborach, referendach, konsultacjach społecznych itp. Jak widać, jest to rozległy obszar do analizy, zaś ogólnodostępne dane w niewielkim tylko zakresie można odnieść bezpośrednio do gminy. Jednakże uzupełniając je o wyniki badań własnych, możliwe jest stworzenie obrazu aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców Miasta Lubawa. Nadmienić należy, że tzw. sektor pozarządowy tworzą stowarzyszenia, fundacje oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne kościołów; do tego sektora nie są zaliczane organizacje społeczne i zawodowe. Wg stanu na dzień 24.03.2022 na terenie miasta Lubawa funkcjonowały następujące stowarzyszenia:

1. OSP Lubawa, adres: 14-260 Lubawa, ul. Rzepnikowskiego 44
2. Ośrodek Społeczno-Edukacyjny KOŁO RATUNKOWE, adres: 14-260 Lubawa, Kościelna
3. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Lubawie, adres: 14-260 Lubawa ul. Rzepnikowskiego 44
4. Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Lokalnych, adres: 14-260 Lubawa, ul. Rzepnikowskiego 44

5. Stowarzyszenie na Rzecz Ośrodka Aktywności, adres: 14-260 Lubawa ul. Kupnera 18
  6. Stowarzyszenie Na Rzecz Promocji i Rozwoju Ziemi Lubawskiej, adres: 14-260 Lubawa ul. Rynek 2
  7. Bractwo Rycerskie Zamku Lubawa, adres: 14-260 Lubawa, ul. Kupnera 27
  8. Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych Koło Miejsko-Gminne w Lubawie, adres: 14-260 Lubawa ul. Rzepnikowskiego 9A
  9. Lubawska Grupa Muzyków, adres: 14-260 Lubawa, ul. Biskupa Christiana 1
  10. Stowarzyszenie Miejska Orkiestra Dęta w Lubawie, adres: 14-260 Lubawa, ul. Rzepnikowskiego 44
  11. Stowarzyszenie im. Św. Józefa, adres: 14-260 Lubawa, ul. Spichlerzowa 14
  12. Polski Związek b. Więźniów Politycznych, Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych, Koło w Lubawie, adres: 14-260 Lubawa, ul. Rzepnikowskiego 9A
- Stowarzyszenia zwykłe:

1. Lubawskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych, adres: 14-260 Lubawa, ul. Przemysłowa 16c/2

Młodzieżowa Rada Miasta

Działalność Młodzieżowej Rady Miasta Lubawa była ograniczona ze względu na trwającą pandemię. W lutym 2021r. przeprowadzona została akcja „Walentynkowa skrzynka miłych słów i wyznań”, a 8 marca radni wyszli na ulice miasta, aby wręczyć wszystkim napotkanym Paniom kolorowe kwiatki przygotowane przez uczniów Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Lubawie. W marcu udało się również doprowadzić do realizacji pomysłu zamontowania punktu zbiórki plastikowych nakrętek. Pomarańczowy ślimak na nakrętce symbolizujący przynależność miasta do Międzynarodowej Sieci Miast Cittaslow, zbiera nakrętki dla potrzebujących chorych dzieci. Dotychczasowy charakter konsultacyjny Młodzieżowej Rady uzupełniono o element doradczy i inicjatywny, a do zakresu kompetencji wpisano opiniowanie projektów uchwał dotyczących młodzieży, udział w opracowaniu dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży, monitorowanie ich realizacji oraz podejmowanie działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji obywatelskiej, na zasadach określonych przez radę gminy. Zmianie uległy także tryb i kryteria organizacji wyborów, nad którymi czuwać będzie Miejska Komisja Wyborcza powołana przez Burmistrza Miasta.

2.5. Budżet Miasta

Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów. Zgodnie z Art. 211. ust 4 ustawy o finansach publicznych podstawą gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego jest uchwała budżetowa. Budżet Miasta na 2021 rok został przyjęty Uchwałą Rady Miasta Lubawa Nr XXII/211/2020 z dnia 18 grudnia 2020 roku. W 2021 roku budżet Miasta Lubawa był zmieniany 40 razy.

Tabela 6 Wykonanie budżetu za 2021 rok

L.p.	Wyszczególnienie	Plan na 2021 rok	Wykonanie na 31.12.2021	% wykonania	Wskaźnik struktury
I	Dochody ogółem	61 313 181,76	62 664 096,65	101,1	100
	- dochody bieżące	55 825 615,50	57 752 745,22	103,5	92,2
	- dochody majątkowe	5 487 566,26	4 911 351,43	89,5	7,8
1	Dochody własne	27 672 206,08	29 853 549,66	107,9	47,6
2	Subwencje	9 023 176,00	9 023 176,00	100	14,4
3	Dotacje	24 617 799,68	23 787 370,99	96,6	38,0
II	Wydatki ogółem	63 889 740,54	57 957 353,31	90,3	100
1	Wydatki bieżące	55 838 133,84	51 540 324,59	92,3	88,9
2	Wydatki majątkowe	8 051 606,70	6 417 028,72	79,7	11,1
III	Wynik za 2021 rok (+) nadwyżka (-) deficyt	- 2 575 558,78	+ 4 706 743,34		7,5

Źródło: UM Lubawa

Budżet gminy Lubawa zamknął się nadwyżką budżetową w wysokości 4.706 743,34 zł. Kwota długu publicznego na dzień 31 grudnia 2021r. wyniosła 16.580.000,00 zł i dotyczyła zadłużenia Miasta z tytułu zaciągniętych kredytów. Wielkość długu publicznego liczona w stosunku do planowanych dochodów stanowi 27,04 %, zaś do wykonanych 26,45 %.

Tabela 7 Dochody na jednego mieszkańca w latach 2016 – 2020 (w zł)

Lp.	Rodzaj dochodu	2016	2017	2018	2019	2020
1	ogółem	4 207,02	4 471,39	5 476,47	5 848,19	6 447,34
2	dochody własne	2 122,71	2 292,26	2 342,98	2 610,72	3 118,57
	dochody własne - Udziały w podatkach					

3	stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	752,79	773,98	853,82	1 057,71	963,69
4	dochody własne - Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	36,18	62,75	60,32	52,59	74,99
5	dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	1 040,64	1 060,90	1 101,25	1 122,11	1 142,24

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dochody miasta Lubawa z roku na rok wzrastają. Obrazuje to dochód obliczony na jednego mieszkańca. Od 2016 roku z kwoty – 4.207,02 zł dochodu na jednego mieszkańca wzrósł do kwoty – 6.447,34 zł w 2020r. Świadczy to o poprawiającej się kondycji miast

2.6. Wyzwania lokalnej polityki społecznej

Problem społeczny to pewien stan rzeczywistości, który większość (a przynajmniej znaczna część) członków społeczeństwa ocenia negatywnie jako rozdźwięk pomiędzy tym jak jest, a tym jak być powinno. Problem to zjawisko niekorzystne również z punktu widzenia państwa, stanowiące wyzwanie dla polityki społecznej, ponieważ utrudnia lub nawet uniemożliwia samodzielne, efektywne funkcjonowanie osób i rodzin.

Konsekwencją problemów społecznych są różne przejawy wykluczenia społecznego. Wykluczenie to zjawisko wielowymiarowe i kumulatywne, ponieważ jego przejawy (deprywacja ważnych potrzeb oraz deficyty uczestnictwa w różnych sferach życia społecznego) występują zwykle w tych samych gospodarstwach domowych.

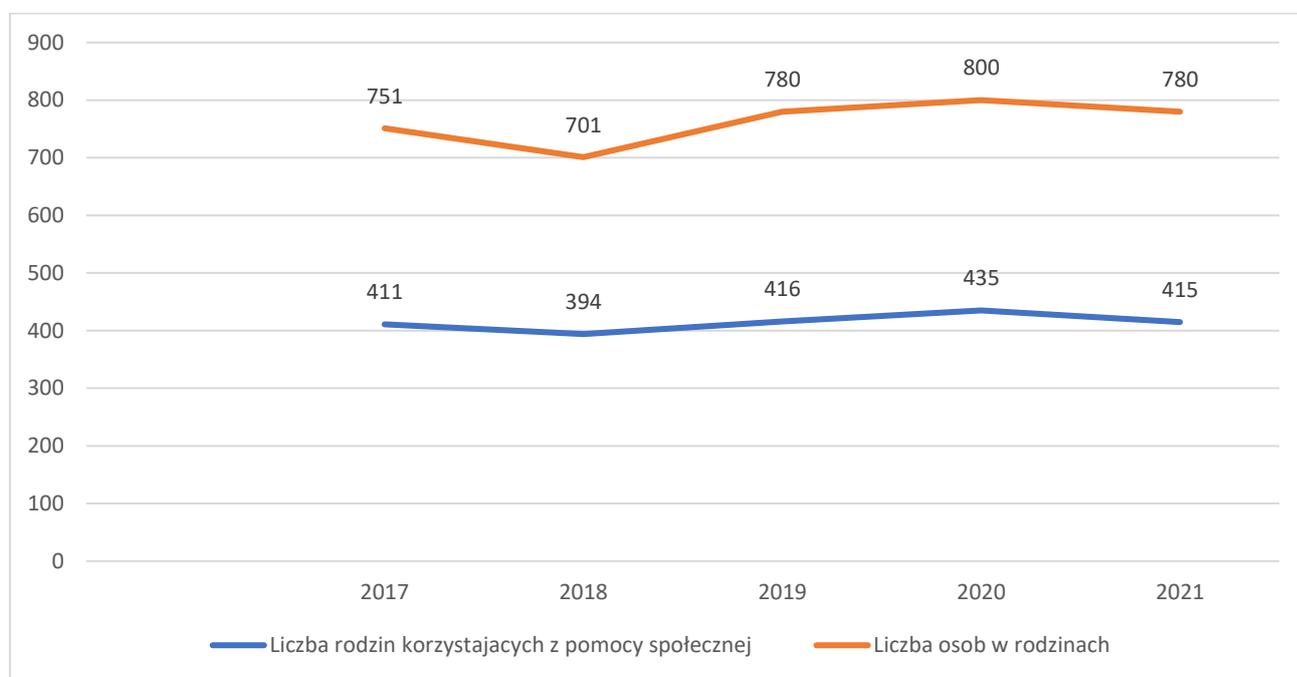
Problemy społeczne mogą być opisywane pod kątem różnych aspektów. Z punktu widzenia strategii gminnej, kluczowe znaczenie mają skala i zasięg oraz czas trwania danego problemu. To znaczy, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych poświęca

szczególną uwagę tym problemom, które dotyczą istotnej liczby mieszkańców, mają silny, ujemny wpływ na jakość życia populacji, a także wykazują pewną trwałość (tzn. nie mają charakteru przejściowego). W konsekwencji SRPS interesują te problemy społeczne, które nie mogą zostać rozwiązane tylko i wyłącznie staraniem osób i rodzin. Konieczne jest współdziałanie instytucji publicznych, organizacji społecznych i liderów lokalnych.

Dominujące problemy Miasta w ujęciu pomocy społecznej

Na przestrzeni lat 2017-2021 ogólna liczba mieszkańców którzy korzystali z pomocy społecznej utrzymywała się na podobnym poziomie. Największą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej odnotowano w 2016r. Przedstawia to poniższy wykres. Należy uwzględnić, iż dane wskazane poniżej obejmują świadczenia pieniężne oraz pracę socjalną .

Wykres 4 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w mieście Lubawa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie MOPS Lubawa

Porównując dane zawarte na wykresie z liczbą mieszkańców miasta Lubawa uzyskujemy spojrzenie na skalę korzystania z pomocy społecznej. W roku 2020 odnotowano najwięcej klientów, a odsetek osób korzystających z pomocy społecznej wyniósł 7,9 % . Natomiast w roku 2019 oraz 2021 liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej utrzymywała się na tym samym poziomie.

Tabela 8 Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu ludności Miasta Lubawa w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
------------------	------	------	------

Liczba mieszkańców	10200	10188	10084
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	780	800	780
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej względem ogółu mieszkańców (w %)	7,6	7,9	7,7

Źródło: MOPS Lubawa, opracowanie własne

Najistotniejsze problemy społeczne Miasta Lubawa zostały określone w drodze analizy powodów udzielania pomocy mieszkańcom przez MOPS w latach 2019-2021 na podstawie sporządzonych corocznie sprawozdań z działalności Ośrodka.

Tabela 9. Powody przyznawania pomocy społecznej na przestrzeni lat 2019-2021

Lp .	Powody trudnej sytuacji życiowej	2019		2020		2021	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.
1	Ubóstwo	169	408	202	432	191	414
2	Sieroctwo	1	1	2	2	1	2
3	Bezdomność	16	16	28	28	24	27
4	Potrzeba ochrony macierzyństwa	27	112	37	155	44	209
5	Bezrobocie	96	182	88	166	114	231
6	Niepełnosprawność	97	163	71	134	60	143
7	Długotrwała choroba	128	185	145	204	187	297
8	Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	68	278	72	300	68	285
9	Przemoc	1	4	6	18	0	0
10	Alkoholizm	25	34	13	13	28	46
11	Narkomania	2	4	4	4	6	6
12	Trudności przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	4	0	0	12	15
13	Zdarzenie losowe	1	4	0	0	3	5

--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: MOPS Lubawa, opracowanie własne

Z zestawienia wynika, że najczęściej doświadczanymi przez mieszkańców miasta Lubawa problemami są: ubóstwo, długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeby ochrony macierzyństwa. Rzadziej pomoc społeczna udzielana jest z powodu alkoholizmu, narkomanii, bezdomności czy przemocy. Świadczenia z pomocy społecznej mogą mieć charakter pieniężny lub niepieniężny. Do pierwszej kategorii zalicza się m.in. zasiłki: stały, okresowy i celowy. Z kolei świadczenia o charakterze niepieniężnym to m.in. pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, ubranie, usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Tabela 10 Świadczenia pieniężne i inne rodzaje pomocy udzielane przez Miasto w 2021 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób	Kwota świadczeń
Świadczenia wypłacone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawie		
Zasiłek stały	10	42.857
Zasiłek okresowy	185	459.886
Zasiłek celowy	216	178.389
Posiłek (w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”)	112	77.335
Odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej	12	237.920
Schronienie	5	5.925
Usługi opiekuńcze	87	1.031.437
Zasiłki rodzinne	6.237**	693.160
Dodatki do zasiłku rodzinnego	3050**	343.499
Świadczenie pielęgnacyjne	517**	1.012.581
Zasiłki pielęgnacyjne	3337**	720.258
Specjalny zasiłek opiekuńczy	72**	44.220
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (becikowe)	103**	103.000
Świadczenie rodzicielskie	545**	488.850
Składki ZUS	380**	189.152
Składka zdrowotna	225**	35.873
Realizacja zadania „Za Życiem”	2**	8.000
Zasiłek dla opiekuna	80**	49.600
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	877**	343.012
Świadczenia wypłacane przez Urząd Miasta Lubawa		
Dodatki mieszkaniowe	95*	182.022

Dodatki energetyczne	26*	4.476
Świadczenie wychowawcze	1567*	13.883.429
Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	I-VIII – 63 osoby IX-XII – 52 osoby	114.824

*Liczba rodzin **Liczba świadczeń

Źródło: MOPS Lubawa, opracowanie własne

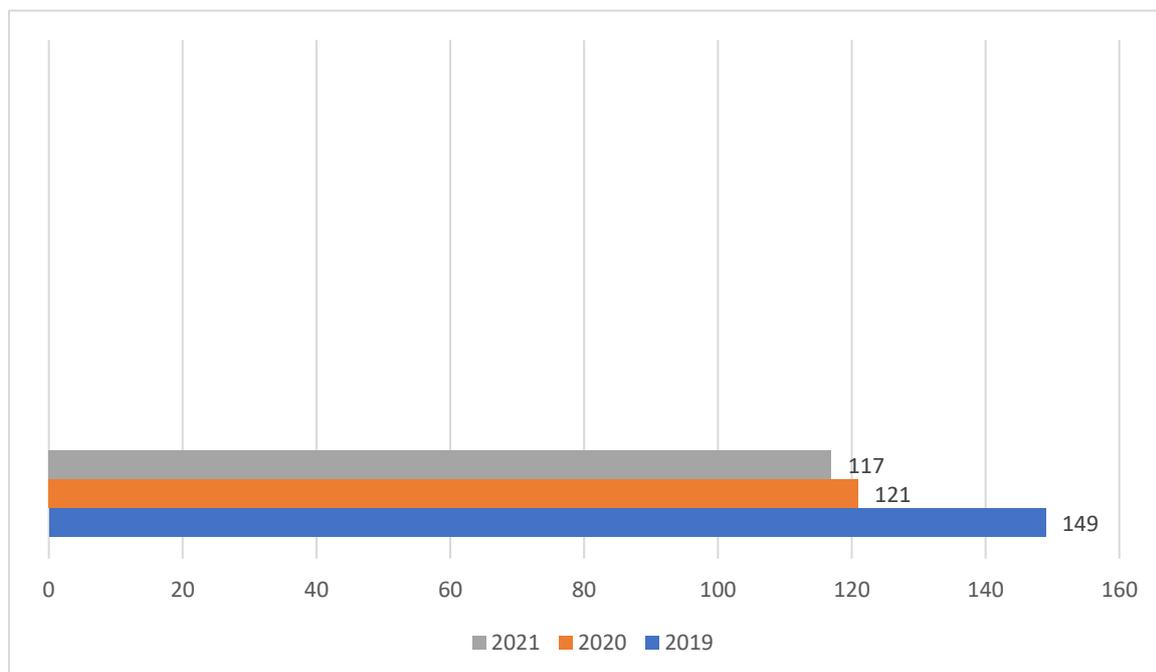
W strukturze świadczeń za 2021 rok dominują świadczenia wychowawcze, zasiłki okresowe i celowe, w szczególności przyznane w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”. Stanowią one ważne formy pomocy materialnej w szczególności rodzinom ubogim. Znaczna część nakładów finansowych gmina przeznaczyła na usługi opiekuńcze oraz opłacenie pobytu mieszkańców gminy w domach Pomocy Społecznej. Oprócz świadczeń z pomocy społecznej gmina przekazała znaczną ilość wsparcia w ramach zasiłków rodzinnych, świadczeń pielęgnacyjnych i funduszu alimentacyjnego.

Na terenie Miasta Lubawa znaczna liczba rodzin i osób samotnie gospodarujących funkcjonuje dzięki częściowemu lub całkowitemu wsparciu państwa (gminy miejskiej). To znaczy, że ich dochód w znacznym stopniu pochodzi ze środków publicznych.

2.6.2. Bezrobocie

Bezrobocie jest jedną z najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodem ubiegania się o pomoc społeczną. Wg stanu na koniec 2020r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w mieście Lubawa wynosiła osób.

Wykres 5 Wielkość bezrobocia (bezrobotni zarejestrowani) w mieście Lubawa w latach 2019-2021

Źródło: PUP Iława

Przedstawione statystyki uwidaczniają korzystną sytuację na rynku pracy w mieście Lubawa oraz występujące na znikomym poziomie bezrobocie. Bezrobocie w mieście Lubawa nie jest jednorodne, dotyka osób będących w różnym wieku, mających różne wykształcenie, a także posiadających różny staż pracy. Ponadto jest ono zróżnicowane w zależności od płci, czasu pozostawania bez pracy, a także posiadanych kwalifikacji zawodowych. Liczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią mężczyźni.

W powiecie iławskim jedną z najmniejszych grup (121 osoby, a więc 6,9%) stanowili bezrobotni mieszkańcy miasta Lubawa, w tym kobiety – 52,9%. W roku 2020 (w porównaniu do 2019r.) w mieście Lubawa zanotowano największy spadek bezrobocia ze wszystkich gmina powiatu iławskiego.

Tabela 11 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy z podziałem na płeć

Rok	Wyszczególnienie		
	OGÓLEM	Kobiety	Mężczyźni
2019	149	82	67
2020	121	64	57
2021	117	64	53

Źródło : PUP Iława

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba bezrobotnych w mieście Lubawa zmalała ze 149 w 2019r. do 117 w 2021 r. W 2021r. wśród bezrobotnych 54,7% stanowiły kobiety

Tabela 12 Struktura bezrobotnych w mieście Lubawa według czasu pozostawania bez pracy

	Czas pozostawania bez pracy					
	Liczba osób			W tym liczba kobiet		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Do 1 m-ca	29	15	23	9	3	7
Od 1-3 m-cy	41	29	29	27	17	15
Od 3-6 m-cy	34	24	27	18	15	16
Od 6-12 m-cy	28	26	14	17	15	9
Od 12-24 m-cy	9	23	12	5	13	11
Powyżej 24 m-cy	8	4	12	6	1	6

Źródło : PUP Iława

Tabela 13 Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy z terenu miasta Lubawa

	Bezrobotni w szczególnej sytuacji					
	Liczba osób			W tym liczba kobiet		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021

Osoby do 30 roku życia	63	44	33	39	26	21
Długotrwale bezrobotne	38	38	40	22	19	27
Osoby powyżej 50 roku życia	36	32	29	15	10	7
Korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	0	0	0	0	0	0
Posiadające, jedno dziecko do 6 roku życia	22	21	20	21	19	18
Posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne	0	0	0	0	0	0
Bezrobotni z niepełnosprawnością	13	14	11	7	5	5

Źródło : PUP Iława

2.6.3 Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie

Specjaliści zajmujący się pracą z rodzinami, w których występują problemy alkoholowe, jednogłośnie stwierdzają, że życie w takiej rodzinie pozostawia dotkliwe ślady. Rodzina z problemem alkoholowym to taka, w której przynajmniej jedna osoba używa alkoholu w sposób szkodliwy dla niej samej i dla pozostałych członków rodziny. Życie w takiej rodzinie jest nieprzewidywalne i pełne chaosu. Nadużywanie alkoholu/uzależnienie od alkoholu jednego z członków rodziny sprzyja także pojawieniu się przemocy w tej rodzinie. Przemoc w rodzinie to zachowanie lub zaniechanie działania, wymierzone przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, które narusza prawa i dobra członków tej rodziny, a tym samym powoduje ich cierpienie i szkody. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemocą może być zarówno działanie powtarzające się, jak i jednorazowe. Trzeba jednak pamiętać, że przemoc nie jest charakterystyczna wyłącznie dla rodzin z problemem alkoholowym. Przemoc może wystąpić w każdej rodzinie, bez względu na wykształcenie jej członków, status materialny, rodzaj wykonywanego zawodu.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacji ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu gminny działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także

przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Realizacja powyższych programów należy do Miejskiej Komisji rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Tabela 14 Środki finansowe przeznaczone w gminie miejskiej Lubawa na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Przeciwdziałanie narkomanii	33.127	37.006	50.000
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	258.174	270.462	363.028
Razem	291.301	307.468	413.028

Źródło: UM Lubawa

Kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie alkoholizmowi uległy wzrosty. Natomiast środki finansowe przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii znacznie wzrosły w stosunku do roku .

Poniżej przedstawiamy dane dotyczące działań realizowanych przez Miejska Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubawie na przestrzeni lat 2019-2021.

Tabela 15 Działania realizowane przez MKRPA

	2019	2020	2021
Liczba osób, z którymi MKRPA przeprowadziła rozmowy motywujące dobrowolnego poddania się leczeniu odwykowemu	23	31	23
Liczba złożonych przez MKRPA wniosków do sądu rejonowego o zastosowanie obowiązkowe leczenia odwykowego	6	7	5
Liczba stwierdzonych na terenie miasta wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi	180	352	864

Źródło: UM Lubawa

Z danych przedstawionych w tabeli zauważyć możemy poszerzającą się skalę problemu alkoholizmu. Wiele badań wskazuje , że rodziny w których występuje problem alkoholowy są bardziej narażone na przemoc, niż te w których problemu takiego nie ma.

Problemem przemocy w rodzinie zajmuje się Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds.

Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który został powołany, aby realizować zadania związane z zapewnieniem ofiarom przemocy w rodzinie adekwatnej do skali problemu pomocy i wsparcia, a także skutkuje powstaniem zintegrowanego systemu profilaktyki i ograniczenia problemu przemocy domowej. Zgodnie z przepisami w skład Zespołu wchodzi przedstawiciele kluczowych instytucji i organizacji działających na rzecz pomocy ofiarom, izolacji sprawców, a także profilaktyki przemocy w rodzinie, którzy w ramach swoich obowiązków służbowych i zawodowych wykonują przedmiotowe zadania na rzecz mieszkańców Lubawy.

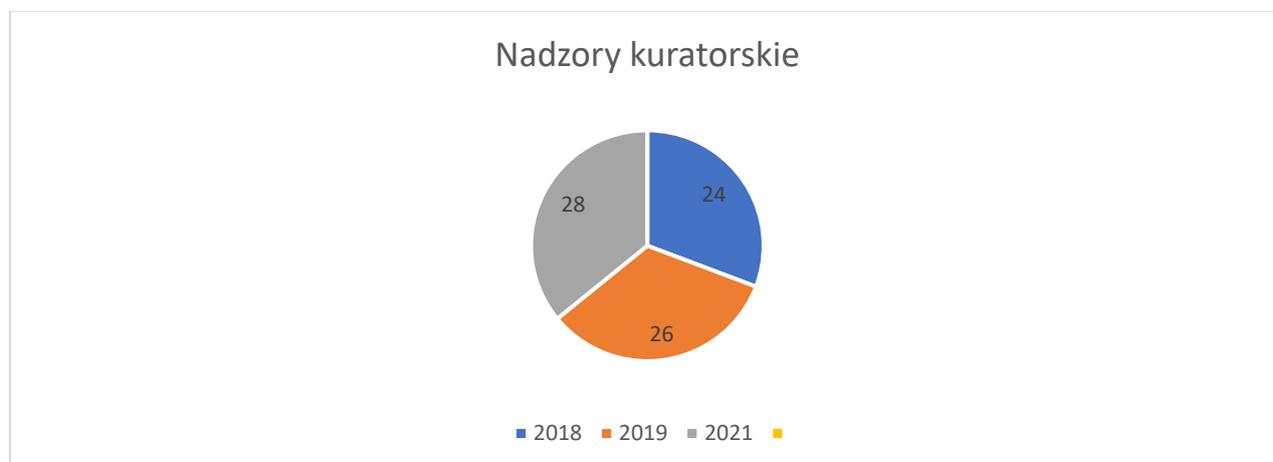
Tabela 16 Sprawozdanie z pracy Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubawie latach 2019-2021 przedstawia się następująco:

	2019	2020	2021
Liczba spotkań Zespołu	5	4	4
Liczba utworzonych grup roboczych	14	22	21
Liczba otrzymanych przez Zespół Niebieskich Kart A (wszczynających procedury wypełnionych przez jeden z podmiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020, poz. 218 z późn. zm.).	15	21	21
Liczba sporządzanych Niebieskich Kart C przez grupy robocze (wypełnionych przez Grupy Robocze z osobą lub bez udziału osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.)	19	20	26
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart D przez grupy robocze (wypełnionych przez Grupy Robocze, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie)	11	14	13
Liczba zakończonych przez Grupy robocze procedury „Niebieskie Karty” na skutek zakończenia przemocy w rodzinie lub zrealizowania indywidualnego planu pomocy	12	19	29
Liczba przekazanych przez Zespół zawiadomień do organów ścigania (Policji, Prokuratury) o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie	0	0	1

Źródło: MZI w Lubawie

Przydatnych informacji na temat dysfunkcji rodziny dostarczają dane Sądu Rejonowego w Iławie, dotyczące ilości nadzorów kuratorskich w sprawach opiekuńczych wobec rodziców którym została ograniczona władza rodzicielska.

Wykres 6 Nadzory kuratorskie ws. opiekuńczych prowadzone w latach 2019-2021

Źródło: Sąd Rejonowy w Ilawie.

W trakcie sprawowanych nadzorów kuratorzy współpracowali z przedstawicielami instytucji działających na terenie miasta, głównie pedagogami szkolnymi, pracownikami socjalnymi, asystentami rodzin oraz dzielnicowymi. Współpraca dotyczyła głównie wymiany informacji, jak też wspólnie podejmowanych wizyt w środowisku i przeprowadzonych rozmów ostrzegawczych oraz motywujących.

2.6.4 Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych

Podjęcie tematu problemów społecznych osób starszych jest uzasadnione, ponieważ starzenie się społeczeństwa ma decydujący wpływ na poziom życia ludzi starszych i ich postrzeganie przez pozostałe grupy społeczne. Zmiana stylu oraz polepszenie jakości życia wpływa na zmniejszenie problemów związanych z procesem starzenia. Profilaktyka chorobowa oraz aktywność fizyczna umożliwiają niezależność oraz sprawne funkcjonowanie w społeczeństwie. Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, należy stwierdzić, iż problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać nasileniu. Osoby starsze, które z reguły zakończyły swoją aktywność zawodową, doświadczają niejednokrotnie osłabienia lub utraty więzi społecznych i środowiskowych, są też bardziej narażone na choroby, pojawienie się niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych. Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu.

W ujęciu pomocy społecznej osoby starsze w tym niepełnosprawne zgłaszają często zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze z powodu choroby i wieku oraz braku możliwości uzyskania wsparcia ze strony rodziny. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokojeniu

codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

Ilość rodzin objętych usługami opiekuńczymi utrzymuje się na podobnym poziomie, co obrazuje poniższa tabela

Tabela 17. Realizacja zadań w formie usług opiekuńczych w 2019 -2021

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Koszt ogółem	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rok 2019	93	44.051	720.122	91	104
Rok 2020	83	37.776	927.508	83	97
Rok 2021	87	40.881	1.031.437	87	93

Źródło: MOPS Lubawa, opracowanie własne

W skutek rosnącego zainteresowania usługami opiekuńczymi MOPS w Lubawie w realizowane są na terenie miasta 2 programy adresowane do powyższej grupy odbiorców m.in. „ Opieka 75+” oraz „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Program „ Opieka 75+” , w ramach którego wsparcie udzielane było osobom samotnym, w wieku 75 lat i więcej. Celem programu było zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób samotnych w wieku 75+ i więcej. Środki finansowe z programu były przeznaczone wyłącznie na zwiększenie liczby godzin usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób które już korzystają z takich usług lub osób, które dotychczas ich nie otrzymywały. Z programu „ Opieka 75 +” w roku 2019r. -28 osób, w 2020 r. – 26, w 2021 r. – 28. Liczba godzin zrealizowanych w ramach programu wynosiła następująco w 2019 r. – 9.159 oraz w 2020 r. – 8.151, w 2021 r. – 11.233.

Kolejny program realizowany od 2019 roku pn. „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Celem Programu było wsparcie społeczne w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych osób niepełnosprawnych w wieku do 75 r.ż. z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jak również z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji lub orzeczeniem o niepełnosprawności ze szczególnymi wskazaniem. Łączna liczba osób, którym przyznano decyzją usługi opiekuńcze w 2019r . oraz 2020r. wyniosła 11.

Wsparcie dla seniorów realizowane jest również poprzez program „ Teleopieka”. Usługa polega na elektronicznym całodobowym monitoringu i przyznania natychmiastowej

pomocy w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia osób uprawnionych do korzystania z usługi w miejscu zamieszkania. Korzystający z usługi to osoby starsze o ograniczonej zdolności samoobsługi spowodowanej wiekiem, niepełnosprawne, samotne, które ukończyły 60 rok życia, zamieszkałe na terenie miasta Lubawa. Z programu skorzystało 19 osób w 2019r., 17 osób w 2020r oraz 15 osób w 2021r.

W 2022r. MOPS w Lubawie podjął się realizacji 3 programów ministerialnych: Program „Opieka wychnieniowa- edycja 2022r.,” „Program „Asystent osoby niepełnosprawnej- edycja 2022r.”, Program „Korpus Wsparcia Seniora” – Moduł I i II.

Ważną kwestią jest również *Lubawska Karta Seniora*. Jest to program mający na celu poprawę sytuacji materialnej Seniorów, budowanie pozytywnego wizerunku Seniora w społeczeństwie, zwiększenie Seniorom dostępu do oferty kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej oraz rehabilitacyjnej. Działanie jest elementem polityki społecznej realizowanej w Gminie Miejskiej Lubawa, dającym możliwość wsparcia przede wszystkim osób w wieku poprodukcyjnym na terenie miasta. Osoby (60+), które przystąpiły do programu zyskały system ulg i zniżek przygotowany przez miejskie jednostki organizacyjne oraz partnerów – przedsiębiorstwa. W roku 2021 zostały wydane 72 karty.

Placówką zajmującą się aktywizacją społeczną osób starszych jest Miejski Ośrodek Kultury w Lubawie, który organizuje seniorom zajęcia w ramach działalności *Uniwersytetu Trzeciego Wieku*. Słuchacze UTW korzystają z szerokiej oferty zajęć, m. in. gimnastyki, rehabilitacji, języka angielskiego, rękodzieła, historii regionu i świata, geografii, astronomii . Osoby mają możliwości uczestnictwa w wykładach, spotkaniach literackich, kulturalnych. Ilość uczestników zajęć: ok. 100.

Poruszając problem związany z niepełnosprawnością należałoby uwzględnić, że oprócz świadczeń rodzinnych i świadczeń z pomocy społecznej wyżej wskazana grupa ma możliwość uzyskania wsparcia w następujących placówkach na terenie miasta Lubawa m.in. Środowiskowym Domu Samopomocy, Domu Pomocy Społecznej oraz Warsztatach Terapii Zajęciowej. Celem powyższych placówek jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Uczestnicy placówek mają możliwość udziału w zajęciach ogólnorozwojowych, wyjazdach i wyjściach integracyjnych, terenowych olimpiadach specjalnych.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie miasta Lubawa mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez *Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie*, które dysponuje środkami na dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,

likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub komunikowaniu się.

Jeśli chodzi o rynek pracy dla osób niepełnosprawnych to na terenie miasta Lubawa brakuje zakładów pracy chronionej, odpowiednio dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością .

Przeciwdziałając powyższym problemom należy położyć nacisk na działania realizowane w miejscu zamieszkania lub jak najbliżej środowiska życia osób starszych, niepełnosprawnych oraz chorujących. Ponadto tym działaniom powinna towarzyszyć likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych społecznych, które utrudniają osobom o ograniczonej sprawności korzystanie z podstawowych dóbr i możliwości.

2.7.Problemy i potrzeby społeczne w opinii lokalnych liderów

Dopełnienie diagnozy sytuacji społecznej miasta Lubawa stanowi opinia członków zespołu zadaniowego ds. opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022-2026”, który został powołany w celu podejmowania działań wspierających merytorycznie i organizacyjnie proces opracowania w/w dokumentu.

Do członków w/w zespołu została wysłana ankieta dotycząca problemów społecznych miasta Lubawa (stanowiąca aneks nr. 2 do SRPS) , propozycji działań jakie należałoby podjąć na płaszczyźnie różnych dziedzin życia społecznego celem zaspokojenia potrzeb osób wymagających wsparcia. Ankietę wypełniło 17 osób. Z przedstawionej analizy wynika, że najważniejszymi problemami społecznymi występującymi na terenie miasta Lubawa są: problemy wieku podeszłego/izolacja społeczna osób starszych (11 wskazań), uzależnienia (10 wskazań), nieporadność życiowa (8 wskazań), przemoc w rodzinie (7 wskazań), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (7 wskazań). Problemy te często współwystępują ze sobą.

W celu zaspokojenia potrzeb osób i rodzin wymagających wsparcia uznano, że zasadne byłoby poszerzenie oferty dla rodziców pod kątem zajęć psychoedukacyjnych; szkoły dla rodziców celem wzmocnienia ich kompetencji wychowawczych; zajęć profilaktycznych dotyczących uzależnień i przemocy; zwiększenie zatrudnienia asystentów rodziny w celu wspierania rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

Aby poprawić sytuację dzieci i młodzieży należałoby stworzyć odpowiednie warunki do ich rozwoju, między innymi: organizować wspólne inicjatywy dla dzieci i ich rodziców; zwiększyć dostępność do bezpłatnych zajęć rozwijających zdolności i zainteresowania dzieci i młodzieży; udostępnić pełną ofertę opieki zdrowotnej, w tym badań profilaktycznych, opieki dentystycznej, opieki psychologicznej; stworzyć możliwość dojazdu do szkół środkami

transportu publicznego; zwiększyć ilość placówek wsparcia dziennego; zwiększenie nakładów finansowych na zajęcia dodatkowe, kursy, edukację pozaszkolną; udzielanie pomocy w formie zapewnienia dożywiania dzieci.

Ważną kwestią są również działania na rzecz poprawy jakości życia osób starszych. Z proponowanych rozwiązań zauważamy: poprawę dostępności do usług zdrowotnych, w tym lekarzy specjalistów; rozwój usług opiekuńczych; zwiększenie nakładów finansowych na warsztaty, kursy skierowane do osób starszych; kontynuacja działań Uniwersytetu Trzeciego Wieku; rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych; dostęp do działań profilaktycznych i integracyjnych w celu zagospodarowania czasu wolnego.

W stosunku do osób niepełnosprawnych wg. opinii lokalnych liderów należałoby: zlikwidować bariery architektoniczne; utworzyć mieszkania treningowe; utworzyć grupy wsparcia dla rodzin, które zostały dotknięte niepełnosprawnością; poszerzyć ofertę rehabilitacji dla osób z niepełnosprawnością; wspierać osoby niepełnosprawne na rynku pracy; rozwijać usługi specjalistyczne i asystenckie dla osób niepełnosprawnych; realizować programy i projekty aktywizujące osoby z niepełnosprawnością.

W celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców miasta Lubawa członkowie zespołu zadaniowego zaproponowali następujące rozwiązania: zwiększenie ilości patroli policji, w szczególności w godzinach wieczornych i nocnych; rozbudowę i utrzymanie systemu monitoringu miasta; poprawę oświetlenia w mieście, działania profilaktyczne.

Kolejny problemem poruszony w ankiecie dotyczył zjawiska przemocy domowej. Wg. respondentów aby przeciwdziałać przemocy należałoby: prowadzić więcej zajęć edukacyjnych na temat właściwego reagowania na przejawy agresji; organizować spotkania tematyczne ze specjalistami, terapeutami dla ofiar przemocy i ich rodzin; stworzyć bezpieczne miejsca dla osób poszkodowanych.

Aby poprawić integrację społeczności lokalnej członkowie zespołu zadaniowego proponują organizację różnego rodzaju imprez, pikników, festynów, koncertów, akcji charytatywnych. Zasadne byłoby również utworzenie grup samopomocowych, klubów integracji społecznej, nawiązanie współpracy w ramach partnerstwa lokalnego. W tym celu należałoby utworzyć stowarzyszenia, fundacje które zajmowałyby się aktywizowaniem społeczności lokalnej, organizacją różnych form spędzania czasu wolnego, stwarzających możliwość rozwoju i prezentacji twórczości własnej oraz dających przestrzeń na realizację własnych projektów.

Jeśli chodzi o działania i przedsięwzięcia dla pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia należałoby: zwiększyć dostępność do szerszej

profilaktyki zdrowotnej; utworzyć druga przychodnie zdrowia; poszerzyć ofertę usług lekarzy specjalistów; doposażyć gabinety w nowoczesną aparaturę i sprzęt medyczny; zmienić system rejestracji pacjentów.

Przedstawione powyżej wnioski płynące z badań ankietowych posłużą tworzeniu kierunków i celów działań strategicznych, których realizacja przyczyni się do wprowadzenia oczekiwanych zmian w sferze społecznej.

Analiza SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Heurystyka (z greckiego *heurisko* – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków.

Analiza ta opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analiza SWOT jest podstawą do zdiagnozowania i sformułowania problemów strategicznych. Jest podstawą do identyfikacji słabych i silnych stron organizacji, określenia szans i zagrożeń jakie stoją przed określeniem polityki społecznej gminy.

ANALIZA SWOT	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • stwarzanie przez samorząd gminy warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców; • dobrze rozwinięty rynek pracy, funkcjonowanie dużego zakładu pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak mieszkań chronionych na terenie gminy oraz zbyt mały zasób mieszkań komunalnych i socjalnych na terenie miasta; • niewystarczająca oferta specjalistycznej opieki medycznej;

<p>z kapitałem zagranicznym działające na lokalnym rynku;</p> <ul style="list-style-type: none"> • udział bezrobotnych miasta w działaniach aktywizujących, upowszechnianie ofert pracy, informacji wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych; • dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego w Punkcie pomocy Rodzinie (m.in. psychologicznego, prawnego , terapeutycznego); • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień, przemocą dostępu do pomocy psychospołecznej, prawnej i terapeutycznej, kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe; • dysponowanie kadrami przygotowaną do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, kierowanie sprawców przemocy w rodzinie z gminy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnianie ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia, prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie; • działalność Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; • baza instytucji wspierających rodzinę (MOPS, Policja, Oświata, Służba Zdrowia, Urząd Miasta); • wykształcona i posiadająca bogate doświadczenie kadra pracowników służb pomocy społecznej; • doświadczenie i wiedza we wsparciu rodziny pracowników instytucji działających na rzecz rodziny; • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego; 	<ul style="list-style-type: none"> • narastające problemy ludzi starszych i niepełnosprawnych w szczególności w zakresie konieczności opieki ze strony osób drugich; • rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, w szczególności na specjalistyczne usługi opiekuńcze; • brak specjalistów do realizacji usług specjalistycznych, • brak domu dziennego pobytu dla osób starszych; • niedostateczna aktywność lokalnych grup społecznych; • problem osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w związku z brakiem wykształcenia, doświadczenia zawodowego, bierną postawą i wyuczoną nieporadność życiowa; • niedobry specjalistów w kwestii zdrowia psychicznego (psychiatra, psychiatra dziecięcy); • brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych; • wyuczona bezradność i roszczeniowość osób korzystających z pomocy społecznej (w szczególności finansowej); • niska motywacja rodzin do współpracy w zakresie poprawy wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych; • zbyt mała aktywność społeczności lokalnej w zakresie podejmowania działań we wspieraniu rodziny z problemami opiekuńczo - wychowawczymi; • zagrożenie mieszkańców szczególnie dzieci i młodzieży problemem uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych; • bierna postawa mieszkańców do udziału w różnego rodzaju projektach; • niska świadomość społeczeństwa na tematy organizowanych inicjatyw i korzyści, które mogliby uzyskać uczestnicząc w tych przedsięwzięciach;
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej w gminie poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego; • realizacja programów profilaktycznych w szkołach i innych placówkach; • działalność Lubawskiego Centrum Aktywności Społecznej; • rozwinięta infrastruktura edukacyjna , sportowa, kulturalna w ramach działających instytucji MOK, OSiR; • dysponowanie przez placówki oświatowe bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów; • rozwój infrastruktury miasta oraz rozwój mieszkalnictwa na terenie miasta; • sprawnie działający system rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych; • realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej skierowanych na aktywizację społeczną rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem, osób starszych, niepełnosprawnych; • realizacja programów ministerialnych na rzecz wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych; • funkcjonowanie w gminie form wsparcia osób starszych, m.in. Uniwersytetu Trzeciego Wieku; • prowadzenie przez jednostki organizacyjne gminy działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu np. realizacja programu Korpus Wsparcia Seniorów, Młodzieżowa Rada Miasta, grupy wolontariackie w placówkach szkolnych; • zapewnianie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w domach pomocy społecznej; 	<ul style="list-style-type: none"> • brak organizacji pozarządowych na terenie miasta zajmujących się problemami bezrobocia, bezdomnych, osób uzależnionych; • brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; • brak w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne; • brak zakładów chronionych, miejsc pracy przystosowanych dla osób niepełnosprawnych.
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie osobom bezdomnych miejsc w schroniskach, pomoc w otrzymaniu mieszkania z zasobu gminy, • Realizacja programów mających na celu zmniejszanie skali niedożywiania (między innymi program rządowy " Posiłek w szkole i w domu" , Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020); • wspieranie przez gminę aktywności gospodarczej mieszkańców, promocja ekonomii społecznej; • realizowanie w gminie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze; • działalność weekendowego ambulatorium w celu rozszerzenia oferty opieki medycznej. 	
---	--

Inne zagrożenia i deficyty:

- trendy demograficzne – niski przyrost naturalnym starzejące się społeczeństwo (wśród mieszkańców maleje odsetek dzieci i młodzieży, a rośnie udział seniorów),
- część osób pracujących dorywczo, sezonowo lub nielegalnie w tzw. szarej strefie (osoby te nie wykazują dochodów i korzystają z systemu pomocy społecznej);
- w związku z rozwijającym się prężnie budownictwem mieszkalnym napływ nowych mieszkańców miasta, w tym często rodzin mających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej;
- epidemia koronawirusa SARS CoV-2 oraz wnikające z niej konsekwencji- wstrzymanie lub zmniejszenie zakresu działalności niektórych jednostek, ograniczenie realizacji wydarzeń lokalnych, co wiązało się z izolacją domową osób i rodzin, a także trudności finansowe lokalnych przedsiębiorców i związane z tym zachwianie rynku pracy;
- wpływ konfliktu zbrojnego na Ukrainie na działalność lokalnych przedsiębiorców powodujący trudności z rynkiem zbytu, trudności finansowe, zachwianie rynku pracy, a także konieczność podejmowania działań przez samorząd w celu wspierania uchodźców wojennych przebywających na terenie miasta Lubawa;
- rozwój technologii i ich dostępność dla dzieci i młodzieży, rodzin sprzyja osłabieniu więzi, czerpaniu negatywnych wzorów, alienacji, pogłębianiu problemów młodych ludzi i pogarszaniu się zdrowia psychicznego;

- zmiany klimatyczne i środowiskowe wpływające na poziom zdrowotności społeczeństwa i jakość jego życia;
- niewystarczające zasoby organizacyjne, ludzkie i środki finansowe przeznaczone na realizację działań w ramach Strategii.

Szanse i możliwości

- położenie miasta stanowi wysoki walor historyczno- turystyczny, który może być wykorzystywane do rozwoju turystyki i rekreacji;
- rozwój Lubawskiego Centrum Aktywności Lokalnej usytuowany w zamku Biskupów Chełmińskich jako miejsce aktywności lokalnej połączonej z miejscem o walorach historycznych:
- rozwój ścieżek rowerowych i placów zabaw stanowiący doskonałą propozycję do spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu, na łonie natury wraz z rodziną i przyjaciółmi;
- możliwość wykorzystania funduszy unijnych w perspektywie budżetowej 2021-2027, środków ministerialnych oraz innych źródeł finansowania przedsięwzięć;
- możliwość rozwoju ekonomii społecznej w obszarze reintegracji społeczno- zawodowej oraz usług społecznych użyteczności publicznej;
- wykorzystanie nowych technologii w celu poprawy i organizacji pracy w zakresie wprowadzenia pracy zdalnej i zwiększenia zakresu komunikacji on-line;
- Programy Narodowego Instytutu Wolności adresowanego do sektora non-profit, wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego (np. Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich PRPP, Korpus Solidarnościowy, Program Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych, Program NOWEFIO);
- miasto Lubawa posiada znaczny potencjał wewnętrznych zasobów stworzonych przez jednostki samorządowe i lokalnych partnerów umożliwiający realizację zadań w różnych obszarach polityki społecznej.

3. Strategiczna wizja projektowanych zmian

3.1. Wizja i misja Miasta Lubawa w sferze społecznej

Wizja jest pożądanym stanem przyszłości, pozytywnym obrazem tego, jak mieszkańcy miast powinni funkcjonować jako jednostki, rodziny i szersza społeczność. Misja natomiast odpowiada na pytanie, do czego dąży wspólnota miejska; wyraża ogólny cel (znaczenie) jego działania.

Nakreślona poniżej wizja zawiera bardzo ambitne i jednocześnie uniwersalne założenia, dlatego jej perspektywa wykracza poza horyzont czasowy strategii- rok 2026. Ważne jest jednak, aby wyrazić akceptowalny kierunek zmian i podstawę do zdefiniowania celów strategicznych. Ponadto w przyszłości może być dobrym punktem wyjścia do oceny i aktualizacji założeń dokumentu strategicznego, bez konieczności przyjmowania zupełnie nowej perspektywy poznawczej.

WIZJA

- Miasto Lubawa jest dynamicznie rozwijającą się samorządną społecznością, która zapewnia dobre materialne, instytucjonalne i społeczne warunki do życia i rozwoju dla mieszkających tam ludzi i rodzin.
- Społeczność lokalna jest zintegrowana i aktywna, większość mieszkańców identyfikuje się ze swoim małym krajem i często współpracuje ze sobą oraz z władzami, wydziałami miejskimi i innymi organizacjami, aby zaspokoić potrzeby i rozwiązać problemy. Nie ma tu miejsca na dysfunkcję i naruszenie prawa. Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne i inicjatywy wolontariackie rozwijają się prężnie, stanowiąc podstawę do włączenia ludności w działalność obywatelską, społeczną, kulturalną i sportową. Mieszkańcy chętnie uczestniczą w konsultacjach społecznych i innych formach współdecydowania w kwestiach interesujących społeczność.
- Rodziny prawidłowo wykonują funkcje opiekuńczo-wychowawcze i emocjonalno-ekspresyjne, zapewniając poczucie bezpieczeństwa i przynależności oraz stając się mediatorami norm i wzorców zachowań dla dzieci, które w nich dorastają.
- Mieszkańcy chętnie podejmują działalność zawodową na dynamicznie rozwijającym się rynku pracy – otwartym i przyjaznym, nawet dla osób, które mają mniejsze szanse na zatrudnienie, np. chorych psychicznie i niepełnosprawnych. Są również chętni do podejmowania wyzwań, zdobywania nowych kompetencji, przekwalifikowania, zakładania własnej działalności gospodarczej itp. Praca zawodowa zapewnia im satysfakcję

i dochód, co pozwala im zaspokoić podstawowe potrzeby (mieszkanie, odzież, wyżywienie, leczenie) i wyższe potrzeby (np. edukacja, rozwój pasji i zainteresowań, rekreacja i wypoczynek).

- Mieszkańcy miasta są w dobrej kondycji fizycznej i psychicznej, ponieważ dbają o swoje zdrowie i prowadzą aktywny tryb życia bez uzależnień. Potrafią też poradzić sobie w trudnych chwilach, a gdy sytuacja tego wymaga, chętnie korzystają ze wsparcia specjalistów. Dzięki wysokiej dostępności zróżnicowanych, uzupełniających się usług społecznych możliwe jest udzielanie szybkiej i skutecznej pomocy oraz ułatwianie uczestnictwa w różnych formach aktywności (szczególnie dzieciom, młodzieży i osobom starszym).
- Wszyscy mieszkańcy, niezależnie od płci, wieku, wykształcenia, poziomu sprawności, sytuacji finansowej lub innych cech, mogą czuć się pełnoprawnym członkiem społeczności, w której każdy daje coś ze siebie i używa czegoś więcej niż tylko wspólnych dóbr i zasobów.

MISJA

- Miasto Lubawa inicjuje, wdraża i wspiera programy działalności zawodowej, prawidłowego wykonywania podstawowych funkcji przez rodziny oraz zapobiegania i minimalizowania problemów społecznych. Celem tych działań jest stworzenie warunków sprzyjających aktywnej integracji osób ubogich i bezrobotnych, dzieci i młodzieży (zwłaszcza z rodzin dysfunkcyjnych), osób niepełnosprawnych, chorych i starszych, osób uzależnionych i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Władze oraz jednostki organizacyjne miasta realizują misję we współpracy z podmiotami publicznymi, sektorem przedsiębiorców, organizacjami obywatelskimi oraz osobami prywatnymi, w sposób uwzględniający potrzeby i oczekiwania różnych grup oraz istniejące uwarunkowania prawne, organizacyjne i finansowe.

Z tak nakreślonej wizji oraz misji samorządu miasta wynika szereg strategicznych celów oraz kierunków działań, których realizacja przyczyni się do wprowadzenia oczekiwanych zmian w sferze społecznej.

3.2. Cele i kierunki działań

Działania prowadzone w ramach lokalnej polityki społecznej mają na celu stworzenie państwa, w którym społeczność miejska będzie funkcjonować efektywnie, w taki sposób, aby uwzględniała wartości i zasady demokratyczne kształtujące porządek społeczny oraz zaspokajające indywidualne i zbiorowe potrzeby mieszkańców.

Podstawowym wyzwaniem jest wypracowanie odpowiednich warunków i jakości życia mieszkańców przy ich aktywnym udziale. Aby wizja rozwoju społecznego była wykonalna, nie tylko lokalni liderzy i osoby profesjonalnie zaangażowane w pomoc i wsparcie (np. pracownicy socjalni, asystenci rodzinni, psychologowie, terapeuci) muszą stosować standardy dla ról rodzinnych, społecznych i zawodowych. Cała społeczność miasta, a przynajmniej zdecydowana większość mieszkańców, powinna popierać sformułowane w SRPS postulaty.

Kierunki działań służących osiągnięciu celów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022-2026* usystematyzowano w formie czterech priorytetów, do których przyporządkowany zostały cele strategiczne, odnoszące się do innych obszarów polityki społecznej. Do poszczególnych celów strategicznych przypisano po kilka celów szczegółowych, które są realizowane za pomocą przypisanych im kierunków działań. Jednakże wszystkie priorytety są ze sobą ściśle powiązane, zaś wdrożenie założeń jednego z nich ma istotny wpływ na powodzenie pozostałych.

Priorytet I. Kompleksowy system wsparcia rodzin z dziećmi zamieszkujących miasto Lubawa

Diagnoza sytuacji społecznej w Lubawie pokazuje, że jednym z najważniejszych wyzwań usług społecznych jest skuteczne wsparcie rodzin w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych. Rodziny z czynnikami sprzyjającymi marginalizacji (niekorzystne warunki finansowe, brak kapitału życiowego umożliwiającego normalną sytuację oraz prawidłowe wykonywanie ról rodzinnych, społecznych i zawodowych) są objęte długoterminową pomocą społeczną. Osoby te i rodziny czasami nie mogą już lub nie chcą zmieniać sposobu życia, do którego są przyzwyczajeni. Jednocześnie nakładanie się problemów na wielu różnych poziomach oznacza, że wspieranie jednostek i rodzin wymaga więcej czasu, pracy i zasobów ze strony służb społecznych, a z drugiej strony często wykazuje niższą efektywność. Te negatywne aspekty są szczególnie dotkliwe dla dzieci dorastających w rodzinach dysfunkcyjnych. Pozbawienie ich podstawowych potrzeb prowadzi do zaburzeń rozwojowych, niepowodzeń szkolnych, problemów emocjonalnych, trudności środowiskowych, uzależnień i innych ryzykownych zachowań, schorzeń zdrowotnych i niepełnosprawności. Powoduje to

również, że młodzi ludzie nie posiadają niezbędnych kompetencji, aby poradzić sobie z wymaganiami dorosłego życia i stają się kolejnymi klientami ośrodka pomocy społecznej..

W odpowiedzi na opisane powyżej zjawiska należy wzmocnić realizację kompleksowych i interdyscyplinarnych programów oraz działań łączących zasoby i kompetencje różnych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, w szczególności w obszarach pomocy społecznej, rynku pracy, edukacji, kultury, zdrowia i bezpieczeństwa publicznego. Jednocześnie ważne jest rozszerzenie oferty wsparcia niefinansowego – nie tylko dla rodzin już znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ale także dla środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, w których pojawiają się już pierwsze symptomy problemów. Znaczące jest dotarcie ze wsparciem przed utrwaleniem się negatywnych zjawisk, które uniemożliwiają danej rodzinie właściwe wypełnianie podstawowych funkcji. Istotne znaczenie odgrywają tu także rozwiązania mające na celu ułatwianie godzenia ról rodzinnych i zawodowych tak aby opieka nad osobami zależnymi tj. małoletnimi dziećmi, nie stanowiła bariery w aktywności na rynku pracy lub stała się bodźcem do przyjęcia biernej zawodowej postawy.

Cel strategiczny 1. Poprawa funkcjonowania rodzin zamieszkujących miasto Lubawa

Cel szczegółowy 1.1. Wzrost kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo- wychowawczych

Kierunki działań:

1.1.1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny poprzez edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich poprzez organizację różnorodnych form edukacji dotyczących spraw opiekuńczo - wychowawczych, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, poprawy relacji pomiędzy rodzicami i dziećmi, nabywania umiejętności porozumiewania się, prawidłowego stosowania systemu nagród i kar, np. szkoły dla rodziców i wychowawców, programy wspierania rodzin wychowujących dzieci.

1.1.2. Rozwój form wsparcia dla rodzin umożliwiających im przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych poprzez wsparcie w formie pracy socjalnej oraz asystentury rodziny, pomocy rodzin wspierających i wolontariuszy, a także organizacji grup samopomocowych w celu zmniejszenia ryzyka umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

1.1.3. Rozwój i zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego w tym psychologiczno- pedagogicznego, terapeutycznego, prawnego oraz terapii rodzinnej.

1.1.4. Zintegrowanie działań na rzecz rodzin i dziecka poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu i kuratorów,

Policji, organizacji pozarządowych oraz Kościoła i związków wyznaniowych poprzez wymianę informacji, wspólne działania, kampanie społeczne, itp.

Cel szczegółowy 1.2. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształtowaniu i wszechstronnym rozwoju poprzez zwiększenie ich szans edukacyjnych, zdrowotnych, społecznych i zawodowych.

Kierunki działań:

1.2.1. Podejmowanie inicjatyw na rzecz pedagogizacji rodziców na terenie placówek oświatowych i kulturowych na terenie miasta Lubawa poprzez udział w kampaniach społecznych oraz organizację spotkań dla rodziców i wychowawców, np. warsztaty, pogadanki, prelekcje, itp.

1.2.2. Realizacja różnych form zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych mających na celu organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych miasta Lubawa np. kółka zainteresowań, warsztaty, konkursy, turnieje, wycieczki, itp.

1.2.3. Rozwój wśród dzieci i młodzieży wolontariatu i inicjatyw na rzecz środowiska lokalnego oraz udziału w wymianie międzynarodowej mających na celu kształtowanie postaw aktywnych i dających możliwość zdobywania nowych doświadczeń.

1.2.4. Umożliwienie dzieciom i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym uczestnictwa w zajęciach kompensujących problemy rodzinne, przeciwdziałających uzależnieniom i patologiom społecznym w ramach świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz różnorodnych warsztatów i zajęć, itp.

1.2.5. Podejmowanie działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych na terenie placówek oświatowych.

1.2.6. Wsparcie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w dostępie do edukacji poprzez organizację nauczania indywidualnego, dostępu do placówek oświatowo- wychowawczy, likwidacji barier architektonicznych.

1.2.7. Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla dzieci i młodzieży w zakresie pomocy psychologiczno- pedagogicznej, terapeutycznej i psychiatrycznej.

1.2.8. Realizacja gminnych programów profilaktyki zdrowia dzieci i młodzieży poprzez programy szczepień przeciwko rakowi szyjki macicy, działania ukierunkowane na przeciwdziałanie powstawaniu oraz wczesne wykrywanie wad rozwojowych za pomocą rozwoju opieki pielęgniarskiej i dentystycznej.

Cel szczegółowy 1.3. Wsparcie dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami, uzależnieniami, przemocą domową lub sytuacją kryzysową.

Kierunki działań:

1.3.1. Wczesna diagnoza środowisk rodzinnych pod kątem zagrożenia dysfunkcjami w ramach interdyscyplinarnej współpracy jednostek i instytucji działających na rzecz rodzin mająca na celu rozpoznawanie problemów oraz planowanie i podejmowanie działań zaradczych.

1.3.2. Zapewnienie rodzinom zagrożonych dysfunkcjami, dotkniętych problemami uzależnień i przemocą domową dostępu do poradnictwa specjalistycznego w tym rozwój poradnictwa w Punkcie Pomocy Rodzinie w Lubawie.

1.3.3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w ramach rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i środków odurzających oraz przemocy w szczególności skierowanej dla dzieci i młodzieży.

1.3.4. Upowszechnianie wiedzy na temat uzależnień i przemocy oraz możliwości uzyskania pomocy dla osób doświadczających przemocy w ramach prowadzonych ogólnopolskich lub regionalnych kampaniach społecznych np. kampanii Białej Wstążki, poprzez organizację warsztatów i spotkań dla mieszkańców miasta ze specjalistami z zakresu uzależnień i przemocy, a także uaktualnienie bazy danych o placówkach wsparcia dla osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą.

1.3.5. Działania w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w środowisku lokalnym w tym stosowanie procedury Niebieskiej Karty oraz działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.

1.3.6. Działania w ramach procedury postępowania pracownika socjalnego przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą.

1.3.7. Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji dla przedstawicieli instytucji zajmujących się udzielaniem wsparcia osobom uzależnionym oraz osobom doświadczającym przemocy i osobom stosującym przemoc.

1.3.7. Zapewnienie dostępu do programów korekcyjnych dla sprawców przemocy i motywowanie ich do udziału w tych programach oraz zapewnienie miejsc dla ofiar przemocy w ośrodkach wsparcia.

Cel szczegółowy 1.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców w zakresie zapewnienia porządku i bezpieczeństwa mieszkaniowego, materialnego i zdrowotnego.

Kierunki działań:

1.4.1. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców poprzez podejmowanie przez jednostki gminy działań na rzecz przeciwdziałania przestępczości w tym działania na rzecz przeciwdziałania przestępczości dzieci i młodzieży w formie opracowanie i realizację

programów profilaktyczno- edukacyjnych w placówkach oświatowych oraz podejmowanie działań prewencyjnych przez uprawnione służby w odpowiedzi na postulaty mieszkańców.

1.4.2. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze m.in. poprzez remonty dróg, budowę chodników, dróg rowerowych i oświetlenia, itp. oraz podejmowanie działań mającym na celu zapewnienie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.

1.4.3. Zwiększenie zasobu mieszkaniowego gminy w tym mieszkań komunalnych i socjalnych, wspieranie rozwój różnorodnych form budownictwa społecznego, a także zapewnienie lub utworzenie mieszkań chronionych.

1.4.4. Realizacja programów w zakresie prewencji przed utratą mieszkania, eksmisją i bezdomnością poprzez wsparcie finansowe mieszkańców miasta na pokrycie opłat mieszkaniowych np. dodatki mieszkaniowe, dodatki osłonowe.

1.4.5. Kontynuacja działań w ramach Lubawskiej Karta Mieszkańca oraz Karty Dużej Rodziny, w tym promocja i zachęcanie kolejnych firm do przyłączenia się do inicjatyw.

1.4.6. Działania w celu poprawy sytuacji materialnej rodziny poprzez wspieranie ich w nabywaniu umiejętności prawidłowego gospodarowania budżetem domowym w ramach działań pracowników socjalnych i asystentów rodziny oraz realizacji projektów w tym zakresie.

1.4.7. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno- bytowej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz innych systemów socjalnych (świadczenia wychowawcze, stypendia szkolne, itp.)

1.4.7. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej wśród mieszkańców miasta Lubawa poprzez różnorodnego projekty i programy zdrowotne oraz działania sportowo-rekreacyjne.

Cel szczegółowy 1.5. Wzrost zdolności zawodowych mieszkańców Lubawy oraz działania mające na celu poprawę dostępu do rynku pracy.

Kierunki działań:

1.5.1. Upowszechnianie przez Powiatowy Urząd Pacy i inne instytucje informacji o ofertach i wolnych miejscach pracy oraz o dostępnych instrumentach aktywizacji zawodowej tj. usługach poradnictwa i pośrednictwa zawodowego, szkoleniach, kursach zawodowych, stażach.

1.5.2. Promocja elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy ułatwiających godzenie obowiązków zawodowych z pełnieniem ról rodzinnych oraz równościowego podejścia do kobiet i mężczyzn na rynku pracy, a także działań mających na celu przełamanie stereotypów dotyczących płci.

1.5.3. Pomoc w powrocie lub wejściu rodziców na rynek pracy poprzez rozwój opieki nad dziećmi do 3 roku życia w żłobkach, klubach dziecięcych lub u dziennych opiekunów oraz opieki i edukacji przedszkolnej dla dzieci do 5 roku życia.

1.5.4. Organizacja prac społecznie użytecznych i robót publicznych umożliwiających nabywanie niezbędnych kompetencji do prawidłowego pełnienia ról zawodowych przez osoby długotrwale bezrobotne lub nie posiadające doświadczenia zawodowego.

1.5.5. Organizacja lokalnych lub współpraca przy ponadlokalnych inicjatywach na rzecz upowszechnianie ekonomii społecznej.

1.5.6. Działania mające na celu rozwój przedsiębiorczości w tym wsparcia dla małych przedsiębiorców z terenu miasta Lubawa np. poradnictwo, szkolenia, pomoc w pozyskiwaniu dofinansowania na działalność, itp.

Okres realizacji działań: 2022- 2026 (działania ciągłe)

Podmioty realizujące: (podmioty odpowiedzialne za realizację) UM, MOPS, Koordynator ds. profilaktyki, MZI, placówki oświatowe, MOK, LCAS, OSIR.

Pomioty współpracujące (partnerzy w realizacji działań): PUP, PCPR, Policja, straż pożarna, służba zdrowia, kuratorzy sądowi i społeczni, Lokalna Grupa Działania Ziemi Lubawskiej,

Priorytet II. Działania na rzecz poprawy jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych.

Każda osoba, której godność osobista, której istnienie jest określone w art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ma prawo do poszanowania i bezpieczeństwa w społeczności, w której zamieszkuje, a także do zapewnienia odpowiedniej opieki ze strony państwa w sytuacji, gdy następuje spadek sprawności fizycznej, psychicznej lub umysłowej spowodowany niepełnosprawnością, poważną chorobą lub starością. Częściowe lub całkowite ograniczenia niezależnej żywotności (indywidualnej i społecznej) stanowią poważną przeszkodę w wypełnianiu podstawowych ról w środowisku rodzinnym, miejscu zamieszkania lub miejscu pracy.

Należy podkreślić, że do kategorii osób starszych, ciężkich i przewlekle chorych oraz niepełnosprawnych należy znaczna grupa mieszkańców Lubawy. Ich rzeczywista sytuacja życiowa jest dość zróżnicowana, ale czynniki takie jak starość, osłabione zdrowie, czy obniżona wydolność organizmu, które wiążą się z pewnym brakiem wrodzonych lub nabytych zdolności przyczyniają się do marginalizacji i izolacji społecznej tych osób. Konsekwencją może być poczucie samotności i nieadekwatności (zwłaszcza w przypadku braku wsparcia w środowisku

rodzinnym lub sąsiedzkim), życie w ubóstwie, a w dłuższej perspektywie potrzeba kosztownej całodobowej opieki w placówkach stacjonarnych.

W celu uniknięcia opisanych powyżej problemów, należy położyć nacisk na działania prowadzone w miejscu zamieszkania lub jak najbliższym środowisku życia osób starszych, niepełnosprawnych i chorych. W zależności od warunków życia danej osoby i rodziny, przyznana pomoc uwzględniać powinna m.in:

- pomoc w zakresie zaspokojenia codziennych potrzeb, zwłaszcza opiekę higieniczną i pielęgnacją, a także opiekę medyczną i rehabilitację zdrowotną,
- ofertę zajęć aktywizujących zarówno w sferze zdrowotnej, edukacyjnej, społecznej, kulturalnej, jak także w turystyczno-rekreacyjnej,
- możliwość podejmowania pracy zawodowej przez osoby w wieku aktywności zawodowej lub działań wolontariackich będących czynnikami sprzyjającymi integracji społecznej.

Podjętym działaniom powinno towarzyszyć likwidacja wszelkich barier architektonicznych, komunikacyjnych, transportowych i społecznych, które utrudniają osobom o ograniczonej sprawności korzystanie z podstawowych dóbr i możliwości. Ważna jest także wczesna profilaktyka zdrowotna, której celem jest eliminowanie lub ograniczanie przyczyn powodujących powstawanie niepełnosprawności.

Cel strategiczny 2. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez wzrost ich aktywności i integracji oraz podejmowanie działań mających na celu pomoc w miejscu zamieszkania i zapewnienie udziału w życiu społecznym.

Cel szczegółowy 2.1. Zwiększenie i rozwój różnorodnych form opieki i wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych w związku z ograniczoną samodzielnością.

Kierunki działań:

2.1.1. Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym dostępu do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w celu umożliwienie im funkcjonowanie w miejscu zamieszkania.

2.1.2. Realizacja projektów i programów skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich opiekunów mających na celu pomoc w funkcjonowaniu w środowisku np. opieka wytchnieniowa, asystent osoby niepełnosprawnej, opieka 75+, korpus wsparcia seniora.

2.1.3. Rozwój opieki na odległość poprzez upowszechnienie teleopieki lub dostęp do opasek bezpieczeństwa

2.1.4. Upowszechnianie i rozwój pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

2.1.5. Upowszechnianie informacji o uprawnieniach przysługujących osobom starszym i niepełnosprawnym i ich rodzinom oraz o dostępnych programach i formach pomocy w tym pomocy finansowej i rzeczowej w ramach pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, itp.

2.1.6. Udzielanie wsparcia instytucjonalnego dla osób niepełnosprawnych w tym osób psychicznie chorych w formie Środowiskowego Domu Samopomocy, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Domu Pomocy Społecznej w Lubawie.

2.1.7. Utworzenie mieszkań chronionych dla osób wymagających wsparcia w związku ze zmniejszoną sprawnością fizyczną, psychiczną lub intelektualną.

Cel szczegółowy 2.2. Wzrost i rozwój aktywności społeczno- zawodowej osób starszych i niepełnosprawnych

Kierunki działań:

2.2.1. Rozwijanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku, klubów seniora oraz formalnych i nieformalnych przedsięwzięć m.in.: organizowanie imprez, wyjazdów kulturalnych, wycieczek, spotkań integracyjnych, itp.

2.2.2. Organizacja zajęć rozwijających pasje i zainteresowania osób starszych i niepełnosprawnych w tym kursów i szkoleń umożliwiających nabywanie kompetencji z zakresu obsługi komputera, internetu, nowinek technologicznych, naukę języków obcych, itp.

2.2.3. Promowanie modelu „zdrowego stylu starzenia się” poprzez organizację zajęć sportowo- rekreacyjnych, spotkań i pogadanek na temat zdrowego stylu życia.

2.2.4. Animowanie aktywności społecznej, kulturalnej, sportowo- rekreacyjnej dla osób niepełnosprawnych w tym upośledzonych i psychicznie chorych w ramach ŚDS, WTZ.

2.2.5. Organizowanie przez PUP i inne instytucje kursów zawodowych i szkoleń dla osób niepełnosprawnych umożliwiających im zdobycie kwalifikacji zawodowych dających możliwość zatrudnienia.

2.2.5. Rozwijanie na terenie miasta form zatrudnienia osób niepełnosprawnych np. tworzenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, zakładów chronionych, itp.

2.2.6. Upowszechnianie wśród pracodawców informacji na temat regulacji prawnych dotyczących zatrudniania osób starszych i niepełnosprawnych.

2.2.7. Promowanie idei ekonomii społecznej oraz motywowanie osób niepełnosprawnych do tworzenia spółdzielni socjalnych lub podejmowanie zatrudnienia w tym sektorze zatrudnienia.

2.2.8. Wspieranie PES realizującego zadania z zakresu rehabilitacji społeczno- zawodowej osób niepełnosprawnych albo w sektorze aktywizacji seniorów.

Cel szczegółowy 2.3. Ograniczenie skutków niepełnosprawności poprzez likwidację barier architektonicznych, komunikacyjnych, transportowych i społecznych.

Kierunki działań:

2.3.1. Likwidacja barier architektonicznych i transportowych w przestrzeni publicznej w tym budowa miejsc parkingowych, podjazdów, przejść dla pieszych, zakupów środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych.

2.3.2. Przystosowywanie funkcjonowania instytucji użyteczności publicznej do potrzeb i ograniczeń osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

2.2.3. Działalność placówek rehabilitacyjnych, punktów zapatrzenia i wypożyczania sprzętu.

2.2.4. Udzielanie pomocy finansowej w likwidacji barier architektonicznych, uzyskanie dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych.

2.2.5. Realizacja kampanii społecznych i lokalnych mających na celu integrację i przełamywanie stereotypów dotyczących osób starszych i niepełnosprawnych w społeczeństwie.

2.2.6. Promowanie działań informacyjno-edukacyjnych na temat zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia kształtujące odpowiednie zachowania i styl życia mieszkańców oraz sprzyjające postawom zrozumienia i akceptacji społecznej, a także przeciwdziałające dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Okres realizacji działań: 2022- 2026 (działania ciągłe)

Podmioty realizujące: UM, MOPS, Koordynator ds. profilaktyki, MZI, placówki oświatowe, MOK, LCAS, OSIR, PES

Pomioty współpracujące: PUP, PCPR, DPS, ŚDS, WTZ, służba zdrowia, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

Priorytet III. Zapobieganie i profilaktyka w celu łagodzenia skutków uzależnień, bezdomności oraz innych czynników szczególnego ryzyka wśród mieszkańców miasta Lubawa

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych uznawane jest za jeden z najważniejszych czynników ryzyka dla zdrowia ludności. Problemy z alkoholem i narkotykami są związane z bardzo poważnymi zaburzeniami psychosomatycznymi u osób nadużywających. Ponadto większość przestępstw popełniana jest pod wpływem substancji psychoaktywnych. Ponieważ uzależnienie wiąże się z dezorganizacją życia rodzinnego, środowiska pracy i porządku publicznego, osoby uzależnione i współuzależnione, które mieszkają w gospodarstwie

domowym z osobami uzależnionym od alkoholu lub narkotyków, są szczególnie narażone na wykluczenie społeczne i zawodowe. Podobne negatywne konsekwencje mogą być spowodowane tzw. uzależnieniami behawioralnymi, czyli hazardem, zakupami, telewizją, Internetem czy grami komputerowymi. Chociaż ich źródłem nie jest wpływ substancji psychoaktywnej na organizm, mogą również prowadzić do poważnych zaburzeń somatycznych. Należy podkreślić, że istnieje szereg różnych czynników, które sprzyjają rozwojowi uzależnienia. Jednak często głównym powodem w powszechnym postrzeganiu są cechy osobowości, podczas gdy inne aspekty problemu są niedoceniane, na przykład: a) mity i stereotypy na temat uzależnień w społeczeństwie, b) wysoka dostępność używek, gier hazardowych i Internetu, c) promowanie konsumpcyjnego stylu życia w popkulturze, a także wszechobecne zachęty zakupowe d) brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z mediów przez dzieci i młodzież e) przyjęcie wzorców czasu wolnego opartego na alkoholu lub narkotykach w niektórych grupach. Dlatego radzenie sobie z kwestią uzależnień przez podmioty polityki społecznej jest znacznie trudniejsze i nie do końca jest możliwe określenie liczby osób poważnie zagrożonych tym problemem.

Drugim czynnikiem zagrożenia jest zjawisko bezdomności, które stanowi szczególne zagrożenie dla życia i zdrowia, takich jak skrajny stan ludzkiej egzystencji, w którym kumuluje się wiele innych problemów, takich jak ubóstwo, bezrobocie, choroby i uzależnienia. Powszechnie uważa się, że bezdomni zostają nimi z własnej winy lub z własnego wyboru, ale w rzeczywistości wpływa na to szereg zdarzeń losowych, problemy finansowe, rodzinne, zdrowotne, ubóstwo, patologie, eksmisje, pobyty w zakładach karnych, itp.

W związku z powyższym szczególną uwagę należy zwrócić na osoby, u których nagromadziły się negatywne czynniki (fizyczne, osobowościowe, środowiskowe) prowadzące do wykluczenia ich z życia rodzinnego, społecznego i zawodowego. Ponadto należy położyć nacisk na programy profilaktyczne mające na celu zapobieganie wystąpieniu szeregu zdarzeń, które mogą doprowadzić niektórych mieszkańców miasta do wyobcowania z lokalnej społeczności.

Cel strategiczny 3. Działania w celu zmniejszenia skali zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz trudnościami w zakresie integracji w środowisku lokalnym

Cel szczegółowy 3.1. Odziaływania profilaktyczne i prewencyjne w zakresie uzależnień osób dorosłych oraz młodzieży i dzieci.

Kierunki działań:

3.1.1. Prowadzenie działań informacyjno- edukacyjnych dla mieszkańców miasta na temat szkodliwości nadużywania alkoholu, substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych w ramach ogólnopolskich lub lokalnych kampanii społecznych.

3.1.2. Promowanie wśród mieszkańców miasta zdrowego stylu życia oraz pozytywnych wzorców rekreacji i zabawy bez nałogów i stosowania środków psychoaktywnych w czasie imprez i uroczystości lokalnych np. festynów, imprez integracyjnych, itp.

3.1.3. Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień od alkoholu, nikotyny, narkotyków i innych środków odurzających, a także uzależnień behawioralnych, od komputera, internetu, telefonu prowadzonych przez placówki oświatowe.

3.1.4. Organizacja dla dzieci i młodzieży pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz innych form spędzania czasu wolnego jako alternatywy wobec spożywania alkoholu, używania środków odurzających, agresji i zachowań ryzykownych, np. wypoczynek letni lub zimowy, zajęcia sportowe, warsztaty, itp.

3. 1.5. Prowadzenie środowiskowych programów profilaktyczno- edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Lubawa, ze szczególnym uwzględnieniem osób pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych.

3.1.6. Działania edukacyjno- profilaktyczne skierowane do rodziców, pedagogów oraz innych mieszkańców miasta na temat uzależniania od alkoholu, nikotyny, narkotyków i innych środków odurzających, a także uzależnień behawioralnych, uzależniania od komputera, internetu, telefonu oraz innych sytuacji kryzysowych, np. pogadanki, warsztaty, prelekcje, spotkania ze specjalistami, itp.

3.1.7. Działania służb patrolowych policji i kontroli prowadzonych przez MKRPA mających na celu zminimalizowanie zjawiska spożywania alkoholu w miejscach publicznych, sprzedaży papierosów i alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz likwidację nielegalnych punktów sprzedaży alkoholu, narkotyków i dopalaczy.

Cel szczegółowy 3.2. Zapewnienie dostępu do pomocy specjalistycznej dla osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień.

Kierunki działań:

3.2.1. Podejmowanie działań interwencyjnych w stosunku do osób i rodzin mających trudności życiowe w związku z nadużywaniem alkoholu, środków odurzających oraz innych uzależnień.

3.2.2. Zapewnienie pomocy specjalistycznej w ramach Punktu Pomocy Rodzinie w Lubawie, w tym pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą oraz sytuacjami kryzysowymi.

3.2.3. Wspieranie funkcjonowanie grup samopomocowych i terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym działań grupy AA.

3.2.4. Podnoszenie kwalifikacji specjalistów zajmujących się udzielania wsparcia osobom uzależnionym i współuzależnionym.

3.2.5. Tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemami uzależnień od substancji psychoaktywnych i behawioralnych poprzez współpracę z instytucjami, placówkami, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi zarówno z terenu miasta Lubawy jak i zewnętrznymi.

Cel szczegółowy 3.3. Wsparcie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, opuszczających zakłady karne oraz uchodźców poprzez włączenie ich do życia społecznego.

Kierunki działań:

3.3.1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością oraz zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego, pomocy w znalezieniu zatrudnienia i zapewnienie schronienia i środków do życia.

3.3.2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezdomnymi w tym praca w ramach kontraktów socjalnych.

3.3.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych zwłaszcza w zakresie zapewnienia schronienia i mieszkań chronionych.

3.3.4. Realizacja działań wspierających powrót do naturalnego życia społecznego osób wyizolowanych poprzez długotrwałe pobyty w zakładach karnych oraz osób bezdomnych poprzez pomoc w załatwianiu spraw socjalno- bytowych oraz zapewnieniu warunków mieszkaniowych np. pomoc w uzyskaniu mieszkań komunalnych, socjalnych, chronionych.

3.3.5. Współpraca MOPS z zakładami karnymi w celu opracowania indywidualnych planów pomocy osób opuszczających zakłady karne.

3.3.6. Opracowanie i wdrażanie programów mających na celu podnoszenie u osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne oraz uchodźców realizujących indywidualny program integracji, umiejętności poprawnego pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, z naciskiem na trwałe włączenie w życie społeczności lokalnej poprzez pracę.

3.3.7. Udział w kampaniach społecznych mających na celu zmianę stereotypów i postaw wobec osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne oraz imigrantów lub uchodźców poprzez poszerzenie wiedzy na temat problemów i potrzeb tych grup.

3.3.8. Wsparcie uchodźców wojennych w odnalezieniu się w społeczności lokalnej miasta poprzez różnego rodzaju akcje pomocowe i humanitarne, pomoc finansową, pomoc

w znalezieniu zatrudnienia, mieszkania, edukacji dzieci, w celu usamodzielnienia się uchodźców i ich rodzin, realizacja programów i projektów dot. włączenia społecznego.

Okres realizacji działań: 2022- 2026 (działania ciągłe)

Podmioty realizujące: UM, Koordynator Burmistrza ds. profilaktyki, MOPS, MKRPA, placówki oświatowe, MOK, LCAS, OSIR, PES

Pomioty współpracujące: PUP, PCPR, kuratorzy sądowi i społeczni, zakłady karne, Sanepid, Policja, Szpital Powiatowy w Iławie- Oddział Terapii Uzależnień w Iławie i Ostródzie, Poradnia Terapii Uzależnień „MONAR” w Olsztynie, PES zajmujące się problematyką uzależnień (np. Stowarzyszenie Powrót z „U” w Toruniu, Stowarzyszenie „Pomoc Uzależnionym” w Grudziądzu), Stowarzyszenie „Odzyskanych dla Życia” MARKOT w Marwałdzie, Caritas w Brodnicy.

Priorytet IV. Podniesienie efektywności działań społecznych poprzez budowanie kapitału społecznego i ludzkiego.

Współpraca i lokalna działalność na rzecz dobra wspólnego opierają się na kapitale społecznym, czyli potencjale wartości, norm i ludzkich zachowań opartych na zaufaniu, odpowiedzialności za środowisko, sieci relacji i kulturze wzajemnych relacji. Wysoki poziom kapitału społecznego społeczności miejskiej sprzyja kreatywności, wymianie wiedzy i rozwojowi lokalnemu, warunkując realizację celów, których sami poszczególni mieszkańcy nie byłoby w stanie osiągnąć. Jednak znaczenie tego czynnika dotyczy nie tylko jednostek, rodzin czy szerszych grup. W takim samym stopniu kapitał społeczny jest potrzebny w instytucjach i organizacjach działających w mieście, ponieważ są one tworzone przez ludzi i prowadzą działania, które zaspokajają potrzeby ludzi. Ze względu na uwarunkowania funkcjonalne oraz uprawnienia i obowiązki wykonywane przez te organizacje konieczne są prawidłowe interakcje między osobami wykonującymi zadania w jednostkach samorządu terytorialnego, pracownikami gminnych jednostek, pracownikami innych instytucji publicznych, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych. W tych działaniach ważne jest wzajemne zaufanie, wrażliwość na kwestie społeczne, otwartość na dialog i kreatywność, bez których nie byłoby możliwe realizowanie inicjatyw i projektów wykraczających poza rutynowe działania.

Niestety, jak pokazuje diagnoza sytuacji społecznej miasta Lubawy, lokalna społeczność rozwija się zasadniczo molekularnie, a nie zespołowo, a indywidualna pomysłowość nie zawsze idzie w parze z umiejętnością współpracy i zaufania ludziom i instytucjom publicznym. Wynika to głównie z faktu, że mieszkańcy miasta mają na celu

poprawę własnej egzystencji, bez patrzenia na innych oraz na stan społeczności. Dlatego działania oddolne i działania mające na celu tworzenie lokalnej współpracy w sferze społecznej powinny mieć na celu edukację kompetencji promujących samoorganizację i współpracę, promowanie wartości i postaw takich jak: otwartość, innowacyjność, ochrona środowiska i patriotyzm lokalny. Ważne jest także szersze zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne poprzez wspólne podejmowanie decyzji w sprawach ważnych dla społeczności gminy. Jednocześnie należy zadbać o poprawę wiedzy i umiejętności zawodowych służb publicznych i personelu w sektorze gospodarki społecznej w rozwiązywaniu lokalnych problemów.

Cel strategiczny 4. Poprawa jakości i efektywności działań społecznych poprzez wspieranie dialogu społecznego

Cel szczegółowy 4.1. Angażowanie mieszkańców w ważne sprawy lokalnej wspólnoty

Kierunki działań:

4.1.1. Stwarzanie warunków do powszechnego uczestnictwa mieszkańców miasta i organizacji obywatelskich przy podejmowaniu przez władze miasta decyzji dotyczących ważnych spraw dla społeczności lokalnej przy wykorzystaniu różnorodnych form konsultacji społecznych np. debaty, spotkania otwarte, warsztaty obywatelskie, badania ankietowe.

4.1.2. Udział lokalnych liderów społecznych, przedsiębiorstw i działaczy sektora pozarządowego w pracach zespołów mających charakter konsultacyjny i opiniujący w zakresie planowania strategicznego i realizacji zadań publicznych samorządu miasta.

4.1.3. Budowanie i utrzymanie dialogu władz z mieszkańcami miasta poprzez organizację wspólnych spotkań i inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych np. wykorzystanie budżetu obywatelskiego.

4.1.4. Propagowanie edukacji prawnej i obywatelskiej upowszechniającej ideę samorządności, poszanowania i lepszego rozumienia prawa, wrażliwości społecznej i solidaryzmu międzyludzkiego umożliwiającego mieszkańcom miasta wykorzystanie zdobytej wiedzy w ramach kontaktów z urzędem miasta i innymi jednostkami organizacyjnymi oraz w dziedzinie społecznej kontroli.

4.1.5. Dalsza rozbudowa infrastruktury sieciowej mającej ułatwiać mieszkańcom dostęp do internetu szybkopasmowego i e-usług publicznych oraz wspieranie tzw. kompetencji cyfrowych.

Cel szczegółowy 4.2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego poprzez wzrost integracji i aktywności społecznej.

Kierunki działań:

4.2.1. Dalszy rozwój Lubawskiego Centrum Aktywności Społecznej na Zamku Biskupów Chełmińskich wraz z instytucjami towarzyszącymi ukierunkowany na aktywną integrację społeczności lokalnej oraz wspieranie oddolnych aktywności mieszkańców miasta.

4.2.2. Opracowywanie i realizowanie we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów i programów służących integracji i aktywizacji społecznej mieszkańców miasta, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.

4.2.3. Inicjowanie powstawania i działanie organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej ukierunkowanych na aktywną integrację grup zagrożonych wykluczeniem.

4.2.4. Promowanie działalności organizacji pozarządowych i instytucji pożytku publicznego oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków finansowych na działania na rzecz społeczności lokalnej.

4.2.4. Rozwój przedsiębiorczości społecznej poprzez wspieranie sektora ekonomii społecznej np. pomoc szkoleniowo- doradcza, organizacyjna i finansowa.

4.2.6. Promowanie wśród mieszkańców zachowań prozdrowotnych poprzez promocję programów zdrowotnych, zachęcanie do udziału w okresowych badaniach profilaktycznych mających na celu wczesne wykrywanie różnych schorzeń i chorób cywilizacyjnych np. cukrzycy, alergii, nowotworów, itp., a także zachęcanie do dbania o higienę, zdrowe odżywanie i kulturę fizyczną.

4.2.7. Prowadzenie edukacji ekologicznej społeczności lokalnej mającej na celu podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej oraz kształtowanie postaw dbania o środowisko przyrodnicze przez mieszkańców miasta.

4.2.8. Podejmowanie inicjatyw na rzecz kształtowania porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli poprzez prowadzenie akcji informatycznych i szkoleń podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie udzielania pierwszej pomocy, poprawnego reagowania na sytuacje łamania prawa oraz zagrożenia dla życia i zdrowia ludzkiego.

4.2.9. Dostosowywanie przestrzeni publicznej do obowiązujących wymogów i standardów bezpieczeństwa zwłaszcza w sferze ruchu drogowego i miejsc zabaw dla dzieci, itp.

Cel szczegółowy 4.3. Podnoszenie jakości usług instytucji i organizacji lokalnych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz rozwój infrastruktury socjalnej.

Kierunki działań:

4.3.1. Prowadzenie i upowszechnianie badań i analiz w zakresie poznawania skali, przyczyn i skutków problemów społecznych.

4.3.2. Doskonalenie kadr pomocy społecznej i innych instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, kursach,

studiach, wizytach studyjnych organizowanych przez organizacje zewnętrzne w celu nabywania i podnoszenia kompetencji zawodowych oraz poznawaniu dobrych praktyk w zakresie polityki społecznej.

4.3.3. Poprawa efektywności działania służb pomocowych oraz podniesienie jakości oferowanych usług dla klientów pomocy społecznej poprzez wdrażanie nowych metod pracy i zarządzania w służbach społecznych np. upowszechnianie innowacyjnych metod pracy tj. TSR, coaching, mediacje, wykorzystywanie opracowanych ogólnopolskich lub regionalnych standardów pracy z osobami znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zapewnienie korzystania z pomocy psychologicznej i superwizji przez pracowników socjalnych.

4.3.4. Prowadzenie działań promocyjnych mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej jako instytucji umożliwiającej osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych a nie tylko korzystanie z zasiłków socjalnych.

4.3.5 Zapewnienie mieszkańcom informacji o dostępnych formach świadczeń pomocowych, realizowanych przez ośrodek pomocy społecznej zadań i działań, projektów i programów poprzez wykorzystanie stron internetowych, tablic informacyjnych, lokalnych mediów.

Cel szczegółowy 4.4. Dalsze wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Kierunki działań:

4.4.1. Włączanie jednostek organizacyjnych miasta Lubawa i powiatu iławskiego oraz innych instytucji publicznych, przedsiębiorców i podmiotów sektora ekonomii społecznej w międzyinstytucjonalną wymianę informacji oraz partnerstwa lokalne.

4.4.2. Współpraca zespołu zadaniowego w zakresie koordynacji i monitoringu „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022-2026” składającego się z lokalnych podmiotów i specjalistów działających w obszarze polityki społecznej.

4.4.3. Wspólne opracowywanie, wdrażanie i monitoring programów gminnych w zakresie wsparcia rodziny, przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, przeciwdziałania przemocy domowej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.

4.4.4. Stosowanie interdyscyplinarności instytucji oraz ich ścisłą współpracę i wymianę informacji w zakresie działań mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców miasta.

Okres realizacji działań: 2022- 2026 (działania ciągłe)

Podmioty realizujące: Władze miasta (Burmistrz, Rada Miasta) UM, MOPS, placówki oświatowe, MOK, LCAS, OSIR, PES

Pomioty współpracujące: PUP, PCPR, DPS, WTZ, Policja, straż pożarna, służba zdrowia, przedsiębiorcy.

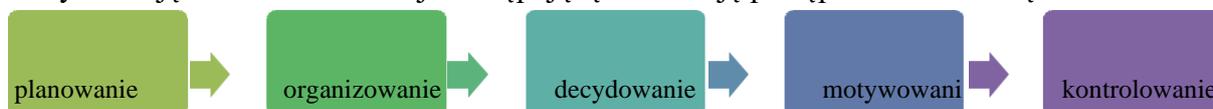
4. Wdrażanie i monitoring strategii

4.1. Zarządzania realizacją strategii – podstawowe założenia

Planowanie strategiczne zawsze łączy teraźniejszość z przyszłością. Proces opracowywania strategii odbywa się w określonym czasie, kiedy diagnozowana jest sytuacja początkowa, a następnie ustalana jest ambitna wizja i cele rozwojowe, a także określone są środki i narzędzia niezbędne do ich osiągnięcia. Dlatego strategia, już w momencie jej tworzenia, nie może ignorować odpowiedzi na pytanie: Skąd będziemy wiedzieć, że jesteśmy na dobrej drodze do naszego celu (lub celów)?

Odpowiedź na powyższe pytanie oznacza, że należy określić przynajmniej ogólne ramy formalne i organizacyjne niezbędne do skutecznego wdrożenia i oceny założeń SRPS. Zadania te są częścią zarządzania, które jest szeregiem logicznie powiązanych działań mających na celu osiągnięcie określonego celu przy wykorzystaniu dostępnych zasobów (ludzkich, materialnych, finansowych, informacyjnych).

Klasyczne ujęcie tematu wskazuje następującą sekwencję postępowania w zarządzaniu:

Przekładając powyższe elementy na specyficzny obszar gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy zauważyć, iż główną rolę we wdrażaniu SRPS będą odgrywać Rada Miasta Lubawa, która ustanawia prawo miejscowe oraz budżet samorządu, a także Burmistrz Lubawy, który podejmuje kluczowe decyzje zarządcze. Natomiast zagadnienia praktyczne związane z realizacją poszczególnych kierunków działań będą domeną jednostek organizacyjnych miasta, w szczególności MOPS, ŚDS, placówek oświatowych, MOK, LCAS, OSiR. Jednakże strategiczna wizja zmian nie będzie możliwa w pełni do osiągnięcia bez współpracy z Samorządami Powiatu Iławskiego i Województwa Warmińsko-Mazurskiego, administracją rządową, zewnętrznymi instytucjami pomocy społecznej i rynku pracy, służbą zdrowia, policją, strażą pożarną, podmiotami ekonomii społecznej, przedsiębiorcami, a także – a może przede wszystkim – z mieszkańcami miasta.¹

¹ Skuteczne i efektywne współdziałanie wyżej wymienionych podmiotów wydaje się warunkiem niezbędnym do osiągnięcia sukcesu w realizacji celów długoterminowych strategii. Jednakże zapisy dokumentu są w różnym stopniu wiążące dla poszczególnych instytucji i organizacji. Stąd właśnie wynika znacząca trudność dla władz JST w zakresie motywowania oraz kontrolowania działań podmiotów niezależnych organizacyjnie.

Koordynatorem procesu wdrażania i monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022-2026 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawie, który zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej jest podmiotem odpowiedzialnym za opracowanie i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych. Jednakże z uwagi na fakt, że zakres przedmiotowy dokumentu wykracza poza kompetencje i zadania Ośrodka, konieczne było powołanie zespołu składającego się z przedstawicieli instytucji działających w obszarze lokalnej polityki społecznej, który wspiera merytorycznie proces realizacji SRPS.²

Zespół zadaniowy ds. wdrażania i monitoringu strategii zostanie powołany zarządzeniem Burmistrza Lubawy jako ciało o charakterze inicjatywnym, konsultacyjnym i opiniodawczym. Do jego zadań będzie należało w szczególności:

- pozyskiwanie, analiza oraz wymiana informacji na temat problemów i potrzeb społecznych w zakresie objętym strategią;
- udział w opracowywaniu gminnych programów pomocy społecznej i innych dokumentów służących realizacji strategii;
- śledzenie i ocena wpływu uwarunkowań zewnętrznych, np. zmian prawa, procesów ekonomicznych czy zjawisk społeczno-kulturowych, na aktualność założeń strategii;
- przygotowanie raportów monitoringowych zawierających informacje na temat stanu wdrożenia poszczególnych priorytetów;
- przedkładanie wniosków i rekomendacji adresowanych do władz miasta oraz lokalnych partnerów.

Nieodzownym warunkiem wdrażania SRPS będzie współpraca lokalna pomiędzy instytucjami reprezentowanymi w składzie zespołu zadaniowego oraz innymi podmiotami. Będzie to nieformalne partnerstwo na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w mieście Lubawa, posiadające charakter otwartej sieci z elementami koordynacji. Uczestnictwo w nim będzie odbywać się na elastycznych zasadach, głównie w celu wymiany informacji, aczkolwiek określone będą ogólne ramy i procedury współpracy, a także wyznaczony będzie koordynator (MOPS). Rzecz jasna, taka forma wdrażania strategii nie wyklucza zawierania odrębnych partnerstw o sformalizowanym charakterze, służących realizacji projektów lub rozwiązaniu konkretnego problemu społecznego.

---

² Powinien to być organ analogiczny do Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2016-2021, powołanego Zarządzeniem nr 157 /2022 Burmistrza Miasta Lubawa z dnia 30 grudnia 2021 roku

4.2. Monitoring wdrażania strategii

Monitoring to proces zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych w celu odpowiedzi na pytania: "Co, kiedy i jak kto zrobił?". Pozwala uchwycić różnice pomiędzy założeniami planu strategicznego a ich faktyczną realizacją.

Monitorowanie koncentruje się na dwóch głównych obszarach:

- rzeczowym (merytorycznym) – dotyczy postępu w realizacji zaplanowanych działań pod względem terminowości wykonania oraz osiągniętych efektów;
- finansowym – obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację poszczególnych działań/projektów, zwłaszcza pod kątem efektywności wydatków.

Monitoring jest podstawą raportowania, zarządzania zmianą i oceną. Dane zebrane podczas procesu monitorowania są analizowane i zestawiane w formie wewnętrznych sprawozdań i raportów przekazywanych publicznie. Opracowane wnioski i rekomendacje wspierają proces decyzyjny i zarządzanie informacją, ułatwiając znalezienie rozwiązań w sytuacjach, w których identyfikowane są odchylenia od pierwotnych założeń. Ponadto działania następcze uzupełnione oceną okresową (wewnętrzna, tzw. samoocena lub organizacja zewnętrzna upoważniona przez niezależną organizację) mogą stać się cennym źródłem wskazówek dotyczących działań naprawczych i rozwojowych oraz zmian (aktualizacji) przyjętych planów.

Monitoring zapisów strategicznych polegać będzie na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych lub zrealizowanych już działań. Zgromadzone dane w konsekwencji pozwolą zidentyfikować i rozwiązywać problemy pojawiające się w trakcie wdrażania dokumentu, a także ocenić czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i czy przynoszą zakładane zmiany. Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. Wskaźniki te w głównej mierze dostępne są w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. Opracowany poniżej wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, które mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu istnieje możliwość zidentyfikowania nowych wskaźników, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

4.3. Wskaźniki realizacji zadań i rezultatów

Zgodnie z art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna określać wskaźniki realizacji działań. Jednakże w związku z szerokim zakresem tematycznym oraz długookresową perspektywę wdrażania tego

dokumentu na przestrzeni pięciu lat – 2022-2026, podstawowym zagadnieniem jest monitoring zmiany społecznej, zaś mniej znaczącym jest weryfikacja ponoszonych nakładów oraz produktów wytworzonych podczas realizacji działań i udostępnionych ostatecznemu odbiorcy. Wskaźniki realizacji strategii powinny być więc skoncentrowane na wynikach działań, czyli rezultatach osiągniętych w odniesieniu do poszczególnych grup docelowych – osób, rodzin i szerszych zbiorowości, w sposób uwzględniający zasadę równych szans, w tym równości płci.

Priorytet I. Kompleksowy system wsparcia rodzin z dziećmi zamieszkujących miasto Lubawa

Cel strategiczny 1. Poprawa funkcjonowania rodzin zamieszkujących miasto Lubawa

Wskaźniki	Źródło danych
1) Liczba zrealizowanych programów skierowanych do rodziny i liczba uczestników zajęć	MOPS, placówki oświatowe, Koordynator ds. profilaktyki
2) Liczba rodzin i osób w tych rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, przemocy w rodzinie	MOPS
3) Liczba rodzin objętych wsparciem w formie pracy socjalnej, asystentury rodziny, rodzin wspierających, wolontariuszy, grup samopomocowych	MOPS
4) Liczba osób i rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego	MOPS, , Koordynator ds. profilaktyki
5) Liczba wspólnych działań na rzecz rodzin i dziecka, kampanii społecznych, liczba osób objętych działaniami	MOPS, badania monitorujące
6) Liczba warsztatów, spotkań, pogadarek dla rodziców oraz liczba osób objętych działaniami	MOPS, placówki oświatowe, Koordynator ds. profilaktyki, LCAS
7) Liczba zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, kółek zainteresowań, warsztatów, konkursów, turniejów, wycieczek oraz liczba osób objętych działaniami	MOPS, placówki oświatowe, Koordynator ds. profilaktyki, LCAS, MOK, OSiR
8) Liczba inicjatyw na rzecz wolontariatu, liczba wolontariuszy	MOPS, placówki oświatowe, LCAS, Koordynator ds. profilaktyki
9) Liczba świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych, warsztatów, zajęć kompensacyjnych dla rodzin z dziećmi/ liczba uczestników zajęć	MOPS, placówki oświatowe, LCAS, , Koordynator ds. profilaktyki
10) Liczba zajęć wyrównawczych w placówkach oświatowych, liczba uczestników zajęć	Placówki oświatowe
11) Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym	Placówki oświatowe
12) Liczba uczniów korzystających z placówek oświatowo- wychowawczy	Placówki oświatowe Urząd Miasta

13) Liczba uczniów niepełnosprawnych korzystających z indywidualnego nauczania	Placówki oświatowe , Urząd Miasta
14) Liczba klas integracyjnych	Placówki oświatowe, Urząd Miasta
15) Liczba działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych i liczba osób objętych działaniami	Placówki oświatowe UM, PCPR
16) Liczba dzieci i młodzieży objętej pomocą psychologiczną, pedagogiczną, terapeutyczną, psychiatryczną / liczba udzielonych porad	MOPS, placówki oświatowe, Koordynator ds. profilaktyki
17) Liczba zrealizowanych programów profilaktyki zdrowia dzieci i młodzieży/ liczba uczestników programów szczepień	Urząd Miasta, Koordynator ds. profilaktyki
18) Liczba działań, spotkań na rzecz wsparcia rodzin zagrożonych dysfunkcjami, uzależnieniami, przemocą domową, sytuacją kryzysową	MOPS, MZI, Koordynator ds. profilaktyki placówki oświatowe
19) Liczba osób i rodzin zagrożonych dysfunkcjami, uzależnieniami, przemocą domowa objętych poradnictwem specjalistycznym w tym w Punkcie Pomocy Rodzinie	MOPS, Koordynator ds. profilaktyki, PCPR
20) Liczba działań informacyjno- edukacyjnych i szkoleniowych na temat uzależnień oraz liczba osób objętych działaniami	MOPS, placówki oświatowe, LCAS, Koordynator ds. profilaktyki
21) Liczba kampanii społecznych, warsztatów, spotkań dla mieszkańców miasta w zakresie uzależnień i przemocy /liczba osób uczestniczących	MOPS, MZI, LCAS, , Koordynator ds. profilaktyki
22) Liczba Niebieskich Kart, liczba osób objętych procedurą NK, liczba spotkań MZI i grup roboczych	MZI
23) Liczba przeprowadzonych procedur odebrania dziecka, liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,	MOPS
24) Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	MOPS
25) Liczba dzieci które powróciły do rodzi biologicznych z pieczy zastępczej	MOPS
26) Liczba szkoleń, kursów dla przedstawicieli instytucji zajmujących się problematyka uzależnień i przemocą domową, liczba osób przeszkolonych	MOPS, placówki oświatowe, Koordynator ds. profilaktyki PCPR
27) Liczba programów korekcyjnych dla sprawców przemocy, liczba osób objętych programami	MOPS, PCPR
28) Liczba programów profilaktyczno- edukacyjnych na terenie placówek oświatowych w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa	Policja, placówki oświatowe
29) Liczba działań prewencyjnych służb na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców	Policja, Urząd Miasta, straż pożarna, Koordynator ds. profilaktyki
30) Liczba inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa m.in. drogi rowerowe, oświetlenia, budowa chodników ,itp.	Urząd Miasta

31) Liczba mieszkań komunalnych, socjalnych, chronionych w zasobie gminy/liczba złożonych wniosków o przydział mieszkania/ liczba osób oczekujących	Urząd Miasta
32) Liczba osób objętych pomocą w formie dodatku mieszkaniowego, osłonowego	Urząd Miasta
33) Liczba osób i rodzin objętych Lubawską Kartą Mieszkańca	Urząd Miasta
34) Liczba osób i rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny	Urząd Miasta
35) Liczba firm przystępujących do programu Karta Dużej Rodziny	Urząd Miasta
36) Liczba rodzin i osób objętych pracą socjalną i wsparciem asystenta rodziny	MOPS
37) Liczba rodzin i osób objętych świadczeniami pomocy społecznej, świadczeniami rodzinnymi, świadczeniami alimentacyjnymi, świadczeniami wychowawczymi, stypendiami szkolnymi	MOPS, Urząd Miasta
38) Liczba działań i programów promujących zdrowie i profilaktykę zdrowotną /liczba osób objętych tymi działaniami i programami	UM, LCAS, OSIR, MOK, MOPS, Koordynator ds. profilaktyki, MOZ
39) Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w UP z terenu miasta Lubawa	PUP Iława
40) Liczba osób bezrobotnych objętych poradnictwem aktywizacji zawodowej, szkoleniami, kursami, stażami	PUP Iława
41) Liczba działań promujących elastyczne formy zatrudnienia	PUP Iława
42) Liczba żłobków, klubów dziecięcych, dziennych opiekunów, przeszkoli, oddziałów przedszkolnych, w tym liczba dzieci	Urząd Miasta
43) Liczba osób objętych pracami społecznie użytecznymi, robotami publicznymi	PUP Iława
44) Liczba inicjatyw na rzecz ekonomii społecznej	MOPS, Urząd Miasta
45) Liczba działań, szkoleń, poradnictwa na rzecz rozwoju przedsiębiorczości	PES, UM

Priorytet II. Działania na rzecz poprawy jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 2. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez wzrost ich aktywności i integracji oraz podejmowanie działań mających na celu pomoc w miejscu zamieszkania i zapewnienie udziału w życiu społecznym.

Wskaźniki	Źródło danych
1) Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,	MOPS
2) Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach opieki wytchnieniowej, asystentury osoby niepełnosprawnej, opieka 75+ , korpus wsparcia seniorów	MOPS
3) Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych opieką na odległość, teleopieką	MOPS

4) Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pomocą sąsiedzką, wsparciem wolontariuszy, korpusem wsparcia seniorów	MOPS, Urząd Miasta
5) Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną, świadczeniami społecznymi, świadczeniami rodzinnymi	MOPS
6) Liczba osób korzystających z wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy w Lubawie	MOPS, ŚDS
7) Liczba osób korzystających z wsparcia Warsztatów Terapii Zajęciowych w Lubawie	WTZ
8) Liczba osób korzystających z wsparcia Domu Pomocy Społecznej w Lubawie	DPS
9) Liczba mieszkań chronionych dla osób starszych i niepełnosprawnych	MOPS
10) Liczba uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku	MOK
11) Liczba klubów seniora	MOPS, MOK
12) Liczba przedsięwzięć mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, liczba osób objętych działaniami	MOPS, MOK, LCAS
13) Liczba zajęć rozwijających pasje i zainteresowania osób starszych i niepełnosprawnych	MOPS, MOK, LCAS
14) Liczba działań promujących zdrowy styl życia osób starszych i niepełnosprawnych	OSiR, MOK, LCAS, MOPS, MOZ
15) Liczba działań aktywizujących społecznie, kulturowo, sportowo- rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych	ŚDS, WTZ, DPS, MOPS, LCAS
16) Liczba kursów, szkoleń dla osób niepełnosprawnych w ramach aktywizacji zawodowej	PUP Iława
17) Liczba stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, liczba zakładów pracy chronionych	PUP Iława, PCPR
18) Liczba działań informacyjnych dotyczących zatrudniania osób starszych i niepełnosprawnych	PUP Iława
19) Liczba działań promujących ideę ekonomii społecznej dla osób niepełnosprawnych, liczba utworzonych spółdzielni socjalnych	MOPS
20) Liczba działań z zakresu rehabilitacji społeczno-zawodowej osób starszych i niepełnosprawnych	MOPS, PCPR, PUP Iława
21) Liczba zrealizowanych projektów z zakresu likwidacji barier architektonicznych	PCPR, Urząd Miasta
22) Liczba dostosowanych placówek użyteczności publicznej do potrzeb i ograniczeń osób niepełnosprawnych	Urząd Miasta
23) Liczba placówek rehabilitacyjnych, punktów zaopatrzenia i wypożyczania sprzętu	MOPS, PCPR, MOZ
24) Liczba osób niepełnosprawnych które skorzystały z dofinansowania na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych	PCPR

25) Liczba zrealizowanych kampanii społecznych i działań informująco- edukacyjnych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	MOPS, PCPR, LCAS, MOZ, WTZ
26) Liczba działań informująco- edukacyjnych na temat zdrowia psychicznego oraz zdrowego stylu życia wśród mieszkańców miasta oraz dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi	MOPS, ŚDS, MOZ, LCAS

Priorytet III. Zapobieganie i profilaktyka w celu łagodzenia skutków uzależnień, bezdomności oraz innych czynników szczególnego ryzyka wśród mieszkańców miasta Lubawa

Cel strategiczny 3. Działania w celu zmniejszenia skali zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz trudnościami w zakresie integracji w środowisku lokalnym

Wskaźniki	Źródło danych
1) Liczba działań informacyjno- edukacyjnych na temat szkodliwości alkoholu i środków psychoaktywnych , liczba osób objętych działaniami	Koordynator ds. profilaktyki
2) Liczba imprez, uroczystości, festynów promujący zdrowy styl życia oraz pozytywne wzorce zachowań bez nałogów liczba osób uczestniczących	Koordynator ds. profilaktyki, placówki oświatowe,
3) Liczba programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień na terenie placówek oświatowych, liczba osób objętych programami	Placówki oświatowe,
4) Liczba zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęć sportowo- rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży	MOK, LCAS, OSiR, Koordynator ds. profilaktyki, placówki oświatowe
5) Liczba środowiskowych programów profilaktyczno- edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	Koordynator ds. profilaktyki
6) Liczba działań edukacyjno- profilaktycznych dla rodziców z zakresu uzależnień	Placówki oświatowe, Koordynator ds. profilaktyki
7) Liczba interwencji policji dotyczących osób nietrzeźwych i pod wpływem środków odurzających	Policja
8) Liczba zlikwidowanych nielegalnych punktów sprzedaży alkoholu, narkotyków i dopalaczy	Policja
9) Liczba na terenie miasta wykroczeń i przestępstw z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Policja
10) Liczba kontroli placówek handlowych prowadzonych przez MKRPA w celu zminimalizowania zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie i nietrzeźwe	MKRPA
11) Liczba osób z którymi MKRPA przeprowadziła rozmowy motywujące się do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego	MKRPA
12) Liczba skierowanych wniosków do sądu rejonowego o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego	MKRPA
13) Liczba udzielonych porad w ramach Punktu Pomocy Rodzinie osobom uzależnionym i współuzależnionym i liczba osób objętych wsparciem	Koordynator ds. profilaktyki

14) Liczba grup samopomocowych i terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych i liczba uczestników	Koordinator ds. profilaktyki
15) Liczba szkoleń dla osób zajmujących się udzielania wsparcia osobom uzależnionym i współuzależnionym, liczba osób przeszkolonych	MOPS, Koordynator ds. profilaktyki
16) Liczba osób i rodzin które skorzystały z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii, trudności po opuszczeniu zakładu karnego, bezdomnych	MOPS
17) Liczba osób bezdomnych korzystających z pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego,	MOPS
18) Liczba osób bezdomnych umieszczonych w schroniskach dla bezdomnych, ośrodkach wsparcia	MOPS
19) Liczba kontraktów socjalnych z osobami bezdomnymi	MOPS
20) Liczba umów, porozumień z organizacjami pozarządowymi w zakresie zapewnienia schronienia i mieszkań chronionych	MOPS
21) Liczba osób bezdomnych i opuszczających w zakłady karne które otrzymały mieszkania komunalne, socjalne lub chronione	MOPS, Urząd Miasta
22) Liczba działań z zakładami karnymi w celu opracowania indywidualnych planów pomocy osobom opuszczającym zakłady karne	MOPS
23) Liczba zrealizowanych działań z zakresu reintegracji społeczno- zawodowej z udziałem osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne, uchodźców / liczba uczestników działań	MOPS
24) Liczba kampanii społecznych na rzecz osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne, uchodźców	MOPS
25) Liczba akcji pomocowych i humanitarnych na rzecz uchodźców	MOPS, LCAS
26) Liczba uchodźców objętych pracą socjalną, świadczeniami z pomocy społecznej, świadczeniami rodzinnymi	MOPS

Priorytet IV. Podniesienie efektywności działań społecznych poprzez budowanie kapitału społecznego i ludzkiego.

Cel strategiczny 4. Poprawa jakości i efektywności działań społecznych poprzez wspieranie dialogu społecznego

Wskaźniki	Źródło danych
1) Liczba fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych mających siedzibę na terenie Lubawy	Urząd Miasta, GUS
2) Liczba konsultacji społecznych z mieszkańcami miasta w tym zakres konsultacji	Urząd Miasta
3) Liczba uczestników konsultacji społecznych	Urząd Miasta
4) Liczba powołanych przez władze miasta zespołów o charakterze inicjatywnym, konsultacyjnym i opiniującym	Urząd Miasta

5) Liczba inicjatyw na rzecz społeczeństwa lokalnego w ramach budżetu obywatelskiego	Urząd Miasta
6) Liczba działań promujących idee samorządności, poszanowania prawa i wrażliwości społecznej	Urząd Miasta
7) Liczba osób objętych e- usługami	Urząd Miasta
8) Liczba projektów w zakresie podniesienia kompetencji cyfrowych	Urząd Miasta
9) Liczba działań i inicjatyw w zakresie funkcjonowania LCAS	LCAS
10) Wartość środków finansowych z budżetu miasta przeznaczonych na realizację zadań samorządu przez organizacje społeczne oraz podmioty o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o pożytku publicznym	Urząd Miasta
11) Liczba wolontariuszy świadczących nieodpłatną pracę na rzecz instytucji i organizacji pozarządowych na terenie miasta Lubawa	Badania monitorujące
12) Liczba utworzonych lub działających podmiotów ekonomii społecznej na terenie miasta Lubawa	MOPS
13) Liczba opracowanych programów w zakresie wsparcia rodziny, przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomani, przeciwdziałania przemocy we współpracy z organizacjami pozarządowymi	MOPS, Koordynator ds. profilaktyki, badania monitorujące
14) Liczba programów zdrowotnych, promujących badania profilaktyczne w tym liczba osób objętych tymi programami	Urząd Miasta, MOZ
15) Liczba działań z zakresu edukacji ekologicznej społeczności lokalnej	LCAS, LGD, placówki oświatowe
16) Liczba akcji informatycznych i szkoleń podnoszących świadomość w zakresie udzielania pierwszej pomocy	Straż pożarna, Urząd Miasta, placówki oświatowe
17) Liczba działań w zakresie dostosowania przestrzeni publicznej w sferze ruchu drogowego i miejsc zabaw dla dzieci	Urząd Miasta
18) Liczba przeprowadzonych badań i analiz na temat problemów społecznych	Badania monitorujące
19) Liczba osób objętych szkoleniami, warsztatami, kursami, studiami wśród pracowników MOPS i innych osób zajmujących się problemami społecznymi	MOPS, MZI
20) Liczba osób i rodzin objętych innowacyjnymi metodami pracy np. mediacje, TSR,	MOPS
21) Liczba pracowników socjalnych objętych superwizją lub wsparciem psychologicznym	MOPS
22) Liczba działań promujących realizację zadań i programów, projektów	MOPS
23) Liczba zorganizowanych spotkań i warsztatów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych z udziałem jednostek organizacyjnych miasta Lubawa, powiatu iławskiego, innych instytucji publicznych, przedsiębiorców i podmiotów sektora ekonomii	MOPS

4.4 Metody i narzędzia monitoringu

Metody i narzędzia służące pozyskiwaniu danych do monitoringu strategii są uzależnione od rodzaju wskaźników będących przedmiotem weryfikacji. Wskaźniki oceny sytuacji społecznej, obrazujące społeczno-gospodarczy kontekst wdrażania SRPS, opierają się głównie na statystyce publicznej prowadzonej przez GUS oraz rejestrach MOPS, PCPR czy PUP. Poważniejszym wyzwaniem będzie natomiast pozyskiwanie danych do analizy wskaźników realizacji działań. W tym celu konieczna będzie dwustronna komunikacja instytucjonalnego koordynatora strategii z jednostkami organizacyjnymi miasta i powiatu oraz innymi działającymi lokalnie instytucjami, a także podmiotami niepublicznymi – zwłaszcza tymi, które realizują zadania państwa w zakresie polityki społecznej przekazane im przez organy administracji rządowej lub samorządy. Dobrowolność udziału w badaniu monitorującym wdrażanie GSRPS dla części podmiotów może bowiem wiązać się z trudnościami w pozyskaniu kompletnych i poprawnych danych.

W związku z powyższym zakłada się podjęcie następujących działań:

- systematyczną promocję założeń *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022-2026* wśród podmiotów instytucjonalnych, lokalnych liderów społecznych i biznesowych za pomocą dostępnych środków informacyjnych;
- udostępnianie informacji o planach i zamierzeniach władz miasta i jednostek organizacyjnych w zakresie lokalnej polityki społecznej, a także ich weryfikację i ocenę w ramach otwartych konsultacji społecznych;
- stworzenie w miarę przystępnego i jednolitego zestawu narzędzi służących pozyskiwaniu danych (np. ankieta monitoringowa lub formularz elektroniczny do wypełnienia na komputerze).

Głównym źródłem informacji o stanie realizacji założonych celów i kierunków działań w oparciu o sformułowany katalog wskaźników będą roczne raporty z monitoringu strategii.

Powinny one zawierać przynajmniej:

- opis przebiegu procesu monitorowania strategii;
- ocenę wpływu uwarunkowań zewnętrznych, np. zmian prawa, procesów ekonomicznych czy zjawisk społeczno-kulturowych, na aktualność założeń strategii;
- ogólną charakterystykę bieżącej sytuacji społeczno-ekonomicznej w mieście;

- prezentację priorytetów i celów strategii, zrealizowanych wskaźników wdrażania SRPS, a także opis zrealizowanych działań pod względem jakościowym i ilościowym;
- wnioski i rekomendacje.

Z uwagi na zaplanowany szeroki i kompleksowy charakter monitoringu, a także faktyczne terminy udostępniania szeregu danych statystycznych, raporty z monitoringu powinny być opracowywane do końca czerwca, a następnie przedkładane Burmistrzowi i Radzie Miejskiej. Po ich zatwierdzeniu, należy zapewnić możliwość swobodnego dostępu i zapoznania się z nimi przez obywateli.

4.5. Ramy finansowe strategii

Realizacja kierunków działań zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022-2026 wymaga odpowiednich zasobów finansowych, bowiem każde przedsięwzięcie generuje określone koszty. Źródła finansowania SRPS można zasadniczo podzielić na trzy grupy:

I. Środki krajowe:

- Budżet gminy miejskiej Lubawa
- Budżet samorządu powiatu i województwa
- Budżet państwa (np. dotacje celowe ministerstw, NFZ, PFRON, Fundusz Pracy).

II. Środki unijne:

- Fundusze Europejskie 2021-2027
- Program Regionalny Fundusze Europejski dla Warmii i Mazur 2021-2027

III. Granty i środki prywatne:

- Środki pochodzące z fundacji prywatnych
- Mechanizm 1%
- Darowizny
- Zbiórki publiczne

Podstawowym źródłem finansowania strategii będzie budżet miasta. Większość kierunków działań mieszczących się w sferze lokalnej polityki społecznej realizują jednostki organizacyjne miasta (UM, MOPS, ŚDS, MOK, OSiR, przedszkole, szkoły, MOZ) w ramach swoich podstawowych, statutowych zadań. Instytucje te działają w sposób ciągły, zaś szeroki zakres oraz standardy świadczonych przez nie usług są w dużej mierze niezależne od zewnętrznych środków pomocowych. Pewien zakres działań jest ponadto możliwy do realizacji komplementarnie lub nawet wspólnie przez Samorząd Miasta, gminy wiejskiej Lubawa,

Powiatu Iławskiego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz inne JST – na podstawie zawieranych pomiędzy nimi porozumień. Duża część środków na lokalną politykę społeczną będzie ponadto pochodzić z budżetu państwa. Chodzi zarówno o transfery w postaci subwencji ogólnej jak i dotacji celowych, z których część trzeba będzie pozyskać startując w konkursach. W tej kategorii mieszczą się bowiem programy rządowe oraz programy ministerstw, w szczególności takie Program „Posiłek w domu i szkole”, Program „Opieka 75+”, Program „Opieka wytchnieniowa”, Program „Asystent osoby niepełnosprawnej”, Program „Korpus Wsparcia Seniora”, itp. a także programy adresowane do organizacji pozarządowych: Fundusz Inicjatyw Obywatelskich oraz „Aktywni + na lata 2021-2025”.

Druga grupa źródeł finansowania to przede wszystkim środki z Funduszy Europejskich w perspektywie 2021-2027, dostępne na szczeblu krajowym i regionalnym, w tym w szczególności w obszarze włączenia społecznego, rynku pracy czy edukacji.

Z uwagi na fakt, że Strategia zakłada aktywny udział społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych, a także partnerstwa służącemu efektywniejszej realizacji polityki społecznej, ważnym źródłem finansowania będą dotacje i granty dostępne dla trzeciego sektora.

W trzeciej grupie źródeł finansowania mieszczą się natomiast środki prywatne pochodzące z fundacji, pieniądze od sponsorów, środki z 1% dla organizacji pożytku publicznego, darowizny, zbiórki publiczne i inne. Ta grupa jest dostępna przede wszystkim dla organizacji pozarządowych, dlatego też nieodzowna będzie współpraca miasta z III sektorem – w formie wzajemnego informowania o planowanych i realizowanych działaniach, a także przy okazji projektów partnerskich.

Niektóre spośród wymienionych źródeł finansowania umożliwiają zarówno pozyskiwanie wsparcia na realizację inwestycji „miękkich”, czyli projektów służących rozwojowi kapitału ludzkiego i społecznego, jak i inwestycji „twardych” – w budowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej, ochrony środowiska oraz infrastruktury społecznej. Obie te ścieżki powinny być wdrażane komplementarnie jako współzależne kierunki działań na rzecz poprawy warunków i jakości życia w Lubawie.

W świetle zaprezentowanych wcześniej założeń aksjologicznych strategii oraz wizji oczekiwanych zmian, należy postulować stopniowy, procentowy **wzrost wydatków publicznych na usługi aktywizujące oraz specjalistyczne wsparcie organizowane w formie środowiskowej**, jak również programy i projekty służące rozwojowi kapitału ludzkiego i społecznego. Powinno się to odbywać kosztem zmniejszenia świadczeń socjalnych (przede wszystkim pieniężnych), które bardzo często stanowią bodziec do bierności społeczno-

zawodowej, zamiast wspierać osoby i rodziny w efektywnym radzeniu sobie z sytuacjami trudnymi.

Określenie bardziej precyzyjnych ram finansowych strategii nie wydaje się obecnie możliwe ani celowe. Czynniki ograniczające planowanie finansowe w ramach SRPS są: szeroki zakres tematyczny dokumentu, pięcioletni okres jego obowiązywania, konkursowy charakter większości programów pomocowych (z punktu widzenia gminy – „incydentalność” wsparcia). Dodatkowo, dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość, w tym zewnętrzne uwarunkowania prawne i ekonomiczne, powodują, iż określanie w momencie tworzenia strategii wysokości środków potrzebnych do realizacji jej zadań (zarówno po stronie dochodów jak i wydatków) stanowi poważne wyzwanie. Dlatego też adekwatne do potrzeb kosztorysy będą tworzone w momencie planowania i aktualizacji budżetu miasta (w tym planów finansowych poszczególnych jednostek organizacyjnych) oraz opracowywania projektów uszczegóławiających założenia SRPS.

Spis tabel i wykresów

Spis rysunków:

Rysunek 1 Położenie Miasta Lubawa na tle województwa i powiatu	12
Rysunek 2 Widok na Lubawskie Centrum Aktywności Społecznej w Lubawie	24

Spis tabel:

Tabela 1 Liczba ludności w mieście Lubawa w latach 2015-2020	14
Tabela 2. Pracujący w mieście Lubawa według płci w latach 2015-2019	17
Tabela 3 Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2019-2021	17
Tabela 4 Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2019-2021	18
Tabela 5 Ilość dzieci w przedszkolach – stan na 30 września 2021 r.	21
Tabela 6 Wykonanie budżetu za 2021 rok	37
Tabela 7 Dochody na jednego mieszkańca w latach 2016 – 2020 (w zł).....	37
Tabela 8 Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu ludności Miasta Lubawa w latach 2019-2021	39
Tabela 9. Powody przyznawania pomocy społecznej na przestrzeni lat 2019-2021	40
Tabela 10 Świadczenia pieniężne i inne rodzaje pomocy udzielane przez Miasto w 2021 r.	41
Tabela 11 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy z podziałem na płeć	43
Tabela 12 Struktura bezrobotnych w mieście Lubawa według czasu pozostawania bez pracy	43
Tabela 13 Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy z terenu miasta Lubawa.....	43
Tabela 14 Środki finansowe przeznaczone w gminie miejskiej Lubawa na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w latach 2019-2021	45
Tabela 15 Działania realizowane przez MKRPA.....	45
Tabela 16 Sprawozdanie z pracy Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubawie latach 2019-2021 przedstawia się następująco:.....	46
Tabela 17. Realizacja zadań w formie usług opiekuńczych w 2019 -2021	48

Spis wykresów:

Wykres 1 Liczba zgonów i urodzeń jest jednym z głównych czynników determinujących liczbę mieszkańców przyrostu naturalnego w 2020r.(różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów).....	14
Wykres 2 Struktura mieszkańców miasta Lubawa, według płci w latach 2016-2020	15
Wykres 3 Ludność miasta Lubawa wg grup wieku w latach 2016-2020.....	15
Wykres 4 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w mieście Lubawa w latach 2017-2021.....	39
Wykres 5 Wielkość bezrobocia (bezrobotni zarejestrowani) w mieście Lubawa w latach 2019-2021 ..	42
Wykres 6 Nadzory kuratorskie ws. opiekuńczych prowadzone w latach 2019-2021	47

Skład Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2020-2026:

- 1) Iwona Marzena Zielińska – przewodnicząca Zespołu,
- 2) Anna Szubring-Kozłowska
- 3) Iwona Zielińska
- 4) Katarzyna Raszkowska
- 5) Beata Pańczak
- 6) Anna Tańska
- 7) Urszula Markowicz,
- 8) Izabela Dziąba
- 9) Jacek Różański
- 10) Dariusz Kowalczyk
- 11) Joanna Kuczyńska
- 12) Anna Zdunek
- 13) Anita Nidzworska
- 14) Sławomir Kłosowski
- 15) Dorota Kowalska
- 16) Olga Markuszewska
- 17) Kamila Kowalczyk
- 18) Lidia Pankiewicz

Ankieta
dla członków Zespołu ds. opracowania
„ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa
na lata 2022-2026”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawie jako podmiot koordynujący realizację strategii zwraca się z prośbą o wypełnienie ankiety przez członków zespołu ds. opracowania strategii. Ankieta posłuży opracowaniu „ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubawa na lata 2022 – 2026”

1. Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Gminy Miejskiej Lubawa ? (prosimy w wybranie max. 3 odpowiedzi):

- a) wielodzietność i problem rodzin niepełnych
- b) problemy wieku podeszłego/izolacja społeczna osób starszych
- c) niepełnosprawność
- d) przemoc w rodzinie
- e) uzależnienia
- f) nieporadność życiowa
- g) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- h) bezdomność
- i) bezrobocie, brak pracy
- j) inne , jakie? .....

2. Jakie działania należałoby podjąć w Gminie Miejskiej Lubawa w celu zaspokojenia potrzeb osób i rodzin wymagających wsparcia? (proszę podać maksymalnie 2 propozycje)

- a).....
- b).....

3. Jakie działania należałoby podjąć w Gminie Miejskiej Lubawa w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży? (proszę podać maksymalnie 2 propozycje)

- a).....
- b).....

4. Jakie działania należałoby podjąć w Gminie Miejskiej Lubawa w celu poprawy sytuacji osób starszych? (proszę podać maksymalnie 2 propozycje)

- a).....
- b).....

5. Jakie działania należałoby podjąć w Gminie Miejskiej Lubawa w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin? (proszę podać maksymalnie 2 propozycje)

a).....
b).....

**6. Jakie działania należałoby podjąć w Gminie Miejskiej Lubawa w celu przeciwdziałania przestępczości i zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom?
(proszę podać maksymalnie 2 propozycje)**

a).....
b).....

**7. Jakie działania należałoby podjąć w Gminie Miejskiej Lubawa, aby przeciwdziałać zjawisku przemocy w rodzinie?
(proszę podać maksymalnie 2 propozycje)**

a).....
b).....

**8. Jakie działania należałoby Pani/Pana zdaniem podjąć w Gminie Miejskiej Lubawa w celu integrowania społeczności lokalnej?
(proszę podać maksymalnie 2 propozycje)**

a).....
b).....

**9. Jakich organizacji pozarządowych, które mogłyby integrować, aktywizować lokalną społeczność czy przyczyniać się do łagodzenia bądź rozwiązywania lokalnych problemów społecznych brakuje na terenie Gminy Miejskiej Lubawa?
(proszę podać maksymalnie 2 propozycje)**

a).....
b).....

10. Jakie Pani/Pana zdaniem działania, przedsięwzięcia lub inwestycje należałoby podjąć w Gminie Miejskiej Lubawa dla pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia?

(proszę podać maksymalnie 2 propozycje)

a).....
b).....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.